

UNIVERSITAS

SCIENTIAE
ET
PATRIAE

109

2018

UNIVERSITĀŠU ZIŅAS

Latvijas augstskolu notikumi 2017./2018.
Fil! Ieva Krūmiņa, *gundega*

4

Zintām savs C!Q!
Fil! Viktorija Belerte, *zinta*

48

Gersicania kopa Valmierā
Fil! Eduards Grigorjevs, *frater imanticus*

50

Korporācijas sociālajos tīklos
Fil! Māra Arāja, *gundega*

54

JUBILĀRI

Fraternitas Lettica – 115
Fil! Agnis Škuškovniks, *frater letticus*

58

Ventonia – 100
Fil! Arnis Razminovičs, *ventonus*

59

Varavīksne – 90
Taut! Diāna Grinvalde, *varavīksne*

61

Staburadze – 70
Fil! Linda Zustrene, *staburadze*

62

Līga – 25
Taut! Ilze Kundziņa, *līga*

63

KORPORĀCIJU DZĪVE

Marmale Gaudeamus un deju svētkos
Fil! Elīna Ķersele, *gundega*

65

S!P!K! koris dziesmu svētkos
Fil! Inta Briede, *imeria*

68

P!K! vīru koris dziesmu svētkos
B!fil! Ģirts Avots, *talavus*

70

“Burši Latvijai 100”
B!fil! Ģirts Avots, *talavus*

71

AKADĒMISKIE SASNIEGUMI
Com! Iveta Muceniece, *gundega*

73

IN MEMORIUM

74

REDAKCIJAS INFORMĀCIJA

79

DRAUDZĪGAIS SARŽS

Com! Kaspars Iljins, *frater letticus*

80

LIELĀ INTERVIJA

Intervija ar fil! Pēteri Treici, *frater livonicus*
Fil! Inese Tauriņa, *dzintra*

PĒTĪJUMI, ANALĪZE, VIEDOKĻI

S!P!K! un Fil! Sav! pavasara konference
Fil! Gunta Kinta, *selga*, fil! Lelde Neimane, *varavīksne*

Operdziedātāja Žermēna Heine-Vāgnere, *līga*
Taut! Endija Rezgale-Straidoma, *līga*

Blokķēde un kriptovalūtas
Fil! Kaspars Kalsnavs, *frater lataviensis*

AKADĒMISKĀ GADA LABĀKIE REFERĀTI

Stilistika un stila kļūdas latviešu valodā
Taut! Anda Pūķe, *imeriete*

Burši – basketbola pamatlicēji Latvijā
Kr! Kalvis Ozols, *beveronus*

KULTŪRVĒSTURISKS APSKATS

Rubonia konventa dzīvoklis
Fil! Artūrs Lapiņš, *frater imanticus*

Galda spēles kā kultūras fenomens
Fil! Agnis Škuškovniks, *frater letticus*

KORPORĀCIJU DZĪVE

55. Baltijas tautu komeršs Rīgā
Fil! Mārtiņš Eglītis, *ventonus*, taut! Baiba Stepe, *gaujmaliete*

Valpurģa nakts Tartu
Fil! Lelde Kalvāne, *dzintra*

55. Baltijas tautu komeršs Rīgā 2018. gada vasarā.
Foto: Matīss Galdiņš

UNIVERSITAS – 88

“Redaktora krēsls ir smags, un nav kļuvis vieglāks, bet vai kāds no mums centies pēc viegluma,” reiz rakstīja žurnāla *Universitas* redaktors fil! Edvīns Aleksandrs Mednis, *lettonus*, kurš vadīja žurnālu no 1933. līdz 1935. gadam. Viņš precīzi raksturojis ikviena redaktora sajūtas, veidojot žurnālu, – tas nav viegli, bet misijas apziņa bijusi pārāka. Žurnālam redaktori ir bijuši daudzi, viens no tiem – fil! Ādolfs Šilde, *frater lataviensis*, kurš žurnālam kalpoja 26 gadus. Neiedomājama ziedošanās misijas vārdā. Esmu vairāk nekā pārliecināta, ka būt par *Universitas* redaktoru ir vairāk nekā darbs, tā ir pārliecība, ka tas, ko mēs (redaktori) darām, sniedz ne tikai neizmērojamu gandarījumu, bet arī apziņu, ka ieguldītais laiks un centieni *atmaksājas*. Atmaksājas tad, kad tā lapas šķir mūsu lasītāji, tad, kad kāds students ir ko vērtīgu izlasījis, tad, kad kāds oldermanis vai audzinātāja gūst informāciju un ierosmes jauno biedru audzināšanā, tad, kad kāds konvents, pētot vēstures pavedienus, rod meklēto.

Universitas ir drukāts medijs korporāciju saimei, kas atspoguļo korporāciju dzīvi un glabā mūsu bagāto vēsturi. Tas pierāda mūsu kā akadēmisko organizāciju spēku kopīgi (finansiāli un saturiski) izdot savu žurnālu, saglabājot tā pēctecību vairāk nekā 88 gadus. Pēc žurnāla atjaunošanas 2013. gadā redaktores pienākumus uzņēmās fil! Kaiva Krastiņa, *daugaviete*, kura sagatavoja četrus ietilpīgus *Universitas* numurus un izveidoja tā jauno *mugurkaulu*. 2018. gadā pārņemu viņas stafeti, lai *Universitas* padarītu vēl lasītāku un pieejamāku mūsu biedriem, studentiem un citiem interesentiem. Ar jauno redkolēģiju vēlamies *Universitas* vērst dzīves stila žurnāla virzienā, neaizmirstot par akadēmisko stāju un principiem, kas valda mūsu organizācijās. Paldies ikvienam konventam un raksta autoram par atsaucību uz bezatlīdzības darbu 109. numura tapšanā. Uz tikšanos 2019. I semestri.

Scientiae et patriae!

Universitas redaktore
fil! Sandra Grigorjeva, *gundega*

LATVIJAS AUGSTSKOLU SPILGTĀKIE NOTIKUMI 2017./2018. AKADĒMISKAJĀ GADĀ

Materiālu pēc augstskolu sniegtās informācijas sagatavoja fil! Ieva Krūmiņa, *gundega*

Aizvadītais akadēmiskais gads augstskolām Latvijā bijis produktīvs un sabiedrībai būtisku notikumu piesātināts. Ar nozīmīgākajiem notikumiem iepazīstina augstskolas, pie kurām pieder studentu un studenšu korporācijas un kurās studē ievērojams buršu skaits.

LATVIJAS UNIVERSITĀTE (LU)

LU kļuvusi par lielāko universitāti Latvijā pēc studējošo skaita. LU 2017./2018. akadēmiskajā gadā studēja 15 500 studentu, kas ir par 14% vairāk nekā iepriekšējā gadā. Izaugsmi veicinājusi arī Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmijas integrācija LU, kad universitātes saimei pievienojās vairāk nekā 2 000 studentu un 46 pasniedzēji.

Pēc “QS World University Ranking” datiem, LU ierindojusies starp vadošajiem 2,7% visprestīžāko pasaules augstskolu 26 000 izglītības iestāžu konkurencē.

Eiropas Investīciju banka piešķirusi 30 miljonus eiro LU Akadēmiskā centra otrā posma attīstībai. Tas ir pirmais stratēģisko investīciju projekts, par kuru parakstīts ieguldījumu līgums.

Veicinot LU sadarbību ar uzņēmējiem un iespējamiem partneriem, izveidots portāls *business.lu*. Sadarbības virzieni ietver līgumpētījumus, kopīgu projektu realizāciju, iespēju saņemt ekspertu konsultācijas un licencēt tehnoloģijas dažādās jomās.

Sadarbībā ar LU atklāts pirmais “Microsoft” Inovāciju centrs

Ziemeļeiropā. Tā ir pirmā tehnoloģiju inovāciju platforma Baltijā un Ziemeļeiropas reģionā, kuras mērķis ir stiprināt sadarbību starp informācijas un komunikācijas tehnoloģiju nozares, zinātnes, nevalstisko organizāciju un publiskā sektora partneriem eksportspējīgu informācijas tehnoloģiju risinājumu un digitālo transformāciju attīstībai Latvijā.

LU un “Microsoft” Inovāciju centrs.

Vairāki LU pētījumi ierindoti starp izcilākajiem zinātnes sasniegumiem 2017. gadā – profesores Māras Grudules pētījums “Latviešu dzejas sākotne 16. un 17. gadsimtā kultūrvēsturiskos kontekstos”; profesora Valda Muktupāvela pētījums “Tautas mūzikas instrumenti Latvijā”; LU Cietvielu fizikas institūta veikums – sintezēti jauni materiāli, kas pielietojami infrasarkanā starojuma pārveidotājiem un baltās gaismas avotiem.

Lai zinātnieku veikumu padarītu saistošu ne tikai akadēmiskajām aprindām, izdota monogrāfija par Latviju – “Latvija. Zeme, daba, tauta, valsts”. Monogrāfijā apkopoti jaunākie un kvalitatīvākie zinātnieku pētījumi par Latviju. Gandrīz katrā lapā aplūkojama unikāla karte. Grāmata ļauj Latvijas iedzīvotājiem labāk saprast savu zemi un sevi tajā.

LU ģeologu komanda atgriezies no ekspedīcijas Antarktīdā, kur tā pavadīja vairāk nekā divus mēnešus, vācot vērtīgus nogulumu, augsnes un ledus paraugus, kā arī iegūstot datus par Argentīnas arhipelāga salu ledus kupolu biezumu, struktūru, ledus virsmas un zemledāja reljefu. Paveikts vairāk, nekā iecerēts, un iegūta vērtīga pētījumu pieredze.

Latvijas Absolventu klubs sadarbībā ar LU, LU Botānisko dārzu, LU Studentu padomi un LU fondu sākuši veidot tradīciju – absolventu satikšanās svētkus –, kas maijā norisinājās otro reizi. Pasākuma mērķis ir stiprināt augstskolas un to absolventu sadarbības saiti, apmainīties idejām, dalīties pieredzē un dot iespēju satikt studiju biedrus.

RĪGAS TEHNISKĀ UNIVERSITĀTE (RTU)

Nozīmīgs atskaites punkts RTU dzīves ritējumā bijusi augstskolas 155. gadadienas svinēšana 2017. gada oktobrī ar plašu pasākumu programmu – Senāta svinīgo sēdi, starptautisku zinātnisko konferenci, kā arī svētku koncertu un balli. Jubilejas pasākumu laikā tika atklāta Vēstures muzeja ekspozīcijas zāle un notika RTU Inženierzinātņu vēstures pētniecības centra zinātniskā žurnāla un grāmatas

“Augstākās tehniskās izglītības vēsture Latvijā” piektās daļas atvēršanas svētki.

Vairāku RTU pētnieku un mācībspēku veikums novērtēts ar nozīmīgiem apbalvojumiem – RTU Datorzinātnes un informācijas tehnoloģijas fakultātes profesors Jurijs Merkurjevs saņēma prestižo profesora Eižena Āriņa balvu datorikā. RTU profesoram Andrim Ozolam pasniegts Ministru kabineta Atzinības raksts. Latvijas Zinātņu akadēmijas balvas par izciliem sasniegumiem saņēmuši arī vairāki RTU datorzinātņu jomas pētnieki.

2017. gada decembrī RTU izdeva žurnālu uzņēmējiem un zinātniekiem par tehnoloģiju pārnesei “Innovation”, kas tapis sadarbībā ar Latvijas Investīciju un attīstības aģentūru.

2018. gada janvārī Latvijas valdība pieņēma lēmumu sākt valsts iestāšanās procesu CERN (Eiropas Kodolpētniecības centrs), lai Latvija varētu kļūt par pilntiesīgu CERN dalībvalsti. CERN sadarbībā ar RTU 2017. un 2018. gadā organizēja izstādes, ļaujot tuvāk iepazīt centra darbību.

RĪGAS STRADIŅA UNIVERSITĀTE (RSU)

RSU studentu skaits 2017./2018. akadēmiskajā gadā pieaudzis par 15%. RSU studijas šajā akadēmiskajā gadā uzsāka 2200 jauno studentu, no kuriem 330 ir ārvalstnieki. Ārzemju studentu skaita ziņā RSU pašlaik ir līdere Latvijā un pat Baltijas valstīs.

RSU Jauno medicīnu akadēmiju (JMA) absolvējis rekordliels skolēnu skaits no visas Latvijas (198). Statistika liecina, ka aptuveni 70% no jauniešiem, kuri apmeklē JMA, iestājas RSU.

RSU otro gadu pēc kārtas atzīta par augstskolu ar labāko reputāciju Latvijā, iegūstot augstāko rādītāju starp deviņām Latvijas lielākajām augstskolām.

RSU ievēlēts jauns rektors – profesors Aigars Pētersons,

RSU jaunievēlētais rektors profesors Aigars Pētersons.

RTU 155. gadadiena, rektora Leonīda Ribicka uzruna.

kurš nomainīja profesoru Jāni Gardovski. A. Pētersons RSU strādā jau vairāk nekā 34 gadus, bijis Bērnu ķirurģijas katedras vadītājs un Doktorantūras nodaļas dekāns. Ievēlēts par rektoru uz pieciem gadiem.

Izveidotas jaunas studiju programmas – starpdisciplināra doktora līmeņa programma “Vadībzinātne” (ar vairākām specializācijām – uzņēmuma vadība, veselības vadība un mārketinga vadība), kā arī jauna maģistra studiju programma “Veselības komunikācija”.

RSU zinātnieki par pētījumu cilvēka herpes vīrusa diagnostikas jomā saņēmuši balvu kā 2017. gada nozīmīgākā zinātnes sasnieguma autori.

VIDZEMES AUGSTSKOLA (VIA)

Sadarbībā ar “Ekonomistu apvienību 2010” un apgādu “Jumava” VIA risinājās forums “Latvijas tautsaimniecība – pagātne, tagadne un nākotne”. Uz forumu tika aicināti Latvijas viedokļu līderi – uzņēmēji, politiķi un zinātnieki –, kuri ne tikai diskutēja par Latvijas saimnieciskajām aktualitātēm, bet arī vērtēja un ieskicēja nākotnes tendences.

Ar mērķi veicināt studentu iesaistīšanos pētniecībā, sekmēt radošo spēju attīstību, studējošo profesionālo izaugsmi un noteikt labākos pētījumu autorus dažādās zinātņu nozarēs notikusi ikgadējā VIA studentu pētniecisko darbu konference. Tāpat par tradīciju jau kļuvusi Vidzemes reģiona skolotāju konference rudenī un skolēnu konference pavasarī, kur skolēni prezentē savus zinātniski pētnieciskos darbus.

Šogad VIA piedalījies NATO Stratēģiskās komunikācijas izcilības centra konferencē, kur prezentējusi jaunās maģistra studiju programmas un pētniecības virzienus. Sava artava dota arī Latvijas zinātnes kalendāra “Zināt! Tas ir Latvijas dabā” izveidošanā, un vairāki VIA mācībspēki piedalījās sarunu festivālā “Lampa”.

LATVIJAS LAUKSAIMNIECĪBAS UNIVERSITĀTE (LLU)

2017. gada nogalē LLU pirmo reizi iekļauta QS Eiropas jaunattīstības un Centrālās valstu augstskolu reitingā starp reģiona 250 labākajām universitātēm. Atbilstoši reitinga rezultātiem, LLU kļuvusi par Baltijas valstu vadošo dzīvības zinātņu universitāti. Savukārt Latvijas Darba devēju konfederācijas un karjeras portāla *prakse.lv* rīkotajā aptaujā par Latvijas darba devēju iecienītākajām augstskolām LLU ir ierindojusies pirmajā trijniekā.

2018. gadā ir ne vien Latvijas valsts simtgade, bet arī lauksaimniecības augstākās izglītības 155 gadu jubileja un Jelgavas pils 280 gadu jubileja.

Lai veicinātu LLU starptautisko atpazīstamību, īstenotas izmaiņas augstskolas nosaukuma tulkojumā angļu valodā: no 2018. gada LLU starptautiskajā vidē vairs nav “Latvia University of Agriculture”, bet gan “Latvia University of Life Sciences and Technologies”.

LLU atklāta pirmā trīs Baltijas valstu augstskolu kopīgā maģistra studiju programma “Agri-Food Business Management”. To īsteno LLU Ekonomikas un sabiedrības attīstības fakultāte sadarbībā ar Igaunijas Dzīvības zinātņu universitāti un Aleksandra Stulginska universitāti (Lietuva). Pirmie studenti studijas sāks 2018. gada rudenī.

LLU infrastruktūras attīstībā tuvākajos gados tiks ieguldīti vairāk nekā 20 miljoni eiro, un lielas pārmaiņas piedzīvo arī augstskolas galvenā ēka – Jelgavas pils –, kur risinās nozīmīgi energoefektivitātes veicināšanas darbi, un plānots, ka turpmāko gadu laikā tiks atjaunota visa pils fasāde.

2018. gadā LLU atklāts Bioekonomikas un ilgtspējīgo resursu vadības centrs. Tā kā 2017. gada nogalē Ministru kabinets apstiprināja informatīvo ziņojumu par Latvijas bioekonomikas stratēģiju laikposmam līdz 2030. gadam, LLU kā vadošā Latvijas augstskola šajā jomā sākusi attīstīt bioekonomikas virzienu, kas ir pamatuzdevums jaunizveidotajam centram.

LLU rektore Irina Pilvere un direktors Andrejs Garančs atklāj Bioekonomikas un ilgtspējīgo resursu vadības centru Jelgavā.

L!K!A! PREZIDĒ K! FRATERNITAS LATAVIENSIS

L!K!A! t/l sen! fil! Zintis Pērkons, *frater lataviensis*

L!K!A! sastāvā ir trīspadsmit studentu korporācijas: *Lettonia, Selonija, Talavija, Lettgallia, Fraternitas Lettica, Latvia, Tervetia, Beveronija, Fraternitas Vesthardiana, Fraternitas Academica, Fraternitas Lataviensis, Vendia* un *Fraternitas Vanenica*. L!K!A! konventi notiek reizi semestrī *Fraternitas Lataviensis* C!Q! Toronto latviešu centrā Kanādā. Prezidiju pēc jaunajiem statūtiem ievēl uz diviem gadiem. *Fraternitas Lataviensis* prezidē no 2016. gada II semestra līdz 2018. gada II semestrim. L!K!A! galvenais uzdevums šajā periodā bija apgūt saņemto mantojumu un realizēt to L!K!A! mērķiem. Pēdējā konventā tika pieņemts lēmums segt žurnāla “Universitas” 109. numura sagatavošanas izdevumus.

PERPETUUM MOBILE

P!K! t/l sen! fil! Dr. biol. Oskars Keišs, *patrus*

Šogad visi runājam par simtgadi, par Latvijas valsts simtgadi. Esam laimīgi – mums ir sava valsts. Taču laime mēdz iemidzināt – ne velti saka, ka kāds *guļ uz lauriem*. Esam jauna valsts, turklāt – ilgi ticis plicināts mūsu domāšanas pamats, kura atjaunošana un stiprināšana nu jau teju 30 gadu ir mūsu pašu ziņā.

Concordia parvae res crescunt (Vienprātībā mazas valstis zēl) – šis latīņu citāts lasāms uz Latvijas Republikas Ārlietu ministrijas ēkas fasādes Rīgā. Manuprāt, šim citātam būtu jābūt Latvijas valsts devīzei – tai devīzei, uz ko tiekties visiem un ikvienam no mums. It īpaši studentu korporācijām, kas dibinātas, lai stiprinātu un it īpaši intelektuālā ziņā bagātinātu Latvijas brīvvalsti.

Šķiet, ka mēs, burši, esam iemiguši (vai iemidzināti) – pirmām kārtām esam akadēmiskas organizācijas – primāri ir uzņemt jaunus biedrus, un tas nekādā gadījumā nedrīkstētu būt tikai formāls kritērijs. Tikai pēc tam nāk tradīcijas un sadzīve, jo bez augstskolām nav korporāciju. Mūs vieno studijas un nebeidzama jaunu zināšanu kāre – *perpetuum mobile* – mūžīgais dzinējs. Vēlu ikvienam to saglabāt dzīvu līdz sirmam vecumam!

Vivat! Crescat! Floreat! Latvija in aeternum!

S!P!K! – STUDENŠU KORPORĀCIJU VIENOJOŠAIS ELEMENTS

S!P!K! t/l sen! taut! Baiba Stepe, *gaujmaliete*

S!k! *Gaujmaliete* 2017. gada septembrī gaidīja ar lielu saviļņojumu. Tad iesākās ne vien jauns akadēmiskais gads, kas būtiski ikvienai korporācijai, bet konventam bija jāuzņemas kāds daudz lielāks un nozīmīgāks gods – prezidēt S!P!K!. Un 2017. gada 13. septembrī s!k! *Gaujmaliete* pārņēma prezidēšanu S!P!K! no s!k! *Selga*.

Veiksmīgi aizvadīts B!T!K!, kas norisinājās Rīgā šī gada jūnijā izskaņā. S!k! *Gaujmaliete* B!T!K! ietvaros rīkoja Studenšu korporāciju vakaru, radot patīkamas atmiņas ikvienai tā apmeklētājai. Labās atsauksmes pēc pasākuma bija kā balva ieguldītajam pūlēm un centieniem.

S!P!K! arī nākotnē redzu kā visu Latvijas studenšu korporāciju vienojošo elementu. S!P!K! darbība nodrošina gan kopīgus pasākumus, gan arī informācijas apmaiņu, kā arī paver iespējas izveidot ciešāku saikni ar tām studenšu korporācijām, ar kurām ikdienā nesanāk tik bieži tikties, kā, piemēram ar krāsu ģimenes pārstāvēm. S!P!K! paver iespējas arī studenšu korporācijām kopīgi atrisināt dažādus jautājumus, kas katrai atsevišķi varbūt tik rezultatīvi neizdodas.

Mūsdienās korporācijas apvieno ne vien spēcīgas personības, kam svarīgas nacionālās vērtības, bet arī uz tradīciju izkopšanu un saglabāšanu vērstus cilvēkus. Buršu saime nekļūst kuplāka tik lielos tempos, kā mēs to vēlētos, taču gribētos domāt, ka tādejādi korporācijās iesaistās tie, kuri ar visu sirdi jūt tām piederību un nākotnē spēs saglabāt tradīcijas un papildināt ar saistošiem jaunievedumiem.

Gribu novēlēt arī turpmāk S!P!K! prezidijiem uzturēt labvēlīgu, draudzīgu un produktīvu gaisotni ne vien S!P!K! vidē, bet arī sadarbībā ar citām organizācijām. Kā arī vēlētos ikvienu konventu iedrošināt nebaidīties izteikt viedokli, risināt neskaidros jautājumus un rosināt jaunas idejas kopīgai izaugsmei.

Lai mūžam plaukst un zēl draudzība!

IZVEIDOTA TALAVIJAS DIBINĀTĀJA VIĻA OLAVA PIEMIŅAS STIPENDIJA

Foto un informācija no Vitolu fonda un com! Edvarts Počs, *talavus*

Viļa Olava mazmeita fil! Anna Olavs-Grambergs, *imeria*, un dzīvesbiedrs fil! Andris Staklis, *talavus*.

Viļa Olava piemiņas stipendiju dibinājusi Viļa Olava mazmeita Anna Olavs-Grambergs, imeria, ar dzīvesbiedru Andri Stakli, talavus. Īpaši mazturīgi, bet talantīgi un centīgi studenti var saņemt četras stipendijas, kuras pārvalda Vitolu fonds.

Fil!dib! Vilis Olavs, *talavus*, dzimis 1867. gada 6. maijā Bauskas pilsmuižas Olavās un bija trešais bērns saimnieku Jēkaba un Dārtas Plutes ģimenē. Viņš uzsāka mācības Bauskas elementārskolā un aprīnķa skolā, tad Pētera ģimnāzijā Jelgavā. Vili interesēja vēsture, filozofija, rakstniecība, tomēr, paklausot mātes padomam, viņš izšķīrās par teoloģijas studijām Tērbatā. Pēc studijām V. Olavs kopā ar Raini, Rūdolfu Blaumani un citiem literātiem aktīvi iesaistījās Rīgas Latviešu biedrības (RLB) darbā. Viņam tika uzticēts RLB Zinību komisijas priekšnieka amats.

1901. gadā V. Olavs salaulājās ar Frīdu Eizenbergu. Strādājot par skolotājiem, papildinot izglītību un studējot komerczinības, viņi dibināja skolēnu pulciņus un izdeva skolas žurnālus. Radās doma atvērt Rīgā tirdzniecības skolu sievietēm, par Frīdas vecāku iekrāto kapitālu un

pūra naudu tika iegādāta divstāvu koka māja Marijas ielā, un 1904. gadā finanšu ministrs atļāva mācītājam un tirdzniecības zinību kandidātam V. Olavam atvērt tirdzniecības skolu 133 audzēkņēm. Drīz sāka celt jaunu sešstāvu skolas ēku, taču tai nebija lemts ilgi darboties, jo tuvojās Pirmais pasaules karš un Olava tirdzniecības skola tika evakuēta uz Pēterpili. Tur V. Olavu Bēgļu apgādāšanas centrālkomiteja vienprātīgi ievēlēja par priekšsēdētāju, un šī vīru kopa bija topošās brīvās Latvijas pirmais parlaments svešumā, kas neaprobežojās tikai ar pabalstu piešķiršanu – viņi iedvesmoja un vienoja zinātniekus, juristus, skolotājus, māksliniekus un politiķus pielikt roku un sirdi Latvijas valsts pamatu veidošanā. Tika dibināta Latviešu pagaidu nacionālā padome, kurai bija liela nozīme neatkarīgās Latvijas radīšanā. V. Olavam neizdevās pieredzēt Latvijas valsts dibināšanu, jo pēc neilgas ārstēšanās Somijā viņš 1917. gadā devās mūžībā, 1921. gadā tika pārapbedīts Rīgā, Meža kapos. Olavu dzimtas darbu izglītībā turpināja valsts. Tirdzniecības skola ieguva plašākas telpas, tika pārdēvēta par Viļa Olava Rīgas pilsētas komercskolu. Pēc vīra nāves Frīda Olava pašizliedzīgi turpināja pedagoģisko darbu. Mūža nogali F. Olava pavadīja veco ļaužu mītnē Insulā (Vācijā), rakstot atmiņas.

“Ienākot *Talavijas* konventa dzīvoklī, skatam paveras liels ozolkoka vāpēnis, kura labajā pusē atrodas V. Olava bilde. V. Olavs līcis pamatakmeni gan Latvijas valsts, gan arī latviešu studentu korporācijas *Talavija* dibināšanā. Kad vairāki latviešu studenti 1900. gada 14. decembrī sanāca RLB, viņš bija tas, kuram bija uzdots vadīt sapulci, kuras laikā tika dibināta *Talavija*. Ikviens *talavietis* ir iepazinies ar V. Olava dzīves gaitām, jo tās aizvadītas, vistiešākajā veidā kopjot mūsu devīzes un principus. Arī šodien mēs lepojamies ar mūsu dibinātāju un tiecamies pēc tām prāta un gara spējām, kuras V. Olavs bija sevi ieaudzinājis. Pat tagad, vairāk nekā 100 gadus pēc viņa aiziešanas, viņš atkal atbalsta tos, kas tiecas pēc izglītības,” rakstīts *Talavijas* albumā.

PAŠĀM SAVA *IMERIA* STIPENDIJA

S!k! *Imeria* Stipendijas piešķiršanas komisijas priekšsēdētāja taut! Inese Saldābola, *imeriete*

Studenšu korporācija *Imeria* 2011. gadā izveidoja *Imeria* Stipendiju fondu studējošo biedru atbalstam. Ideja par stipendiju tika lolota daudzu gadu garumā, un lēmums dibināt *Imeria* Stipendiju fondu tika pieņemts pirms deviņiem gadiem. Pēc korporācijas 85 gadu jubilejas vajadzēja lemt, kā rīkoties ar m!m! balles apmeklējumam ziedoto un pāri palikušo naudu 500 latu apmērā. Vēlējāmies atbalstīt ne vien gudras, bet arī aktīvas *imerietes*, lai ieguvums ir ne tikai tām, kuras stipendiju saņem, bet arī korporācijai.

Panācām, lai *Imeria* stipendija tiek iekļauta Ministru kabineta rīkojumā, kas paredz, ka izmaksātā nauda netiek aplikta ar iedzīvotāju ienākuma nodokli. Tolaik tikai *Imeria* un k! *Selonija* stipendijas bija ievērtas šajā rīkojumā, savukārt šobrīd tajā ir arī k! *Tervetia*, k! *Lacuania*, s!k! *Dzintra*, s!k! *Varavīksne* Filistru biedrības un nodibinājuma “*Talavijas* fonds” stipendijas. Stipendija vairs nav kaut kas neiespējams, tā kļuvusi par neatņemamu korporāciju dzīves sastāvdaļu un goda lietu.

2018. gada maijā mūsu goda filistrs *Fraternitas Vanenica* fil! Vilis Vītols mūs iepriecināja ar brīnišķīgu vēsti: Vitolu fonds turpmāk ik gadu piešķirs 1500 eiro stipendiju kādai studējošai *imerietei*. Vitolu fonda dibinātājs Vilis Vītols kļuva par studenšu korporācijas *Imeria* goda filistru 2012. gadā, taču Vītola kunga un *Imeria* pazišanās sākās jau agrāk. Vitolu ģimene ir *imerietēm* bagāta – gan Vītola kunga māte fil! Valentīna Vītols, gan sieva fil! Marta Vītols un meita fil! Māra Vītols ir *imerietes*. Mēs augstu vērtējam Viļa Vītola un viņa ģimenes centienus atbalstīt jaunos un spējīgos studentus. Stipendijas atver durvis izglītībai, kas citādi nebūtu iespējama. Esam pateicīgas un pagodinātas par dānumu un ceram, ka stipendija stiprinās Latvijas zinātnes attīstību un *Imeria* devīzi *Tautietei – zinātnei!*

Stipendija korporāciju biedriem ir veids, kā izcelt tos, kuri spēj laiku un radošo potenciālu veltīt dažādām aktivitātēm konventā – reizē būt apzinīgi studenti augstskolā un vēlāk izcili jaunie profesionāli darbā. Vēlamies atbalstīt *imerietes* personiskajā un profesionālajā izaugsmē saskaņā ar *Imeria* mērķiem un centieniem. Šo gadu laikā *Imeria* konventā ar stipendiju esam pateikušas paldies, iedrošinājušas, paslavējušas un atbalstījušas mūsu jaunākās locekles. Stipendijas kalpo arī kā atgādinājums par *imerietēm*, kuras savā laikā konventa

dzīvē bijušas aktīvas un rūpējušas par jauno paaudžu izglītības atbalstu. Lidz šim esam pasniegušas septiņas piemiņas stipendijas un divas mērķstipendijas konkrētā nozarē studējošajām. Septiņu gadu laikā *Imeria* Stipendiju fonds ir izmaksājis 15 stipendijas. Liels paldies ziedotājam, bez kuru dāsnā atbalsta stipendiju projekts nebūtu kļuvis par ilgtermiņa iniciatīvu. Ar prieku vērojam, kā mūsu stipendiātes aug, ieņem amatus konventā, vēl jo vairāk liekot ticēt idejai, ka stipendija ir vislabākā investīcija *Imeria* nākotnē. Šobrīd stipendija pieejama ne tikai meitenēm, bet arī tautietēm, jo studiju ilgums dažādās specialitātēs ir atšķirīgs. Iedvesmojoši ir stipendiātu stāsti par maziem, sirsniņiem darbiem, par lieliem mērķiem, augstām virsotnēm un par to, ka visu varam sasniegt, ja vien par ideju runājam un, protams, darām!

Vēlos uzrunāt studējošos: nebaidieties pieteikties stipendijām! Neļaujiet neticībai parspējām atturēt no pieteikuma nosūtīšanas, jo tikai viena lieta spēj padarīt sapni nerasniedzamu – tās ir bailes no neizdošanās. Un, ja nepaveicas ar pirmo reizi, mēģiniet vēlreiz! Pieteikšanās ir ieguvums ceļā uz pārliecību par spējam un jauna pieredze, prezentējot sevi kā profesionāli. Konventā arvien vairāk runājam par labdarības un ziedošanas kultūru Latvijā, lai katra no mums vairāk apzinātos, ka ikvienam labajam darbam ir vērtība. Mums ir iespēja dot – laiku, darbu, klātbūtni –, tāpēc aicinu ikvienu domāt par tuvām jomām un atbalstīt to, par ko iedegas sirds. *Imeria* stipendija ir visu *imeriešu* kopdarbs – gan to, kurām ir iespēja un vēlme atbalstīt, gan to, kurām atbalsts palīdz pilnveidoties un sasniegt mērķus. Ziedojums ir veids, kā nosvinēt un atzīmēt svarīgus notikumus korporācijā vai personīgajā un profesionālajā jomā. Atbalstīt fondu ir iespējams ne vien ar atsevišķu stipendiju, bet arī ar nelielu ziedojumu. Vairosim spēju dot un dalīties, palīdzot augt un izglītoties studējošajiem ar krāsu lentu plecā!

Vivat, crescat, floreat Imeria in aeternum!

***Imeria* Stipendiju fonda atbalstam**

S!k! Imeria Stipendiju fonds

Reģ. nr. 40008007308

AS Swedbank, HABALV22

Konta Nr. LV27HABA0551032854692

Maksājuma mērķis: ziedojums stipendijas fondam

GAUJMALIETEI JAUNS GODA FILISTRS

Fil! Inguna Ukenābele, *gaujmaliete*

Foto: no s!k! *Gaujmaliete* arhīva

Ikvienai korporācijai ir devīzes un kopš dibināšanas formulēti mērķi. Goda filistri ļauj ieraudzīt, kādai personībai gribam līdzināties sasniegumos darbā, zinātnē, morālajā stājā, cilvēciskajās vērtībās un saskarsmē.

Mums, Rīgas *gaujmalietēm*, kuras sāka fuksēt un saņēma krāsas pēc *Gaujmalietes* darbības atjaunošanas Latvijā, nebija izdevības skatīt vaigā un iepazīt *Gaujmalietes* goda filistrus – arheologu Franci Balodi, valodniekus Ernestu Blesi un Pēteri Šmitu, komponistu Jāzepu Vitolu, agronomu Jāni Vārsbergu, pianisti Aleksandru Spekki vai ārstes Nelliju Ziemeli un Minnu Mazkalniņu. Ir atmiņu stāsti par viņu lielo devumu korporācijas izveidošanas laikā, attīstībā un par amžiem, uz kuriem nebija skubināmi daži no goda filistriem, apliecinot, ka lieli sasniegumi nebūt neizslēdz jautrību.

Tieši tādēļ studenšu korporācija *Gaujmaliete*, svinot 90 gadu dibināšanas svētkus, nolēma kopš pirmās brīvvalsts laika uzņemt jaunu goda filistru. Esam ļoti pateicīgas, ka mūsu lūgumam atsaucās prāvests Klāvs Bērziņš, *selonus*. It īpaši tādēļ, ka *gaujmaliešu* dzīvei viņš piederīgs jau daudzus gadus.

Klāvs Bērziņš dzimis 1947. gadā Mellē, Vācijā, mācītāja Ringolda Bērziņa, *selonus*, un tautsaimnieces, dzejnieces Irmas Daugules-Bērziņas, *gaujmaliete*, ģimenē. Viņš ieguvis grādu ekonomikā un studējis teoloģiju LELB Teoloģiskajā institūtā Toronto, Kanādā. Ordinēts 1985. gadā, Klāvs rūpējies par Vācijas, Nīderlandes un Beļģijas latviešu draudzēm. 2005. gadā ar sievu Editi un diviem dēliem pārcēlies uz Rīgu. Viņš turpina garīdznieka darbu Vācijā un citur Eiropā, kā arī ir vieslektors Latvijas Universitātes Ekonomikas un vadības fakultātē. 2008. gadā iecelts prāvesta amatā.

Jau kopš 2005. gada Klāvs ir bijis Rīgas *gaujmaliešu* ģimenes neatņemama daļa, gan stāstot par mātes, *gaujmalietes* Irmas Bērziņas, dzīvi un dzeju, gan vadot ļoti aizkustinošus un personīgus *Gaujmalietes* 85 un 90 gadu jubilejas dievkalpojumus. **U**

ATJAUNOTA IEVĒROJAMĀ ZINĀTNIEKA KRISTAPA HELMAŅA ATDUSAS VIETA TĒRVETĒ

Fil! Sandra Grigorjeva, *gundega*

2018. gada 1. jūnijā Kalnamuižas kapsētā Tērvetē tika atzīmēta mikrobiologa un veterinārārsta Lettonia god!fil! Kristapa Helmaņa (1848–1892) 170. gadskārta, kam par godu svinīgi atklāts atjaunotais zinātnieka kapa piemineklis.

K. Helmanis miris 1892. gadā un apbedīts dzimtajā pusē – Tērvetes novada Kalnamuižas kapsētā. Tur 1938. gada 26. maijā Latvijas Veterinārārstu biedrība uzstādīja pieminekli ar zinātnieka bareljefu, bet 1973. gadā blakus ierīkoja zinātnieka vārdā nosauktu taku.

Piemineklis vairākkārt cietis no krāsaino metālu zagļu uzbrukumiem. 1995. gadā tika nolauzts bronzas biķeris un piemiņas plāksne, bet 2010. gadā noplēsts K. Helmaņa bareljefs. Tāpēc Latvijas Veterinārārstu biedrība vāca ziedojumus pieminekļa teritorijas labiekārtošanas darbiem. Piemineklis atjaunots ar Tērvetes novada domes, Latvijas Veterinārārstu biedrības, Valsts kultūrkapitāla fonda un ziedotāju, tostarp *Lettonia*, atbalstu. Restaurējis SIA "Akmens apstrādes centrs AKM", bareljefus oriģinālā kompozītmateriālā izgatavojis tēlnieks Edgars Grīnfelds. Mikrobioloģijas attīstības vēsturē K. Helmanis ir nozīmīgs ar pētījumiem trakumsērgas apkarošanā. Ciešā sadarbībā ar Luiju Pastēru K. Helmanis Pēterburgā izveidoja otro Pastēra staciju pasaulē, kas tika atklāta 1886. gadā 26. jūlijā. Līdztekus trakumsērgai K. Helmanis veicis pētījumus tuberkulīna pielietošanā un ļauno ienāšu diagnostikā, 1890. gada maijā atklājot maleīnu, bez kura mūsdienās nav iedomājama ļauno ienāšu diagnostika. **U**

VISS SASTĀV NO MAZĀM LIETĀM, MAZIEM SASNIEGUMIEM

Fil! Inese Tauriņa, *dzintra*, foto no fil! Pētera Treiča, *frater livonicus* personīgā arhīva

Saruna ar Filistru biedrības valdes locekli, SIA "PAA"* izveidotāju un valdes priekšsēdētāju fil! Pēteri Treici, *frater livonicus*.

Kāda ir tava pirmā reakcija, kad tev kāds lūdz interviju? Skatījos, ka Google neko daudz nevar atrast.

Jā, nevar. Es arī necenšos tur *līst* – man neinteresē būt publiskai personai. Man svarīgi, ka mani zina cilvēki, kas man svarīgi. Es neizvairos, bet nekad neesmu uzprasījies. Ir gadījies, ka manis teikto pārprot vai pasniedz izrauti no konteksta – tas, ka esmu tā teicis, nenožīmē, ka esmu tā domājis.

Kāpēc tu vēl joprojām esi korporācijā – kā tu tur nonāci?

Tas ir ļoti sens stāsts. Bija astondesmito gadu beigas, un ar savu fizikas studiju biedru (fil! Aināru Brūveli, *frater livonicus*) braucu uz Maskavu kārtot TOEFL testu (angļu val.), uz Amerikas vēstniecību – tolaik tā bija vienīgā vieta, kur to varēja izdarīt. Kāpēc es to darīju? Gaisā jau bija jūtamas brīvības vēsmas, kāda cerība – varbūt pat studēt ārzemēs. Bija 1989. gads, un TOEFL tests bija kā brīnums – ja to noliec, tas bija kā ordeni piekārt. Atceļā vilcienā ar Aināru runājām, ka jauki būtu, ja būtu tāda vieta kā klubiņš vai krodziņš, kur aiziet un pulcēties, satikties ar domubiedriem, ar draugiem parunāt – kas nebūtu plašākai sabiedrībai, bet savējiem. Ainārs saka, ka viņam pasniedzējs Dzenītis kaut ko stāstījis par korporācijām. Tas varētu derēt! Tā mēs aizgājām pie pasniedzēja, kurš teica – jā, Pēter, brauc ceturtdienā uz Rīgas

Tehnisko universitāti, būs *fukšu* uzņemšana. Aizgājām uz *fukšu* vakaru, un drīz vien mūs uzņēma. Tas, kas mani pārsteidza, – satikt septiņdesmitgadnieku paaudzi. Šiem vīriem bija stāja un misijas apziņa, kas mani fascinēja. Viņi bija pieredzējuši Latvijas laika korporāciju un tagad grasījās to atjaunot. Protams, 412. auditorija bija stipri tālu no manas idejas par krodziņu, bet tie vīri bija pārles – personības, par kurām būtu vērts grāmatas rakstīt! Otrajā atjaunošanas *coetā* mēs bijām 11 studenti no dažādām augstskolām – vienā mirklī man bija radušies draugi. Kā savādāk es līdz viņiem nonāktu? Līdzīgi domājoši cilvēki ar līdzīgu mērķa sajūtu – tas deva pārliecību, ka tā ir mana lieta. Arī tagad, skatoties retrospektīvi, acīmredzot korporācija ir viena no tām lietām, ko es minētu kā visforšāko notikumu, kas ar mani noticis. Jā, es visiem atklāti un skaļi saku, ka korporācija ir viena no labākajām lietām, kas ar mani ir notikusi! Tas varēja iet man secen.

Daudziem šie stāsti ir līdzīgi... Bet šodienas dzīve ir mainījusies, arī veidi, kā jaunieši atrod domubiedrus un piederības sajūtu. Ko mēs varētu teikt šodien – ko korporācija var dot jauniešiem?

Vēl arvien korporācija ir ārkārtīgi izdevīgā pozīcijā attiecībā pret citām organizācijām. Ja esi korporācijas biedrs, tev ir plaša

draugu pulks visdažādākajās jomās. Dzīvē draugi mainās – esmu pieredzējis vairākas draugu paaudžu maiņas. Pirmie ir skolā, un tad liekas, ka visu dzīvi ar viņiem būsi, bet kur viņi ir tagad? Pēc tam ir universitātes grupa, arī šauri specifiska. Korporācijā cilvēki ir dažādi – gan dažādu paaudžu, gan profesiju. Es nezinu, kur es kā fiziķis varētu tik labi sapazīties ar dakteri, juristu un citiem. Protams, ir arī virtuālā vide, bet es neesmu pārliecināts, ka tas ir tā pa īstam, jo īstā draudzība ir reāla, tur vajadzīga īsta komunikācija. Šodienas korporācijā mana paaudze ir vecākā, un mēs esam tie, kas šajā valstī, šajā sabiedrībā ir avangardā, mēs nosakām toni, kas valstī notiek. Es redzu korporācijā jomu līderus: juristus, dakterus un citus. Tāpat reizē es redzu tos jaunos, kas, iespējams, būs līderi nākotnē. Es domāju, ka ikvienam šie kontakti ir ļoti svarīgi profesionālās karjeras veidošanā. Korporācijā varbūt mazliet zaudējis nozīmi tas, ka mēs kā grupa sanākam kopā un liksmojam. Jo starp tā laika un šodienas iespējām liksmoties un atrast draugus korporācija mazliet zaudē. Man gan tas joprojām ir svarīgi un patīk. Patīt arī tas, ka ir diezgan kolorītas tradīcijas, kuras izsauc smaidu. Var jau domāt – kurā gadsimtā mēs dzīvojam! Bet ir taču *feini*, un tu vari par to smaidīt! Smaidi, bet izpildi. Ir joprojām korporācijās arī stingrās līnijas piekritēji, taču es pie tiem laikam nepiederu. Es pats nezinu, kā viss būtu turpinājies, ja man savulaik būtu skarbi *jāfukse*. Bet toreiz vecie filistri ļoti labi saprata, kā uz mums skatīties, kā veidot attiecības. Varbūt stingrība ir laba kopējā disciplīnā, bet ne tai priekā ziņā, ko jaunietis var gūt no organizācijas. Es esmu par to, ka uz lietām skatās mazliet brīvāk. Protams, ir robežas, kuras nevar pārkāpt. Bet svarīgāka ir kopības, brālības, arī patriotisma sajūta.

Bet kā atrast to īsto atslēgu uz balansu – starp stingro hierarhiju un tradīcijām, un to, ka mūsdienu pasaule, jaunieši pieprasa pilnīgi citu attieksmi, citu brīvību?

Atslēga varētu būt, ja es pats esmu kā piemērs: iztuos ar cieņu, iesaistu jauniešus, pa īstam ar viņiem draudzējos, nevis tikai izrādu tradīcijas. Un, ja man izdosies šajā savā *līnijā* iesaistīt vairāk līdzīgi domājošu filistru, varētu ko vērst par labu. Filistru biedrības valdē esam runājuši, ka mums ir daudz brīnišķīgu, bet mazaktīvu filistru. Mēs mēģinām viņus uzrunāt, jau esmu apzvanījis vecos ciņu biedrus. Tikai viens man teica – es laikam vairāk nenākšu. Pārsvārā visi šo ideju uzņēma ar lielu atsaucību! Bet tad ir attaisnojumi – es nevaru ceturtdienās, bet konventi sen jau vairs nav ceturtdienās. Cits saka, ka netiek uz komersu, jo tas sakrīt ar skolas brīvlaiku un tad ģimene ceļo. Bet tad parādās arī tādi momenti kā – zini ko, es esmu aizmirsis tās tradīcijas, kā tas būs, ka atnākšu un jūtīšos kā muļķis. Mēģinām organizēt atsevišķas tikšanās, lai vecie atgrieztos. Konventam paaudžu pēctecība ir svarīga. Ja mēs nenāksim, tad ko mēs gribam no tiem jaunajiem, kāpēc lai viņi nāktu? Es, protams, nepretendēju, ka mēs varētu būt tikpat lielas personības kā savulaik filistri atjaunotāji, taču man ir teikts, ka tad, kad mēs,

Fraternitas Livonica LXXII c! ar tā laika oldermāni fil! Kārli Ozoliņu 1990. gadā. Pēteris Treicis otrajā rindā ceturtais no kreisās.

filistri, atnākam uz konventu, viņiem patīk – konvents jūtas pagodināts. Un es gribu pagodināt savu konventu! Paaudžu lieta korporācijā ir ļoti svarīga. Es atceros sevi – kamēr tev ir 20 gadi, svarīgi, ka ir draugi ap trīsdesmit, varbūt četrdesmit gadiem. Un man šobrīd kā piecdesmitgadniekam ļoti gribas, lai mani draugi ir jaunāki! Es labprāt draudzējos ar jaunajiem filistriem. Es no viņiem daudz ko gūstu, un viņi no manis. Bet man ir draugi, kas saka – nu ko es tā ar viņiem, izskatīšos kā tēvs blakus, būs smieklīgi. Man gan tas šķiet *forši*.

Kāds ir tavs padoms filistriem un filistrēm, kuri reti parādās korporācijā? Kur rast motivāciju tomēr aiziet?

Es vērsos pie tiem, kuri uzskata, ka laiks korporācijā ir kaut ko vērtīgu dzīvē devis. Ja cilvēks tā neuzskata, tad nav vērts. Ja tas kaut ko ir devis – pasaules uztverē, karjērā, privātajā dzīvē –, ja esi ko jaunu iemācījies, tad tagad vajadzētu to dot tālāk. Un tā ir ļoti laba sajūta – ar klātbūtni, stāju, interesi kaut mazliet veidot jaunos cilvēkus. Līdzīgi kā vecāki var priecāties par bērnu sasniegumiem. Ir dāvanas saņemšanas prieks, bet ir arī došanas prieks. Un kuram tad tas nepatīk?

Tu esi pieredzējis uzņēmējs. Kāds bija tavs ceļš uz to?

Es laikam neesmu tipisks uzņēmējs definīcijas izpratnē. Nevaru ciest vienu vārdu, ko gribētu iznīcināt no latviešu valodas, – “komersants”, man tas derdzas. Tam ir spekulanta pieskaņa, kas pērk un pārdod, bet sevi par tādu neuzskatu. Man patīk izgatavot lietas, būt klāt, organizēt, pašam kaut ko darīt. Man tas ir svarīgi jau no bērnības. Mani vecāki gan bija no citas sfēras, pilnīgi nepraktiski cilvēki, bet man vienmēr patīcis izdomāt, kā kaut ko izgatavot. Piemēram, man bija ideja – manai ģimenei nebija automašīnas, tās bija dārgas, bija jāgaida rindā, nevarēja nopirkt. Un tad es domāju – nu varētu taču ražot tikai motorus un riteņus, un katrs pats varētu salikt kopā un braukt. Viena laba lieta, kas ar mani dzīvē notikusi, ir korporācija, un otra labākā – skolā sāku būvēt lidmodeļus. Tā bija mana īstā izglītība. Nemācījos slikti, bet, ja padomāju, cik stundu dienā veltīju mācībām un cik lidmodelismam, tad mācības stipri

Pēteris Treicis ar savu būvēto radio vadāmo lid modeli 1987. gadā.

cieta. Biju pilnīgs fanātiķis, un tas man ļoti daudz deva. Es to darīju arī universitātē un armijas laikā – sākot no 4. klases līdz kādiem 25 gadiem, diendienā pa piecām, sešām stundām. Tas nebija brīvais laiks, tas bija zināmā mērā darbs. Tāpēc man patīk entuziastiski un azartiski cilvēki, kas mīl to, ko viņi dara. Es nespēju iedomāties, ka es darītu darbu, ko es nemīlu. Tā ir mana lielā veiksmē gan tanī laikā, gan tagad – ka mani *šaušalīgi* interesē tas, ko es daru. Tad tu neskaiti stundas un to, cik tev maksā. Mana uzņēmējdarbība sākās tad, kad beidzu būvēt lidmodeļus. Es strādāju pa naktīm, sestdienās un svētdienās, bet tas manā pulcīnā bija aizliegts. Es nespēju pretoties un darīju to aiz muguras. Mani patrieca. Tas man bija sāpīgs moments. Runājot līdzībās – ja esi augsta līmeņa balerīna, kad aizej pensijā, tu neej dejot senioru tautas dejas, jo līmeņu starpība ir liela un sajūta, kā varētu to darīt, ir cita. Es pamēģināju no lidmodelisma profesionālisma aiziet uz amatierismu, bet nav tās garšas. Vai nu tas ir pa īstam, vai nav nemaz. Un es transformēju savas spējas, zināšanas un interesi uz to, ko es daru tagad.

Kā tu to transformēji?

Biju atgriezies no armijas, gribējās dzīvot Rīgā, bet naudas nav – sāku domāt, ko darīt. Puiši gāja pa naktīm vagonus krāmēt, bet es nebiju tik stiprs, un man arī negribējās. Sāku izgatavot visādas lietas – didžeiem magnetofonu rullīšus, pirmajiem Latvijā liktajiem datoriem kastes, piedalījās vienas milzīgas jahtas būvēšanā, taisīju mašīnu jumta bagāžniekus. Studijas jau biju atstājis trešajā plānā – jo ēst bija svarīgāk. Pamazām nāca atskārsme, ka ģeniāls fiziķis tomēr nebūšu. Sapratu, ka man patīk ražot, pašam kaut ko izgatavot. Tad vienā brīdī nāca pavērsiens, daļēji saistīts ar korporāciju. Aizgāju ciemos pie sava drauga, *fukša*. Viņš, būdams medicīnas students, pa vakariem piestrādāja pie sava brāļa veikālā – tirgoja krāsas, santehniku, instrumentus. Bija 1990. gadu pats sākums, un tas bija pirmais veikals, kas pārdeva importētos materiālus. Ieraugu stūra vannu – neko tādu nebiju redzējis. Sāku pētīt, no kāda materiāla, un mani pārņēma sajūsma – tā ir revolūcija! Man zināmā čuguna vanna, un te pilnīgi cits materiāls – maigs, krāsains, un maksāja nenormāli daudz – kādus 290 latus laikam. Un tas trakums, ka tās vannas pār! Es pētu, pētu

un saprotu, ka no stiklaplasta, un es šādu tehnoloģiju esmu apguvis lidmodelismā. Pārlicinu draugu un viņa brāli, ka varu tādu uztaisīt. Lai iedod man to vannu, mazliet naudas, tad viņiem nevajadzēs vairs importēt. Kā izdevās šo sarunāt – grūti izstāstīt! Pilnīgi iracionāli. Aizņēmos 400 dolārus un uztaisīju pirmo vannu, un ielikām to tajā pašā veikālā. Pagāja divas, trīs nedēļas, mēnesis, mēs par to gandrīz piemirsām, un tad pēkšņi zvans no drauga – vanna pārdota! Nosvinējām pirmās vannas pārdošanu. Mans uzņēmums aizsākās ar to brīdi, kad izgatavojām vannas kopiju. Jā, tagad saprotu un uzskatu, ka kopēt ir nepareizi, negodīgi un zem sava goda. Bet tajā brīdī tas bija vienīgais veids, kā to izdarīt. Vispār tas bija ļoti izdevīgs laiks jebkuras uzņēmējdarbības uzsākšanai. Man viens pasniedzējs biznesa studijās toreiz teica – es jūsu vietā te nesēdētu, ietu prom, jo tagad visas nišas biznesā ir brīvas (vai gandrīz brīvas). Ir ļoti viegli izvirzīties un būt pirmajās pozīcijās – to nevarēs izdarīt pēc gadiem pieciem, desmit. Pasniedzējs mums teica – ja jūs šeit mācīsieties, jūs būsit vislabākie speciālisti, jūs pieņems vadošos amatos bankās, uzņēmumos, taču, ja tagad iesiet biznesā, jūs pēc dažiem gadiem būsit tie, kas pieņems darbā šos izglītos. Šie vārdi ir pretrunā ar izglītības nozīmi, taču tam laikam ļoti pareizs piegājiens, ja runā par biznesa veidošanu. Lai atrastu biznesa nišu, nevajadzēja mācīties, vajadzēja rīkoties. Es aizgāju un uzsāku savu biznesu.

Daudzi arī šodien saka tieši to pašu, piemēram, attiecībā uz jaunuzņēmumiem (*start-up*).

Es piekīru. Nav jābeidz Ekonomikas fakultāte, lai būtu biznesā, jo studijas negarantē, ka būs ambīcijas kaut ko paveikt, spēja uzņemties atbildību. Uzņēmējs ir labs vārds – tu uzņemies atbildību, pasaki – es varu, es darišu. Tādā ziņā vārdam ir laba skaņa. Tu vari būt labs speciālists, piemēram, bulciņu cepējs, bet, ja veidosi uzņēmumu, tad ātri pienāks mirklis, kad zināšanas par bulciņu cepšanu vairs nebūs svarīgas. Svarīgs būs enerģijas spēks, vizionāra dotības, spēja būt dzinējspēkam. Dažreiz tas, ka esi labs speciālists, pat traucē kā uzņēmējam. Manā stāstā par pirmo izgatavoto vannu ir viena lieta – ļoti laba nejaušība. Skatoties uz vannu, nezināju, kā tā izgatavota. Un es to uztaisīju citādāk. Ja es toreiz zinātu, ka tā vanna ir nevis no stiklaplasta, bet

akrila, es uzreiz saprastu, ka man nav tādu iekārtu, tās maksā milzu naudu, un es nekādi nevarēšu to izdarīt. Man pietrūktu drosmes. Nezināšana deva priekšrocību. Es gāju, man izdevās! Tas gan tā nenotiek vienmēr. Ne vienmēr zināšanas dod priekšrocības biznesā, nodrošina veiksmi. Uzņēmība – jā, dzīves spars – jā, pierādīšanās spēja – jā. Kāpēc uzņēmumi, kuriem ir liela pieredze, pagurst – uzņēmējs uzreiz zina, ko un kāpēc nevar izdarīt. Tu taču zini visu, ko nevar! Un tu, sasodīts, sāc aizmirst sākotnējo aizrautību. Protams, ja gribi radīt ko jaunu, ir jābūt gatavam mācīties nepārtraukti, dažādos veidos. Tu esi gatavs uzņēmējdarbībai tad, kad nāk gadījums un tu māki to *paņemt*.

VĒL ARVIEN KORPORĀCIJA IR
ĀRKĀRTĪGI IZDEVĪGĀ POZĪCIJĀ
ATTIECĪBĀ PRET CITĀM
ORGANIZĀCIJĀM.

Darba procesā, risinot ražošanas tehnoloģiskās problēmas.

Tātad tava panākumu atlēga ir – prasmīgi izmantot gadījumus?

Jā, es ticu gadījumam. Ja esi aktīvs, atvērts, interesējies par dzīvi, par procesiem – dzīve piespēlēs n-tos gadījumus. Ja esi neaktīvs, sabozies un neko negribi, tad arī dzīve nepiedāvās gadījumus. Jo vairāk interesēsies un būsi atvērts – jo vairāk gadījumu nāks pretī. Bet jāizdara pareizās izvēles un jānosprauž robežas. Man var stāstīt, kur var nopelnīt kaudzi naudas, bet es atbildu – tu vari man nestāstīt, tas noteikti nebūs man. Un vispār, vai mani interesē nopelnīt naudu – mani interesē uztaisīt smukas vannas. Un vēl jābūt morālai atbildībai, godaprātam – jo dzīve un uzņēmējdarbība visu laiku piedāvā iet godīgākus vai mazāk godīgus ceļus, iet pret sirdsapziņu vai nē. Un tad ļoti svarīgi saglabāt godaprātu. Man šī godaprāta sajūta ir svarīgāka par likuma burtu, līdzīgi kā korporācijā. Korporācija man devusi ļoti daudz, un godaprāts ir viena no labākajām lietām, ko konvents devis. Man liekas, ka korporācijas iespaidā es esmu labāks. Šaubu brīžos esmu taisnāks. Tas dod labu pašapziņas sajūtu.

Ja tev kāds jauniešs vai jauna dāma šodien prasītu padomu – vēlos kļūt par uzņēmēju. Ko tu teiktu?

Es teiktu, ka vienam ir ļoti grūti. Tiesa, vienam ir jābūt līderim, taču pie uzņēmuma sākotnes ir vajadzīgi divi, trīs. Jo sākumā tā arī būs tava ģimene. Ja sāc kādu lietu, paraksti sev spriedumu strādāt 12 stundas dienā, arī brīvdienās. Ja būsi viens – ātri paliks sevis žēl, tāpēc vajadzīgs atbalsts. Un sākumā būs ļoti, ļoti grūti. Tālais jau būs atkarīgs no konkrētā gadījuma. Kas ir nepieciešams – līdzekļi, iekārtas, varbūt pietiek ar ideju? Es neatbalstu tādu pieeju biznesam, kad uzreiz ir milzu plāni, apjomi, investori. Labāk sākt ar mazumiņu, pārbaudīt visu praksi, pamazām saprast, kā viss darbojas un kas patiešām nepieciešams. Jo, ja uzreiz būs investors, viņam būs prasības, būs spiediens, un savas idejas nevarēsi īsti realizēt. Svarīgi ir sākt! Reāli darīt, nevis tikai spriedelēt. Un diezgan droši, ka sākotnējā doma transformēsies kādā citā. Es labprāt aicinu cilvēkus, kam ir kādas ražošanas idejas, atnākt parunāties, neliedzu padomu,

idejas. Varētu teikt, ka darbojos kā mentors. Pats gan otru, trešo uzņēmumu veidot netaisos, tie laiki ir garām.

Kādām vēl īpašībām jāpiemīt jaunajam uzņēmējam? Vai jauniešiem tādas ir?

Milzīgam darba sparam, milzīgam spēkam. Jā, dažiem ir, daudziem nav. Esmu redzējis gan tādus, kam ir, gan tādus, kam nav. Tāpat kā starp manas paaudzes cilvēkiem. Bet varbūt nesatieku tos īstos cilvēkus, varbūt viņi ir kādā paralēlajā pasaulē. Es domāju, katram jāapzinās savu spēju robežas. Man gribētos, ka mēs nebūtu pieticīgi. Tādā nozīmē, ka, ja man ir spējas būt ļoti labam zinātniekam, tad tās izmantošu, ja man ir spējas būt ļoti labam uzņēmējam, tad man jātaisa liels uzņēmums. Man būtu ļoti žēl, ja spējīgs uzņēmējs teiktu – es šeit ar savu desu veikaliņu nopelnu pietiekami ģimenei, smukai mājai un smukai mašīnai – ko man tur ņemties. Man tas liekas pārāk pieticīgi! Arī jaunajiem cilvēkiem, kas ienāk politikā, valsts pārvaldes struktūrās, būtu jāstrādā spēju maksimālajās robežās, jābūt ambiciozākiem, principiālākiem. Pieticība ir tāda latviešu īpašība. Sabiedrībā arī ir tāda negatīva pieskaņa pret tiem, kas paveikuši kaut ko lielu, – tu noteikti esi kaut ko sagrābis, tu ekspluatē cilvēkus, nu nevar būt, ka esi tīrs. Jābūt vairāk drosmīgiem. Mums vajag vairāk pašcieņas. Atgriežoties pie korporācijas – jo vairāk būs cilvēku, kurus mēs spēsim aizraut ar idejām, ar godaprātu, jo labāk tas būs. Ja arvien vairāk cilvēku katrs savā vietā izmantos savas spējas maksimāli un būs lepnī par to, un tas netiks ierobežots, tad viss pamazām virzīsies uz labu. Tad katram būs patīkams tas kapakmens teksts – ko tu savā dzīvē esi izdarījis. Lai nav par maz, ko uzrakstīt, lai tas teksts sanāk *garšīgs*. Viss jau sastāv no mazām lietām, maziem sasniegumiem, nevajag obligāti kaut ko milzīgu.

Ja mēs kļūsim mazliet vairāk godprātīgi, mazāk nenovīdīgi un savtīgi, – paies desmit gadi, un skaties – ir labāk! Es neticu revolūcijai, es ticu mazām lietiņām, kas kopā savācas.

Ko tev deva šī mūsu saruna?

Katra intervija palīdz pa jaunam sakoncentrēt domas. Piemēram, es nekad nebiju intervijā saistījis kopā uzņēmējdarbību ar korporāciju. Šādas sarunas ļoti motivē – tu klausies un notici man. Un tas ļauj domāt, ka varbūt kaut ko foršu esmu izdarījis dzīvē. Turklāt tas ir arī pozitīvs novērtējums un atzinība tam, ko daru, un šo atzinību reizēm vajag saņemt.

*PAA ir Latvijas uzņēmums, kas izgatavo tehniski nevainojamas, vizuāli pievilcīgas un laikmeta tendencēm atbilstošas vannas, izlietnes, vannas istabas mēbeles un citus interjera elementus. PAA ir viens no pirmajiem un vadošajiem santehnikas ražotājiem Baltijā ar eksporta tīklu Rietumeiropas, Austrumeiropas valstīs, Skandināvijā un Krievijā. Radoša, inovatīva pieeja dizainam un ražošanai ļauj PAA ieņemt unikālu nišu plašajā santehnikas ražotāju vidū. Gan Latvijā, gan citās valstīs PAA zīmols saistās ar akmens masas un krāsaino vannas istabu kolekcijām. PAA produkcijā veiksmīgi apvienojas mākslinieciska vērtība un ergonomiska funkcionalitāte.

2018. GADA PAVASARA KONFERENCE – STĀSTI PAR MUMS

Fil! Gunta Kinta, *selga*, fil! Lelde Neimane, *varavīksne*

Foto: taut! Ilze Kundziņa, *līga*

7. aprīlī Studenšu Prezidiju Konvents un Studenšu korporāciju Filistru savienība rīkoja pavasara konferenci “Studenšu korporāciju lepnums: dzīve, darbs un laiks”, kas notika s!k! Daugavietē konventa dzīvoklī un pulcēja vairāk nekā 60 dalībnieku.

2018. gads rit Latvijas simtgades zīmē. Jubileja ir laiks, kad atskatāmies uz noieto ceļu – izvērtējam padarīto, saprotam, kur atrodamies, – un nospraužam tālākos mērķus. Studenšu korporācijas ir cieši savītas ar Latvijas valsti, un tas atspoguļojas dalībnieču likteņos. Mūsu vidū arvien ir bijušas un ir spēcīgas sievietes, kuras mūs iedvesmo tiešā nozīmē kalpot Latvijai, kuras guvušas plašāku atzinību sabiedrībā un ar kurām lepojamies. Sākotnēji konferences rīkotājas ikvienu studenšu korporāciju lūdza iesūtīt savu lepnuma pieteikumu – studenšu korporācijas locekles dzīves un darba stāstu, kas saistīts ar Latviju, Latvijas sabiedrību, iespējams, novērtēts ar kādu valstisku atzinību. Izvēlēta personība varēja būt no dažādām paaudzēm, līdz pat šodienas aktīvajām krāsnesēm, taču organizācijas biedre,

nevis goda filistre. Ņemot vērā ierobežoto laiku, kas paredzēts konferencei, rīkotāju komisijai vajadzēja pieņemt grūtu lēmumu – izvēlēties četrus stāstus, kurus klausīties klātienē. Visas iesniegtās kandidatūras – pavisam 13 personības no 10 studenšu korporācijām – raksturo apņēmība un mērķtiecība, neraugoties uz likteņa likločiem, nodošanās darbam, kā arī, protams, talants, un tā rezultātā ir gūti ievērojami panākumi.

Referātiem iesniegtās personības pārstāvēja četrus laika posmus Latvijas vēsturē: pirmskara posmā – divas personas; trimda un mūsdienas – divas personas; padomju laiks un Atmoda – sešas personas; pēc neatkarības atjaunošanas (mūsdienas) – trīs personas. Personību profesionālā un sabiedriskā darbība skāra šādas jomas: četras zinātnieces (valodniecība, literatūrzinātne, medicīna,

vēsture), trīs sabiedriskās darbinieces (izglītība, labdarība, cilvēktiesības), trīs mākslinieces (lietišķā māksla, mūzika), divas tiesneses un viena jūras spēku virsniece. Būtisks rādītājs zināšanu un pieredzes plašumam ir darbošanās ar jaunās paaudzes izglītošanu – četras personības darba

MŪSU VIDŪ ARVIEN IR BIJUŠAS
UN IR SPĒCĪGAS SIEVIETES, KURAS
MŪS IEDVESMO TIEŠĀ NOZĪMĒ
KALPOT LATVIJAI.

mūžā strādājušas (vai strādā) kādā izglītības iestādē. Četras personības ir grāmatu vai rakstu autore, kādā nozarē, kā arī četras personības ieguvušas doktora zinātnisko grādu. Visbeidzot četru personību devums Latvijai ir novērtēts ar kādu no Triju Zvaigžņu ordeņa apbalvojumiem.

KONFERENCEI TIKĀ IZVĒLĒTI ČETRI STĀSTI:

Fil! Marta Vīgante (1900–1966), s!k! Varavīksne. Ārste, trešā sieviete, kas doktora disertāciju medicīnā aizstāvēja Latvijas Universitātē (LU) (1936), LU mācību spēks. Viena no 1944. gada 17. marta Latvijas Centrālās padomes memoranda parakstītājiem. Par šo personību referēja Martas Vīgantes māsas meita s!k! Varavīksne zelta filistre Renāte Līgere.

Fil! Ingrida Meierovica, s!k! Dzintra. Studējusi politikas zinātni un romāņu valodas, aktīvi darbojusies latviešu trimdas sabiedrībā, no 1983. līdz 1994. gadam strādājusi radiostacijā “Brīvā Eiropa”, latviešu nodaļā Minhenē, Vācijā. Šobrīd darbojas Starptautiskajā Rīgas sieviešu klubā, ir Latvijas SOS Bērnu ciematu asociācijas goda biedre. Ingridu pieteica un ievadvārdus sacīja com! Arta Rolava, *dzintra*, turpinājumā klausījāmies pašas fil! Ingridas Meierovicas epizodes un galvenās atziņas gan par darba laiku “Brīvajā Eiropā”, gan par Latvijas neatkarības atgūšanas ceļu no trimdas skatupunkta.

Fil! Aina Blinkena (1929–2017), s!k! Spīdola. Latviešu valodniece, ilgu gadu strādājusi Latvijas Zinātņu akadēmijā, Valodas un literatūras institūtā, bija arī Terminoloģijas komisijas vadītāja (1976–1998). Īpašs stāsts ir par Ainas lomu 1988.–1989. gada Atmodas procesos, kad tika definēts latviešu valodas kā vienīgās valsts valodas statuss. Par fil! Ainu Blinkenu referēja s!k! Spīdola fil! Ance Saulīte.

Fil! Žermēna Heine-Vāgnere (1923–2017), s!k! Līga. Operdziedātāja, soprāns (1950–1975). Žermēnas Heines-Vāgneres pašaizliegais sniegums operas mākslā savulaik novērtēts ar PSRS Tautas skatuves mākslinieces goda nosaukumu. Atjaunotajā Latvijas valstī māksliniece iecelta Triju Zvaigžņu ordeņa komandieres kārtā, saņēmusi Lielo Mūzikas balvu un “Latvijas gāzes” Gada balvu operai. Par operdziedātāju mums stāstīja s!k! Līga taut! Endija Rezgale-Straidoma.

ĪSS IESKATS PAR PĀRĒJĀM PERSONĪBĀM:

Fil! Rozālija Purgale (1904–1984), k! Gundega, bija pirmā latviešu sieviete, kura bija ieguvusi tiesneša tiesības un drikstēja patstāvīgi iztiesāt lietas.

Fil! Ingrida Trence-Mazute, s!k! Selga, ir sabiedriskā darbiniece, kura strādā trimdas sabiedrības labā un trimdas skolās Monreālā un Otavā, kā arī vadīja bāreņu nometni Latvijā.

Fil! Gaļina Petrova-Matīsa (1914–2000), corp! Sororitas Tatiana, bija cilvēktiesību aktiviste Atmodas laikā, politiski represēto personu biedrības “Memorials” priekšsēdētāja.

Fil! Ilda Sīlis, s!k! Gaujmaliete, ir māksliniece lietišķi dekoratīvajā mākslā (veido ādas izstrādājumus).

Fil! Tatjana Feigmane, corp! Sororitas Tatiana, ir vēsturniece un vairāku desmitu darbu autore par Latvijas krievu vēsturi un kultūru.

Fil! Anita Kupriss, s!k! Zinta, ir komponiste, ērģeliece, pianiste, diriģente un dziesmu aranžētāja.

Fil! Eva Eglāja-Kristone, s!k! Staburadze, ir literatūrzinātniece, kuru saista literāro procesu mijiedarbība, robežu šķērsošana, procesi rakstniecībā un sabiedrībā vienotā skatījumā.

Fil! Anita Kovaļevska, s!k! Selga, ir apgabaltiesas tiesnese un LU lektore.

Fil! Kristīna Petrovska, corp! Sororitas Tatiana, ir jūras spēku virsniece (stūrmane) un pašlaik strādā zemessardzē.

Kā jau apskata sākumā tika minēts, doma, apzinot studenšu korporāciju locekles, bija iespēja paskatīties uz sevi, iepazīt mūs pašas. Jā, katrā korporācijā mēs varbūt zinām savas daudzpusīgi talantīgās un spēcīgās filistres, tautietes un meitenes, taču plašākā korporāciju saimē bieži vien tas īsti nav zināms. Tieši korporāciju saime ir istā vieta, kur par to pastāstīt, kā arī iedvesmot mūs ikvienu arvien būt par savas ģimenes, korporācijas, darbavietas, pagasta, pilsētas, Latvijas un pasaules lepnumu!

Konference tika iemūžināta video formātā, un to ir iespēja noskatīties šeit:

<https://ej.uz/SPKkonference>

Konferences rīkotāju darba grupa pateicas ikvienai korporācijai, kas atsaucās uzaicinājumam iesūtīt savas kandidatūras, referentēm par ieguldīto darbu prezentācijas sagatavošanā, ikvienai interesentei, kas atrada laiku un bija ar mums kopā konferences dienā!

STUDENŠU KORPORĀCIJAS LĪGA LEPNUMS – OPERDZIEDĀTĀJA ŽERMĒNA HEINE- VÄGNERE

Taut! Endija Rezgale-Straidoma, līga

Foto: no s!k! Līga arhīva

“Uz skatuves jābūt tādai sajūtai, it kā tevi nestu spārni, jābūt kā putnam lidojumā. Mākslinieks nedrīkst piezēmēties! Vienmēr jāvalda pacilātībai, svētku noskaņai,” tā reiz kādā intervijā teica mūsu korporācijas lepnums – leģendārā operdziedātāja filistre Žermēna Heine-Vāgnere (1923–2017). Savas radošās dzīves divdesmit piecos gados viņa ir priecējusi klausītājus ar dramatiskā soprāna balsi 39 lomās uz Operas un baleta teātra (mūsdienās – Latvijas Nacionālā opera) skatuves un viesizrādēs. Tas ir unikāls operas lomu daudzums, ko viens mākslinieks var izpildīt. Žermēna Heine-Vāgnere ir iezīmējusi veselu Latvijas Nacionālās operas ēru, kuru pārspēt būtu grūti jebkuram citam operdziedātājam.

Bija 1923. gada 23. jūnijs, laiks, kad vasara plauka visā krāšņumā, pļavas un dārzi rotājās ziedos, lakstīgalas priecēja ar skanīgām dziesmām un ļaudis gatavojās gada lustīgākajiem svētkiem – Līgo. Agrā ritā kopā ar putnu dziesmām Heiņu ģimenē pasaulē nāca meitene, kurai vecāki deva spēcīgu un skanīgu vārdu – Žermēna. Nākamās operdziedātājas pirmie dzīves gadi pagāja Torņakalnā, Rīgā. Meitenes tēvs Leopolds Heine strādāja pilsētas valdē, bet māte Erna bija mājsaimniece, taču mūzika šajā ģimenē nebija sveša. Gluži otrādi – dzīvokļa lielākajā istabā goda vietā stāvēja klavieres, kas bieži tika arī ieskandinātas, bet Žermēnas māte ar savu spēcīgo, skanīgo altu kuplināja Teodora Reitera kori. Daudz laika māte veltīja meitas stingrai audzināšanai, kas nepavisam neatbilda parastajam pieņemumam, ka vienīgais bērns ģimenē tiek lutināts. Prasības pret meitu Ernai bija lietišķas un konsekventas. Meitene bija ļoti apzinīga un mātes norādījumus vienmēr rūpīgi izpildīja tā, ka divas reizes nekas nebija jāatkārto. Neskatoties uz stingro audzināšanu, māte Žermēnas dzīvē bijusi kā spoža gaisma un vaduguns. Mazo Žermēnu māte ļoti bieži ņēma arī līdzi uz kora mēģinājumiem, kuros meitene iepazīna mūzikas burvību. Kopā

UZ SKATUVES JĀBŪT TĀDAI SAJŪTAI,
IT KĀ TEVI NESTU SPĀRNI

ar māti nākamā dziedātāja apmeklēja arī operas, baleta un teātra izrādes. Žermēnas iedzimto muzikalitāti var izskaidrot arī ar to, ka Žermēnas mātesbrālis Alberts Verners bija operas solists, bet kāda radniece – baletdejotāja. Žermēnai piemita tādas rakstura īpašības, kādas noteikti nepieciešamas katram dziedātājam, lai kļūtu par tik izcilu un neaizmirstamu mākslinieku, kāda bija Žermēna. Šīs rakstura īpašības viņa bija mantojusi no abiem vecākiem: no mātes – balss dotības, takta, labas gaumes un daiļuma izjūtu, kā arī stipru gribu, neatlaidību un pienākuma apziņu, bet asais prāts un humora dzirksts, kas māksliniekam arī nepieciešams, mantots no tēva.

1931. gada rudenī Žermēna Heine uzsāka skolas gaitas Valda Zāliša 1. pamatskolā. Skolā bija nodibināta mūzikas studija ar stīgu, klavieru, koka pūšamo un sitamo instrumentu klasēm, koris un audzēkņu simfoniskais orķestris. Par mācību spēkiem šeit pieaicināja Latvijas Konservatorijas pedagogus. Pamatskolā talantīgā meitene sāka attīstīt un pilnveidot muzikalitāti, dziedot skolas vakaros gan solo, gan duetos, kā arī piedaloties diriģenta Jāņa Milzarāja vadītajā Sarkanā Krusta bērnu kori. Daloties

atmiņās par pirmajām skolas gaitām, māksliniece atcerējās, ka dziedāšanā viņai J. Milzarājs vienmēr licis pieci ar krustu (pēc piecu ballu sistēmas), bet reiz esot ielicis arī divnieku!

1938. gada pavasarī Žermēna pabeidza pamatskolu un rudenī sāka mācības Rīgas 3. vidusskolā. Arī šajā skolā meitene sāka nodarboties ar dziedāšanu, bet ne tik ļoti aktīvi kā pamatskolā. Viņa dziedāja skolas kori, bet, būdama pēc dabas kautrīga un atturīga, sevišķu skolotāju uzmanību neizpelnījās, tāpēc dziedāšanā bija tikai četrinieks. Vidusskolas gados Žermēnai bija vēl kāda aizraušanās – pārdomas un izjūtas viņa centās izteikt, rakstot dzejoļus. Pēdējos vidusskolas gadus Žermēnai, gluži kā daudziem citiem tā laika bērniem un jauniešiem, vajadzēja pavadīt skarbos apstākļos, jo 1941. gadā Latvijā sākās Otrais pasaules karš. No vidusskolas ēkas bija jāpārceļas uz šaurākām telpām, jo skolā apmetās karavīri. Mācību stundas bija saīsinātas un notika saspīestos apstākļos, klasēs agros ziemas rītos bieži pazūdot elektrībai. Tādās reizēs, zinot to, ka Žermēnai ir skanīga balss, viņas klases biedri vienmēr lūdza kaut ko nodziedāt, ko viņa darīja ar lielāko prieku.

Tuvojoties vidusskolas absolvēšanas brīdim, vajadzēja domāt par to, kur turpināt izglītību. Lai arī Žermēna ļoti mīlēja

mūziku un piedalījās daudzos muzikālos pasākumos, būt par skatuves mākslinieci viņa nebūt nevēlējās. Jaunietes sapnis bija kļūt par advokāti, lai varētu cīnīties par taisnību. Skolas gados Žermēnai padēvēs svešvalodas, un, tā kā viņa uzskatīja, ka advokātam jāzina arī valodas, tad pēc vidusskolas, 1943. gada

rudenī, jaunieta vispirms iesniedza dokumentus Latvijas Universitātes (LU) Romāņu valodu fakultātē, lai pēc dažu gadu svešvalodu apgušanas varētu studēt tieslietu zinības. Bet studijas

konservatorijā varot uzskatīt gandrīz par nejaušību. Daudzi bija dzirdējuši Žermēnas balsi un zināja par viņas muzikalitāti. Draugu mudināta un mātes atbalstīta, Žermēna piekrita doties uz noklausīšanos pie vokālās pedagoģes un slavenās solistes Hertas Lūses. Ilgi nedomājot, H. Lūse jaunietai ieteica, ka konservatorijā stāties noteikti vajag, un Žermēna nekavējoties sāka gatavoties iestājpārbaudījumiem.

Toreiz jaunos vokālistus klausījās pats Latvijas Konservatorijas dibinātājs un rektors, komponists profesors Jāzeps Vītols. Iestājpārbaudījumam Žermēna bija izvēlējusies dziedāt Jāņa Mediņa dziesmu “Dzīvīte”. J. Vītols nemaz nedeļa iespēju topošajai māksliniecei nodziedāt dziesmu līdz beigām, kad,

VIENMĒR JĀVALDA PACILĀTĪBAI,
SVĒTKU NOSKAŅAI!

Žermēna ar māti Ernu.

apturēdams dziedājumu, paziņoja, ka Žermēna ir uzņemta konservatorijā. 1944. gadā jaunieta uzsāka apgūt vokālo mākslu pie H. Lūses. Otrā pasaules kara beigās studijas tika pārtrauktas un Žermēna devās uz Vāciju. Pēc kara beigām, atgriežoties dzimtenē, viņa turpināja studijas konservatorijā, bet pie citas vokālās pedagoģes – Marijas Bolotovas. 1948. gadā, kad Žermēna bija 3. kursa studente, viņas balss diapazons bija paplašinājies un skanējums kļuvis profesionāls. M. Bolotova atzina, ka ir skaidri redzams, ka Žermēna Heine būs dziedātāja. Pedagoģe audzēkni atcerējās kā “ļoti vienkāršu, kautrīgu, centīgu, uzņēmīgu, kārtīgu un godīgu, ar lielu atbildības sajūtu pret darbu”. Tādu Žermēnu atcerējās arī viņas draugi un kolēģi. Būdam vēl konservatorijas studente, Žermēna 1947. gadā savienoja savu dzīvi ar arhitektūras studentu Nikolaju Vāgneru. Viņi iepazinās studentu ballītē, jo LU Arhitektūras fakultāte uz ballēm aicināja konservatorijas meitenes. Nikolajs strādāja Sakaru ministrijā, projektēja telefonu centrāles. Arī N. Vāgneram mūzika nebija sveša – kādreiz viņš bija mācījies vijolspēli un pat apsvēris domu turpināt muzikālās gaitas konservatorijā, tomēr izšķīrās par labu arhitektūras studijām. Kad Žermēna jau bija kļuvusi par operas solisti, viņas dzīvesbiedrs par katru koncertu, lomu un izrādi izteica objektīvu vērtējumu, kā arī pavadīja mākslinieci koncertceļojumos un viesizrādēs. Par katru lomu vīrs māksliniecei dāvināja sudraba aproces stīpiņu, kurā bija

iegravēts Žermēnas atveidotās varones vārds un kārtējās pirmizrādes datums. Tādas aproces Žermēnai bija 39, kuras kā talismanu viņa nēsāja arī ikdienā. Kopā ar vīru operdziedātāja nodzīvoja ilgu un saskanīgu mūžu līdz viņa aiziešanai 2009. gadā.

1949. gadā Žermēnas dzīvē bija divi svarīgi notikumi. Pirmkārt, viņa piedalījās Vissavienības vokālistu skatē Maskavā, kurā ieradās 95 studenti no 22 konservatorijām, kas atradās tā laika PSRS teritorijā. Otrkārt, tuvojās rudens un pēdējais kurss konservatorijā, kad topošajiem māksliniekiem bija jādomā, ko darīt pēc konservatorijas absolvēšanas. Žermēnas nākotnes plāni saistījās ar kameramūziku un koncertdarbību, taču operklases pedagogi Leonīds Vīgners un Nikolajs Vasiljevs atzinīgi novērtēja Žermēnas spēcīgo, liriski dramatisko, operas skatuvei piemēroto soprānu. Šajā laikā Latvijas operai bija nepieciešami jauni mākslinieki, un tā Žermēnai ar fiziski vēl nenobriedušu balsi bija strauji jāpārņem galvenās dramatiskās lomas, kas bija ļoti smags uzdevums nepieredzējušajai solistei. 1950. gada 2. decembrī Žermēna Heine-Vāgnere debitēja Operas un baleta teātrī Santucas lomā Pjetro Maskanji operā “Zemnieka gods”. Strauji sekoja nākamās lomas – Dezdemona Džuzepes Verdi operā “Otello”, kuras pirmizrāde notika 1951. gada 5. februārī, un Maša Eduarda Napravņika operā “Dubrovskis”, pirmizrāde 1951. gadā 2. maijā. Pēc tam jau 8. jūlijā vajadzēja iejusties Mikaēlas tēlā Žorža Bizē operā “Karmena”, kas izrādījās viena no vokāli grūtākajām lomām. Nākamā gadu gaitā māksliniece iestudējusi daudzas lomas gan no pasaules operklasikas, gan latviešu komponistu repertuāra. Daudziem tā laika mūzikas mīļotājiem un operas apmeklētājiem Žermēnas Heines-Vāgneres interpretācijas atmiņā palikušas kā nepārspējams etalons.

Jaunā dziedātāja 1955. gadā kļuva par 5. Vispasaules jauniešu un studentu festivāla laureāti Varšavā, un pēc tam no 1955. gada līdz 1976. gadam viņa piedalījies viesizrādēs un sniegusi koncertus gan PSRS pilsētās – Maskavā, Ļeņingradā, Tallinā, Kišinevā, Viļņā, Tbilisi, Erevānā, Minskā, Alma-Atā, Ivanovā, Frunzē –, gan ārpus PSRS – Dienvidslāvijā, Rumānijā, Bulgārijā, Ungārijā, Polijā, Vācijas Demokrātiskajā Republikā, Somijā un Islandē. Paralēli darbam Latvijas Operas un baleta teātrī Žermēna bija pastāvīga Ļeņingradas Kirova teātra viessoliste. Žermēna Heine-Vāgnere aizgāja no sava Baltā nama šokejoši pēkšņi, nodziedājusi tur 25 gadus un ne dienu ilgāk. Mākslinieces pēdējā iziešana uz skatuves notika 1975. gadā titullomā Džakomo Pučini operā “Turandota”.

Latvijas opermūzikas leģenda saņēmusi daudz apbalvojumu gan aktīvās radošās dzīves laikā, gan pēc skatuves gaitu beigšanas. Padomju laikā viņai piešķirti: Darba Sarkanā Karoga ordenis (1956. gadā) un LPSR Valsts prēmija (1957. gadā), kā arī PSRS Tautas skatuves mākslinieces goda nosaukums. Atjaunotajā Latvijas Republikā 1995. gadā māksliniece apbalvota ar III

Fil! Žermēna Heine-Vāgnere, *līga*, 17. c!.
Foto: no s!k! *Līga* arhīva

Žermēna (otrajā rindā ceturā no kreisās) ar pārējām *līgām*, atzīmējot korporācijas internās dzīves 70. gadadienu.
Foto: no s!k! *Līga* arhīva

pakāpes Triju Zvaigžņu ordeni, 1997. gadā saņēmusi “Aldara” balvu par mūža ieguldījumu, bet 2002. gadā Žermēnai Heinei-Vāgnerei piešķirta Lielā mūzikas balva par mūža ieguldījumu – par divdesmit pieciem gadiem uz Baltā nama skatuves, par viņas Spīdolu, Dezdemonu, Amēliju, Aīdu un Tatjanu, pavisam 39 lomām! Un salīdzinoši nesen – 2013. gadā – māksliniecei piešķīra “Latvijas gāzes” Gada balvu operai “Lēgendārs mūžs mākslā”.

1990. gadā sākās cits nozīmīgs posms Žermēnas Heines-Vāgneres dzīvē. Viena no aktīvākajām studenšu korporācijas *Līga* atjaunotājām fil! Elvīra Boka pulkā aicināja arī Žermēnu. Jau pirmajā prezidijā viņa pildīja viceseniores amatu, bet 1997. gadā fil! Žermēna Heine-Vāgnere kļuva par *Līgas* audzinātāju. Fil! Agra Lāce, *līga*, atceras savu audzinātāju pirms 15 gadiem – Žermēna labprāt aicinājusi meitenes pie sevis uz mājām, un ciemošanās reizes tikušas apvienotas ar audzināšanas stundām. Tajās jaunās *līgas* apguva manieres, etiķeti un ģērbšanās kultūru. Fil! Agra Lāce stāsta: “Mūsu tikšanās reizes bija ļoti īpašas. Varēja just to, ka esam saskarsmē ar augstas kultūras cilvēku.” Fil! Dagnija Gailīte, *līga*, joprojām atceras Žermēnas atveidoto Aīdas lomu Džuzepes Verdi operā “Aīda” kā nevienas citas mākslinieces nepārspētu, un spilgti atmiņā kā krāšņs notikums

ir palicis Sergeja Rahmaņinova mūzikas solo koncerts. Jāmin gan, ka pēc aktīvo skatuves gaitu noslēgšanas Žermēna Heine-Vāgnere nekur nedziedāja, arī korporāciju vidē nē. Fil! Žermēnas Heines-Vāgneres balss aplūsa 2017. gadā 7. decembrī. Savas dzīves pēdējos gadus viņa, būdama gandrīz neredzīga, pavadīja vientulībā un sazinājās tikai ar pašiem tuvākajiem un senākajiem draugiem. Nelokāma, ar stingru nostāju, izcila māksliniece un īsta dāma – tādu operdziedātāju atceras laikabiedri un draudzenes. **U**

Izmantotie informācijas avoti:

1. Runģe, R. (1985). Žermēna Heine-Vāgnere. Rīga, Izdevniecība “Liesma”
2. Latvijas Nacionālā opera un balets. (2017, 11.decembris). Galvenais mākslā ir patiesība. Diena, 9.lpp.
3. Lūšiņa, I. (2017, 15.decembris). Ar 39 aprocem. “Diena” pielikums “Sestdiena”. ISSN 1407-1312. Nr. 243. 18.-22.lpp.
4. Pasniegtas Lielās mūzikas balvas. (2002, 14. marts). ISSN 1407-4036. Nr. 11. 14.lpp.
5. Nebaidījās sadegt. (2003, 21.jūn.). ISSN 1407-1290. Nr. 144. Diena. 32.-33.lpp.
6. Dziedāšanā man reiz bija divnieks. (1997, 24.janvāris). Diena. 8.lpp.
7. Žermēna Heine-Vāgnere (60. gadi). Rīga. Fotogrāfs: nezināms. Izgūts no <https://www.acadlib.lv>

STILISTIKA UN STILA KĻŪDAS LATVIEŠU VALODĀ

Taut! Anda Pūķe, *imeria*

Valoda tradicionālā izpratnē ir domu izteiksmes līdzeklis, ar kuru tiek nodrošināta saziņa. Valoda ir viena no svarīgākajām tautas un nācijas pazīmēm, un tā veic tādas nozīmīgas funkcijas kā izziņas, domu formēšanas un izteikšanas, cilvēka apziņas izpausmes, saziņas, ietekmēšanas, pārliecināšanas, kā arī kultūras veidošanas, apguves un izplatīšanas funkcijas.¹ Valodniecība jeb lingvistika ir zinātnes nozare, kas pēta valodas parādības. Valodu var pētīt no visdažādākajiem skatupunktiem, tomēr par pamatnozārēm dēvē vien četras – fonētiku, leksikoloģiju, gramatiku un stilistiku.² Stilistika ir valodniecības apakšnozare, kas pēta valodas funkcionālos paveidus, izteiksmes līdzekļu un leksikas lietojumu.³ Preskriptīvisms ir nostāja, kas pieprasa valodā stingri ievērot pareizību un cīnīties pret kļūdām. Daudzi valodnieki uzskata, ka valodu nevar uzskatīt par pareizu vai nepareizu, var runāt tikai par valodas atbilstību situācijai.⁴ Pastāv viedoklis, ka nepareizu valodu nav iespējams saprast. Valodniece un sociolingviste Dace Strelēvica-Ošiņa to sauc par *mītu par nesaprotamību*. Kaut arī atsevišķos gadījumos valodas neprecizitātes un kļūdas var radīt pārpratumus, lasītājs vai klausītājs parasti tomēr spēj uztvert teksta jēgu arī gadījumā, ja pieļautas drukas, gramatiskās u.c. tipa kļūdas.⁴ Biežāk uzmanība tiek pievērsta ortogrāfijas (vārdu) un interpunkcijas (pieturzīmju) kļūdām, taču valodā nereti tiek pieļautas arī stila kļūdas. No stila kļūdām pilnībā izvairīties spēj tikai retais, taču pamanāmākas tās mēdz būt tieši to valodas lietotāju vidū, kuru valodas prasme ir augstāka, jo tiek pieļauts mazāk rupju kļūdu, kas novērstu uzmanību no iespējamām stila kļūdām.

STILISTIKAS JĒDZIENS

Stilistika ir valodniecības apakšnozare un leksikoloģijas

saskarnozare, kura pēta valodas funkcionālos paveidus jeb *stilus*, kā arī stilistiski un emocionāli ekspresīvos izteiksmes līdzekļus, vārdu un teikumu izvēli visos valodas līmeņos un to lietojumu konkrētā saziņas situācijā.⁵ Vārds stilistika aizgūts no franču izcelsmes vārda *stylistique*, kura pamatā ir latīņu izcelsmes vārds *stilus*, kas apzīmē no kaula, metāla vai cita materiāla izgatavotu rakstīšanas rīku – irbuli –, kura viens gals ir noasināts un paredzēts rakstīšanai, bet otrs gals ir plakanas formas, lai to, kas bijis uzrakstīts uz vaskotām koka plāksnītēm, pēcāk varētu izlīdzināt, pielabot vai uzrakstīt no jauna. Teiciens *Semper stilum vertere* (Arvien griez irbulim otru galu) aicināja izlabot un uzlabot uzrakstīto. Gaja Kornēlija Tacīta (*Gaius Cornelius Tacitus*), romiešu oratora, jurista un senatora, laikā (56–120) vārds *stilus* ieguva pārnestu nozīmi, apzīmējot runas un rakstības veidu, manieri.⁶ Šodien vārds stils nav saistīts tikai ar valodniecību, bet tiek izmantots arī tādās nozarēs kā mūzika, glezniecība, arhitektūra, mode un citur.

STILISTIKA KĀ VALODAS KULTŪRAS DAĻA

Valoda vairumam cilvēku ir saziņas līdzeklis, domu un kultūras izpausmes forma, un daudzi cilvēki valodu vienkārši lieto, tam nepievēršot pastiprinātu uzmanību.⁷ Valodas lietojumu nosaka komunikācijas saturs, konkrēti komunikācijas apstākļi un teksta autora attieksme pret visu iepriekšminēto.⁸ Kā valodnieki, tā vienkārši valodas lietotāji intuitīvi jūt, kas izvēlētajā valodas stilā ir laba valoda, izkopj to, izvēlas atbilstošus izteiksmes līdzekļus, izvairās no neiederīgā un kļūdainā.¹³ Valodniecībā nereti tiek izmantots termins valodas kultūra. Ar to saprot komunikācijai atbilstošas leksikas izvēli un teikumu konstrukcijas, valodas normu pārzināšanu un ievērošanu kā

mutvārdu, tā rakstiskajā runā, spēju atpazīt savas un citu valodas lietotāju valodas kļūdas un vēlēšanos tās novērst, vispārēji pozitīvu attieksmi pret literārās valodas normām un atteikšanos no neliterārās valodas lietojuma, kā arī kritisku attieksmi pret cittautu valodu ietekmi uz dzimto valodu.⁹ Valodas kultūru raksturo tādas valodas kultūras pazīmes kā valodas pareizība, valodas skaidrība, valodas precizitāte un valodas tīrība.¹⁴ Daži autori min arī pazīmes, kā valodas koncentrētība, vienkāršība, bagātība un citas. Kaut arī pēdējās trīs raksturo valodas kultūru, literārās valodas normu izstrādātie likumi tās neietekmē.¹³ Valodu uzskata par pareizu, ja tiek ievēroti fonētikas, morfoloģijas un sintakses likumi un vārdi teikumā ir sakārtoti atbilstoši šiem likumiem.¹⁴ Valoda ir skaidra, ja teksta adresāts runāto vai rakstīto spēj uztvert bez pārpratumiem.¹⁴ Tomēr skaidru valodu nevajadzētu saistīt ar primitīvu valodu, turklāt valodu neskaidru var padarīt nevis tās izteiksmes līdzekļi, bet adresāta priekšzināšanas, pieredze, izglītība, vecums un citi faktori. Neskaidribu nereti rada vārdu nozīmju, homonīmu, sinonīmu neiederīgs lietojums, vietniekvārdu nepareiza izvēle un izvietojums teikumā, nesaprotami nozīmes pārnēsumi, kā arī pārmērīgs saīsinājumu un abreviātūru lietojums.¹³ Valoda ir precīza, ja runātais vai rakstītais atbilst tam, ko teksta autors ir vēlējis ar to teikt.¹⁰ Precizitātei var būt atšķirīga nozīme, piemēram, zinātniskajā valodas stilā, kur daudz lietoti jēdzieni, precīzs valodas lietojums ir obligāta prasība, taču daiļliteratūrā un sarunvalodā vārdi izsaka arī emocionāli ekspresīvu papildinformāciju.¹¹ Valodas tīrība apzīmē izvairīšanos no nemotivēta neliterārās valodas leksikas lietojuma runātā vai rakstītā tekstā, parazitvārdu, izkropļotu vārdu formu un konstrukciju lietošanas.¹⁶ Valodu piesārņo citu valodu aizguvumi, barbarismi, žargonismi, vulgārismu un vienkāršrunas vārdu nemotivēts lietojums, kā arī nepareizi lietoti prievārdi, piemēram, *spēlēt uz klavierēm, runāt pa latviski*, un nesamērīgs valodas piesātinājums ar izloksņu vārdiem. Parazitvārdi var būt kā latviskas cilmes, piemēram, *redzi, nu, zini kā*, tā aizgūti, piemēram, *vot*.¹⁷ Par koncentrētu valodu runā, ja tekstā nav lieku vārdu un nevajadzīgu noviržu no tēmas. Valodas koncentrētība slēpjas ne

tikai spējā izmest liekus vārdus, bet arī atrast visietilpīgākos.¹⁷ Amerikāņu rakstnieks Semjuels Lenghorns Klemenss (*Samuel Langhorne Clemens*) (1835–1910), plašāk pazīstams kā Marks Tvens (*Mark Twain*), reiz sacījis: “Man nebija laika uzrakstīt īsu vēstuli, tāpēc rakstīju garu.”¹² Vienmēr jāatrod līdzsvars starp to, lai viss nepieciešamais būtu pateikts un viss liekais atmests. Valodas vienkāršība ir cieši saistīta ar valodas skaidrību. To pamato prasme par sarežģītām lietām izteikties vienkāršā, saprotamā valodā.¹³ Valodas bagātība ir trāpīgāko vārdu, formu un konstrukciju izvēle, izmantojot sinonīmijas, polisēmijas jeb daudznozīmības iespējas.¹⁹ Latviešu valoda ir bagāta valoda. Piemēram, vārdam *aiziet* latviešu valodas vārdnīcā atrodamas 14 nozīmes.¹⁴ Ikdienā nereti tiek izvēlēti biežāk lietotie, labāk zināmie vārdi, nepūloties atrast trāpīgāko vārdu. Nav nepareizi lietot vārdu savienojumus *attaisīt durvis, attaisīt mēteli*, taču par valodas bagātību liecinātu citu vārda attaisīt nozīmju lietojums, piemēram, *atvērt durvis, atpogāt mēteli*.¹⁵ Valodas bagātību nosaka arī izteiksmes līdzekļu lietojums – jo vairāk izteiksmes līdzekļu aktīvi tiek lietoti, jo bagātāka ir autora valoda. Valodas dzīvums ir dabisks, nesamākslots valodas lietojums. Ikdienas saziņā valoda parasti ir dzīva, taču nozīmīgai sabiedrības daļai grūtības sagādā runāšana lielākas auditorijas priekšā, darba intervijās vai kāda plašākai sabiedrībai paredzēta raksta sagatavošana. Valodas dzīvuma pamats ir sarunvaloda, jo tā ir spontāna. Valodas tēlainība ir tādu valodas elementu lietojums, kas aktivizē lasītāja vai klausītāja iztēli. Tēlainība var būt pastāvīga vai potenciāla. Pastāvīgo tēlainību nodrošina vārdi, kas rada redzes vai dzirdes gleznas, savukārt potenciālā tēlainība nojaušama tikai kontekstuāli, piemēram, izmantojot metonīmiju, personifikāciju, metaforas u.c. izteiksmes līdzekļus. Valodas ietekmīgums nozīmē spēju iedarboties uz adresātu. Valodas ietekmi veicina gan faktu, gan emocionāli ekspresīvu līdzekļu lietojums. Jāmin, ka individuāls valodas stils ir spēcīgs ietekmēšanas līdzeklis. Valodas labskaņa ir cieši saistīta ar fonētiku. Fonētika ir valodniecības apakšnozare, kura pēta valodas skaņas, to akustiskās un artikulācijas īpatnības, kā arī citus runas līdzekļus, piemēram, uzsvāru, intonāciju.¹⁶ Par labskanīgu

⁷ Kvašīte Regīna, Latviešu valodas stili, Latviešu valoda, LU Akadēmiskais apgāds, 2013, 13.lpp.

⁸ Rozenbergs Jānis, Latviešu valodas stilistika, Zvaigzne ABC, 1995, 55-57.lpp.

⁹ Urževica Skaidrite, Rokasgrāmata latviešu valodā, Zvaigzne ABC, 2010, 24.lpp.

¹⁰ Urževica Skaidrite, Rokasgrāmata latviešu valodā, Zvaigzne ABC, 2010, 24.lpp.

¹¹ Rozenbergs Jānis, Latviešu valodas stilistika, Zvaigzne ABC, 1995, 100.lpp., 57.-59.lpp.

¹² English Teachers Network, pieejams <http://www.etni.org.il/quotes/writing.htm>

¹³ Rozenbergs Jānis, Latviešu valodas stilistika, Zvaigzne ABC, 1995, 100.lpp., 60.-61.lpp.

¹⁴ Bāliņa Rita, Ēdelmane Inese, Grase Ilga, Guļevska Dainuvīte, Rozenštrauha Irēna, Skujiņa Valentīna, Šnē Dorisa, Latviešu valodas vārdnīca, Izdevniecība Avots, 2006, 26.-27.lpp.

¹⁵ Rozenbergs Jānis, Latviešu valodas stilistika, Zvaigzne ABC, 1995, 62.-66.lpp.

¹⁶ Humanitāro zinātņu virtuālā enciklopēdija, pieejams <http://en.lulfmi.lv/?id=11727&r=fonetika>

¹⁷ Nitiņa Daina, Stila negludumi un valodas negadījumi jeb misēkļi, Valsts valodas kvalitāte, Valsts valodas aģentūra, 2004, 24.lpp.

valodu sauc saskanīgu, raitu, ritmisku un plūstošu valodu. Būtiski atcerēties, ka valoda, laikam ejot, nepārtraukti attīstās un piedzīvo dažādas pārmaiņas.

STILA KĻŪDAS

Stila kļūdas ir mazāk uzkrītošas to personu valodā, kuras latviešu valodas prasmes ziņā ir vājākas. Iespējams, izskaidrojums varētu būt nabadzīgs vārdu krājums, kā arī nevēlēšanās savas domas paust niansētā veidā. Nereti cilvēki, lai izvairītos no kļūdām, apzināti lieto vienkāršus, labi zināmus vārdus, turklāt stila kļūdas uz rupjāku kļūdu, ortogrāfijas un interpunkcijas, fona šķiet mazāk nozīmīgas.¹⁷ Runājot un rakstot tiek pieļautas dažāda tipa kļūdas. Nemotivēts vārda vai teikuma daļas izlaidums var būt gan stilistisks paņēmieni, gan kļūda. Piemēram, daiļliteratūras darbos bieži tiek lietota elipse – vārda izlaidums – vai teikuma daļu izlaidums ar mērķi atainot tēla pārdzīvojumus, izcelt darbības kāpinājumu vai veidot zemtekstus. Zinātniskajā literatūrā arī reizēm tiek lietots vārda izlaidums, taču ne kā māksliniecisks līdzeklis, bet paņēmieni ierobežot vārdu skaitu, piemēram, tēzēs.¹⁸

Ja vārda vai teikuma daļas izlaidums nav motivēts, tā ir kļūda. Biežāk novēro teikuma priekšmeta vai izteicēja izlaidumu. Parasti teikuma jēgu var uztvert, taču ir izjaukts valodas plūdums, piemēram, *īpašnieki nevēlas lielus kokus namu priekšā, jo aizēno visu*. Protams, teikuma doma ir uztverama – visu aizēno koki. Taču gadās arī situācijas, kad nemotivēts viena vai vairāku vārdu izlaidums traucē uztvert domu, piemēram, *jūrā dosies kuģi, kas ieradīsies no Rīgas, kā arī tiks remontēti piestātnē*. Varētu domāt, ka kuģi, kas ieradīsies no Rīgas, dosies jūrā un tiks remontēti piestātnē, taču no konteksta uztverams, ka jūrā dosies kuģi, kas ieradīsies no Rīgas, kā arī tie kuģi, kas tiks remontēti piestātnē.¹⁶ Liekvārdība ir nevajadzīgu, lieku vārdu lietošana un ir viena no raksturīgākajām leksikostilistikajām kļūdām.¹⁹ Izšķir vairākus liekvārdības paveidus, kā tukšvārdība, daudzvārdība un dubultvārdība.¹⁶ Tukšvārdība ir parazitvārdu klātbūtne runātajā, retāk – rakstītajā tekstā. Šādu vārdu nav daudz, un runātājs parasti

tos lieto automātiski. Tipiski parazitvārdi ir *nu, zini, saproti, vispār*, taču nereti arī tiek lietoti vārdu savienojumi, kā *vai ne, galu galā*. Par parazitvārdiem var kļūt arī saīkļi un partikulas, piemēram, *kā pirmo atvēršu māsas dāvanu*. Šajā gadījumā partikula *kā* ir lieka, jo māsas dāvana tiešām tiks atvērta pirmā.¹⁶

Par daudzvārdību uzskatāms sarežģītu, garu un neveiklu teikuma konstrukciju lietojums, ja iespējams lietot vienkāršākas un īsākas konstrukcijas, piemēram, lietvārdam, kas tekstā izsaka vajadzīgo jēdzienu, pievieno vispārinošas nozīmes lietvārdu, piemēram, *atbildības sajūta* vārda *atbildība* vietā, no izteicēja atvasina lietvārdu, kuru pievieno mazāk konkrētas nozīmes darbības vārdam, piemēram, *veikt noformēšanu* vārda *noformēt* vietā, *sniegt atbildes* vārda *atbildēt* vietā, *sniegt atbalstu* vārda *atbalstīt* vietā.²⁰ Reizēm sastopami arī lieki precizējumi, piemēram, *viņš man lūdza manu roku*. Vārds *manu* ir lieks precizējums.²¹ Nākamajā teikumā lieks ir vārds *notikušā*, jo vārdi *pēc koncerta* jau izsaka, ka koncerts ir noticis: *Ja šajā koncertā būtu izcēlies ugunsgrēks, ar tām ugunsdzēsēju mašīnām, kas bija pie Arēnas, nepietiktu, pēc notikušā koncerta norādīja VUGD priekšnieks A. Pencis*.²² Dubultvārdības gadījumā vienu un to pašu jēdzieniskā satura daļu izsaka ar

semantiski dublējošu vārdu vai vārddāļu, piemēram, *apriļa mēnesis, kājāmgājējs*.²³ Cēlonis dubultvārdībai nereti ir svešvārdu nozīmes neizpratne, piemēram, *potenciālās iespējas, investīciju ieguldījums*.²³

Liekvārdība bieži sastopama plašsaziņas līdzekļos, lietota ar mērķi piesaistīt patērētāja uzmanību. Piemērs no kafijas reklāmas: *Tā jūs sasniegsit vislabāko kafijas pagatavošanas rezultātu*. (Labāk: *Tā jūs pagatavosit garšīgu kafiju*.) Nereti tiek lietotas arī standartfrāzes, kas atbrīvo no nepieciešamības domāt un ļauj taupīt laiku. Ar šādām frāzēm bagāta ir lietišķo rakstu valoda, piemēram: *Uzņēmējs noliedz savu vainu viņam inkriminētajā apsūdzībā par krāpniecisku darbību veikšanu*. (Labāk: *Uzņēmējs noliedz savu vainu viņam inkriminētajā krāpšanā*.) Pēdējā laikā sastopamas arī frāzes, kas veidotas pēc angļu valodas parauga, piemēram: *Ko es gribu teikt, ir, ka vispirms jāsakārto likumdošana*. (Labāk: *Es gribu teikt, ka vispirms jāsakārto likumdošana*.) Tāpat cēlonis liekvārdībai ir

dažādi modes vārdi, kā *jautājums, moments, akcents, punkts, konteksts u.c.* Piemēram, teikumā *Lēmums saistīts ar dažādiem organizatoriskiem jautājumiem* par lēmumu būtībā nekas nav pateikts. Stila kļūda ir arī stilam neatbilstošs, satura ziņā netrāpīgs vai nepareizs vārdu lietojums. Biežāk novēro neiederīgu poetizēšanu, piemēram, *gaļa aizceļo uz Ķīnu* vai – gluži pretēji – tiek izvēlēti tādi vārdi kā *drusku, bišķīt, dikti* oficiālos tekstos.²⁴

Satura ziņā netrāpīgs vārda lietojums ir cieši saistīts ar valodas bagātību. Tā konkrētāku vārdu vietā tiek lietoti vispārīgākas nozīmes vārdi, kas nav nepareizi, bet nav trāpīgi, piemēram, *attaisīt durvis* vietā varētu lietot *atvērt durvis*. Bieži tiek lietoti daudznozīmīgi vārdi, tā sašaurinot leksiku, piemēram, vārdi *norādīt, aizrādīt, minēt, uzsvērt, sacīt, teikt, piebilst* tiek aizstāti ar *atzīmēt*.²⁴

Vārdus uzskata par nepareiziem vai nevēlamiem, ja tie izsaka citu saturu, nekā to prasa konteksts, tiek fonētiski izkropļoti vai ir barbarismi. Cēlonis var būt vārdu līdzība pēc skanējuma, piemēram, *virisma* un *virsa, nacionāls* un *nacionālistisks*. Citu valodu ietekmē tiek lietoti tādi vārdi kā *aizdzīt* (krievu valodā *угнать*) *nozagt* vietā, *uzkrist* (vācu valodā *auffallen*) vārda *pārsteigt* vietā. Dažkārt kļūdas rada vārdu, biežāk svešvārdu, vai vārdu kompleksa aptuvena zināšana, piemēram, *biblioteka* (pareizi – *bibliotēka*), *eksplotēt* (pareizi – *ekspluatēt*) u.c., vai vārda nozīmes nezināšana, kā *no citām zemēm eksportēt preces* (pareizi – *importēt preces*). Kļūdas rada arī vārdu un to daļu neizpratne, veidojot salikteņus, piemēram, *patreiz, asortiments* (pareizi – *pašreiz, sortiments*).²⁵

PIEMĒRI

Turpmākajos teikumos atrodamas tādas kļūdas kā dubultvārdība, daudzvārdība, neatbilstošs vārda lietojums u.c., lai atspoguļotu bieži sastopamas stila kļūdas praksē.

2018. gada 19. novembrī atzīmēsim studenšu korporācijas Imeria 94. dibināšanas gadadienu. (Nepareizs teikums)

Skaidrojums: Svētkus, piemēram, studenšu korporācijas *Imeria* dibināšanu, **svin**. Sēru dienas, piemēram, Komunistiskā genocīda upuru piemiņas dienu, **piemin** vai **aizvada**. Vārds *atzīmēt*, ja to lieto ar nozīmi *svinēt*, ir semantiskais kalks – latviešu valodas vārds, kam krievu valodas ietekmē klāt nākušas papildu nozīmes, šajā gadījumā *svinēt*. Tāpēc pareizi būtu apgalvot, ka studenšu korporācijas *Imeria* 94. dibināšanas gadadienu svinēsīm.

Sportiskajā izaicinājumā iesaistās arī kājāmgājējas. (Nepareizs teikums)

²⁵ Rozenbergs Jānis, Latviešu valodas stilistika, Zvaigzne ABC, 1995, 212.lpp.

Skaidrojums: Vārds *kājāmgājējs* ir stila kļūda – dubultvārdība, jo vārdā *gājējs* jau ir ietverts, ka pārvietošanās notiek kājām. Pareizs variants – *gājējs*.

Imeriete sniegs atbalstu grūtā brīdī. (Nepareizs teikums) Skaidrojums: Vārdu savienojums *sniegt atbalstu* ir daudzvārdība. Pareizs variants – *atbalstīt*.

Lai kļūtu par seniori, jāpiemīt atbildības sajūtai. (Nepareizs teikums) Skaidrojums: Vārdu savienojums *atbildības sajūta* ir daudzvārdība. Pareizi būtu lietot tikai vārdu *atbildība*.

Mēs tiksimies nākošajā literārajā vakarā. (Nepareizs teikums) Skaidrojums: Vārdu *nākošais* lieto gadījumos, kad runā par kaut ko, kas nāk pretim. Vārdu *nākamais* –, ja runā par kaut ko tādu, kurš ir nākamais pēc kārtas. Runājot par literāro vakaru, pareizāk būtu lietot vārdu *nākamais*.

Studenšu korporācija Imeria viennozīmīgi ir lielākā studenšu korporācija Latvijā. (Nepareizs teikums) Skaidrojums: *Viennozīmīgs* – kaut kas, kam ir tikai viena nozīme. Izsakot pilnīgu pārliecību par kaut ko, ieteicams lietot vārdus *neapšaubāmi, noteikti*.

Audzinātāja spēlē lielu lomu korporācijas iekšējās dzīves veidošanā. (Nepareizs teikums) Skaidrojums: Vārds *loma* apzīmē *funkciju, nozīmi, uzdevumu*. *Spēlēt lomu* nozīmē *atveidot tēlu dramaturģiskā sacerējumā*, piemēram, teātra uzvedumā, filmā. Šajā gadījumā būtu pareizi lietot *ir liela loma*.

Kā pirmās 18. novembra gājienā iet studentu korporācijas. (Nepareizs teikums) Skaidrojums: *Kā pirmās* – lieka partikula *kā*. Pareizi būtu teikt, ka *pirmās 18. novembra gājienā iet studentu korporācijas*.

Valoda mainās līdzī laikā; galvenais ir saglabāt tās pamatvērtības, vienlaicīgi attīstot valodas lietojuma iespējas pasaulē, kur teju katru dienu tiek atklātas un aprakstītas jaunas parādības, īstenoti dažādi izgudrojumi, kuru raksturošanai nepieciešama valoda, nereti jaunu terminu un jēdzienu ieviešana. Katra sevi cienoša latvieša uzdevums ir tiekties uz iespējami labāku valodas lietojumu. **U**

¹⁶ Humanitāro zinātņu virtuālā enciklopēdija, pieejams <http://en.lulfmi.lv/?id=11727&r=fonetika>

¹⁷ Nitiņa Daina, Stila negludumi un valodas negadījumi jeb misēkļi, Valsts valodas kvalitāte, Valsts valodas aģentūra, 2004, 24.lpp.

¹⁸ Rozenbergs Jānis, Latviešu valodas stilistika, Zvaigzne ABC, 1995, 204.-206.lpp.

¹⁹ Bāliņa Rīta, Ēdelmane Inese, Grase Ilga, Guļevska Dainuvīte, Rozenštrauha Irēna, Skujiņa Valentīna, Šnē Dorisa, Latviešu valodas vārdnīca, Izdevniecība Avots, 2006, 594.lpp.

²⁰ Lokmane Ilze, Liekvārdība plašsaziņas līdzekļos, Valodas prakse: vērojumi un ieteikumi, Populārzinātnisku rakstu krājums, 1.izdevums, LU Akadēmiskais apgāds 2005, 32.-33.lpp.

²¹ Rozenbergs Jānis, Latviešu valodas stilistika, Zvaigzne ABC, 1995, 206.-211.lpp.

²² Rammstein lietā pārbaude turpinās, pieejams <http://www.db.lv/laikraksta-arhivs/zinas/rammstein-lieta-parbaude-turpinas-263722>

²³ Humanitāro zinātņu virtuālā enciklopēdija, pieejams <http://en.lulfmi.lv/?id=12128&r=liekvardiba>

²⁴ Ķīnas apetīte audzējusi cūkgaļas cenu, pieejams <https://www.db.lv/laikraksta-arhivs/zinas/kinas-apetite-audzejusi-cukgalas-cenu-395492?print>

BURŠI – BASKETBOLA PAMATLICĒJI LATVIJĀ

Kr! Kalvis Ozols, *beveronus*
Foto: filmas “Sapņu komanda 1935” publicitātes foto un no *Beveronia* arhīva

1935. gadā Latvijas basketbola izlase trenera Valdemāra Baumaņa, tervetus, vadībā izcīnīja pirmo Eiropas čempionu titulu basketbolā, nodrošinot paliekošu vietu Latvijai pasaules sporta vēsturē. Mūsdienās šis notikums joprojām ir ievēribas cienīgs un attēlots režisora Aigara Graubas filmā “Sapņu komanda 1935”, stāstot par buršiem – basketbola pamatlicējiem Latvijā.

PIRMAIS EIROPAS ČEMPIONĀTS BASKETBOLĀ KAVĒJAS

1934. gada rudenī vajadzēja notikt pirmajam Eiropas čempionātam basketbolā, bet mazā dalībnieku skaita dēļ tas tika pārcelts uz marta otro pusi. Latvijas valsts basketbola komanda iepriekšējās starptautiskajās cīņās uzrādīja labus panākumus, un Eiropas meistarsacīkstes komanda gaidīja ar labām izredzēm. Tomēr, tuvojoties februāra beigām, netika saņemtas ziņas, kad un kā notiks Eiropas lielākās meistarsacīkstes. Notikumu gaidīja daudzu valstu basketbola komandas, ne tikai Latvijas. Interesi par Latvijas valsts komandas braucienu izrādīja Lietuvas basketbolisti, izsakot vēlēšanos pievienoties komandai. Arī Polijas valsts komandas treneris Klišeiko vēlējās kopā ar latviešu sportistiem doties uz sacensībām, jau tad mēģinot noskaidrot no iekšienes, kā mūsu spēlētāji sasnieguši tādu meistarību, jo 1935. gada sākumā spēja pieveikt Lietuvas valstsvienību ar negaidītu rezultātu – 123:10.

Latvijas izlase pēc atgriešanās no čempionāta 1935. gadā.

Latvijas izlase 1935. gada Eiropas čempionātā. No kreisās: Mārtiņš Grundmanis, Džems Raudziņš, tervetus, Aleksejs Anufrijevs, Rūdolfs Jurciņš, *beveronus*, Visvaldis Melderis, *beveronus*, Jānis Lidmanis, Herberts Gubiņš, *selonus*, Eduards Andersons, *selonus*, Valdemārs Baumanis tervetus.

VAI MŪSĒJIE DOSIES UZ ŽENĒVU?

Ilgi gaidītā ziņa pienāca 21. martā – Eiropas meistarsacīkstes basketbolā notiks no 2. līdz 5. maijam Šveicē, Ženēvā. Laikraksts “Rīts” raksta: “Mūs, latvjus, šīs meistarsacīkstes sevišķi interesē, jo tieši šinī sporta veidā Latvijas reprezentanti sasnieguši labus rezultātus. Un tieši pēdējā gadā mūsu valsts basketbola komanda guvusi spīdošus panākumus. Pēc lielās uzvaras pār Lietuvu pārspējam mūsu sīvākos konkurentus – igauņus – ar pārliecinošu rezultātu, un arī Polija, šī sporta lielvalsts, bija spiesta atzīt mūsu pārākumu, sacenšoties ar Rīgas reprezentāciju divās cīņās. Mūsu valsts komandas šī gada uzrādītā forma, darba nopietnība un rūpība, ar kādu tika izvesta sagatavošanās lielām cīņām, ir radusi atzinību plašākās sportu atbalstītāju vēlēšanās. Un visu šo daudzo basketbola draugu un atbalstītāju vēlēšanās ir – dodiet iespēju mūsu zēniem aizstāvēt Latvijas krāsas pirmajās Eiropas meistarsacīkstēs Ženēvā! Latvija ir viena no pirmajām valstīm, kura sāka piekopt basketbola spēli, kuru Eiropā ieveda amerikāņi. Ar lielu dedzību esam nodevušies šim interesantajam sporta veidam, un, jāsaka – ar atzīstamiem panākumiem. Tagad bez lielības varam teikt, ka Latvijas basketbola reprezentācija ir viena no spēcīgākajām Eiropā. Jāvēlas, lai mūsu sporta vadītāji valsti

sagādātu iespēju Latvijas komandai būt līdzdalībniecei pirmajās Eiropas meistarsacīkstēs basketbolā!”

FINANSĒJUMS KOMANDAS LĪDZDALĪBAI

Aprīļa sākumā oficiāli tika izlemts, ka uz Šveici mūsējie brauks, jo šis esot sporta veids, kurā sasniegts augsts līmenis un ir izredzes izvirzīties redzamā vietā. Latvijas Basketbola savienība nolēma lūgt Ministru kabinetam līdzekļus braucienam 1500 latu vērtībā. 23. aprīlī Ministru kabinets deva atbildi, ka valstsvienībai atvēlēti 1200 latu, bet 800 latu no Latvijas sporta organizāciju apvienības. 15. aprīļa ziņās varēja lasīt, ka komanda ir ceļa jūtīs: “Lai nebrīnās, ja “latvju vienības gaitas tur ies pa rozēm kaisītiem ceļiem, bet neskumsim arī tad, ja kādā jaukā dienā sniegs ziņas, ka Latvijas piecniekam Ženēvā nav gājis tā, kā bija paredzēts”. Ar cerībām uz labu vietu, ar skatu uz nākamā gada Berlīnes olimpiādi un laimīga ceļa vēlējumu spēlētāji tika pavadīti ceļā. Un, lai gan bija bažas, ka viens no spēlētājiem, Andrejs Krisons, nevarēs piedalīties cīņās, jo tajā laikā bija jaunkareivis Rēzeknes kājnieku pulkā, tomēr tika rasta iespēja viņam spēlēt pasaules čempionātā. 1935. gada 4. maijā Latvijas basketbola valstsvienības spēlētāji neizdzēšami ierakstīja Latvijas vārdu Eiropas un pasaules basketbola vēsturē Eiropas čempionāta finālspēlē, ar 24:18 pārspējot Spānijas izlasi un kļūstot par pirmajiem Eiropas čempioniem basketbolā.

BEVEROŅI KOMANDAS SASTĀVĀ

Čempionu komandas sastāvā spēlēja divi *beveroņi* – Rūdolfs Jurciņš un Visvaldis Melderis. R. Jurciņš basketbolam pievērsās, skolotāja Bernsona mudināts, mācoties Rīgas pilsētas 1. ģimnāzijā. Jau 17 gadu vecumā viņš debitēja pieaugušo basketbolā, bet 19 gadu vecumā izcīnīja Latvijas meistara titulu. 1927. gadā R. Jurciņš pirmo reizi tika iekļauts valstsvienības sastāvā un karjeras laikā valstsvienībā paspēja aizvadīt 23 spēles. 1930. gadā uzsāka tautsaimniecības

Trīsdesmito gadu spožākā zvaigzne Latvijas basketbolā bija Rūdolfs Jurciņš, *beveronus*. Ilggadējais valstsvienības centra spēlētājs un kapteinis, rezultatīvākais Latvijas komandas spēlētājs 1935. gada Eiropas čempionātā.

studijas Latvijas Universitātē (LU). Tas pavēra ceļu iesaistīties korporācijā – pirmajā studentu korporācijā, kas dibināta pie LU, – *Beveronija*. Pārstāvēt *violets-zelts-zils krāsas*, viņš aktīvi aizstāvēja korporācijas godu arī P!K! basketbola turnīrā. Aktīvās sporta gaitas R. Jurciņš pārtrauca 1937. gadā, jo vēlējās vairāk laika veltīt studijām. Taču sportu nepameta un 1945. gadā iesaistījās sporta dzīves atjaunošanā Latvijas PSR – trenēja sporta biedrības “Daugava” basketbolistus un pildīja biedrības administratīvo darbu.

JAUNĀKAIS IZLASES DALĪBNIEKS

Otrs *beveronis*, jelgavnieks Visvaldis Melderis, sākotnēji trenējās futbolā, bet 30. gadu sākumā, būdams ģimnāzists, divas reizes nedēļā brauca uz basketbola treniņiem Rīgā – ASK komandā pie V. Baumaņa. Jau 1932. gadā V. Melderis spēlēja ASK pamatsastāvā. Melderis studēja agronomiju Jelgavas Lauksaimniecības akadēmijā, bet par korporāciju izvēlējās *Beveroniju*. Latvijas valstsvienības sarkanbalto tērpu V. Melderis pirmo reizi uzvilka 1934. gadā un gadu vēlāk jau pārstāvēja Latvijas komandu pirmajās Eiropas meistarsacīkstēs, kur bija jaunākais izlases dalībnieks. Melderis bija vienīgais no spēlētājiem, kurš Latvijas basketbola valstsvienībā spēlēja gan 1936. gada olimpiskajās spēlēs, gan otrajās un trešajās Eiropas meistarsacīkstēs. Valstsvienības sastāvā viņš cīnījies 40 reizes. Nozīmīgs V. Melderim bija 1938. gads, kad viņš kļuva par Latvijas valstsvienības kapteini un tika atzīts par Latvijas otru labāko sportistu.

CITU KOMANDAS BURŠU DZĪVES GAITAS

Eduards Andersons, *selonus*, būdams ģimnāzijas pēdējās klases skolnieks, spēlēja “Universitātes Sports” (US) otrajā basketbola komandā, bet no 1932. gada viņš bija US pirmās vienības basketbolists un piedalījās visās LU basketbolistu svarīgākajās spēlēs. Kopš 1939. gada E. Andersons arvien vairāk iesaistījās basketbola dzīves organizēšanā. Darbu pārtrauca padomju okupācija. 1941. gadā, sākoties *vācu laikiem*, E. Andersonu iecēla par bijušās Latvijas brīvvalsts teritorijas Fiziskās kultūras un sporta pārvaldes sporta lietu pārzini, bet 1950. gadā viņu arestēja un izsūtīja uz Sibīriju. No izsūtījuma E. Andersons atgriezās 1956. gadā un darbu atrada Rīgas Tramvaju un trolejbusu pārvaldē. Vorkutas šahāts sadragātā veselība, kā arī valdošās varas neuzticība neļāva viņam no jauna aktīvi iesaistīties basketbola dzīves organizēšanā.

Herberts Gubiņš, *selonus*, mācījies Rīgas pilsētas 1. ģimnāzijā, kur skolotāji mudinājuši jaunekli nopietni pievērsties

Kadrs no A. Graubas filmas “Sapņu komanda 1935” ar galveno varoni – Rūdolfa Jurciņa atveidotāju.

sportam. H. Gubiņa otrs sporta veids aiz basketbola bija burāšana, it sevišķi ar ledusjahtām. 1936. gadā Angerburgā, Vācijā, viņš uzvarēja starptautiskajās ledusjahtu burāšanas sacensībās. Arhitektūru LU H. Gubiņš studēja līdz pat 1941. gada janvārim. Padomju varas iestādes bija apcietinājušas viņa tēvu; lai izvairītos no iespējamā aresta, H. Gubiņš ar ģimeni devās uz Vāciju. Tur viņu mobilizēja, un līdz pat kara beigām viņš bija tulkis vācu armijā. Kara beigās nonāca Kurzemē, kur nokļuva Sarkanās armijas gūstā. Pateicoties vācu valodas zināšanām, 1950. gadā viņam izdevās atbrīvoties no gūsta kā vācietim. Vācijā H. Gubiņš turpināja arhitektūras studijas un strādāja profesijā. 1952. gadā pārcēlās uz dzīvi Kanādā, kur sākumā strādāja kā arhitekts, bet vēlāk būvfirmā, kas cēla daudzstāvu biroju un dzīvokļu ēkas, kļuva par uzņēmuma viceprezidentu. Toronto YMCA klubā H. Gubiņš turpinājis arī spēlēt basketbolu.

Edgars Rūja, *selonus*, mācoties Liepājas valsts vidusskolā, sāka sportot un pārstāvēja pilsētas sporta biedrību “Olimpija”, spēlējot gan futbolu, gan basketbolu. Kopā ar Liepājas komandu 1929. gadā izcīnīja Latvijas meistara titulu futbolā. Ieradies Rīgā studēt mehāniku LU, E. Rūja pievienojās US sportistiem. 1940. gadā E. Rūja bija pagrīdes pretpadomju kustības vadītājs. Nacionālo uzskatu dēļ atradās čekas uzraudzībā. E. Rūja bija pirmais no 1935. gada valstsvienības, kurš gāja bojā, sākoties pārmaiņu laikam Latvijā.

Andrejs Krisons, *tervetus*, skolojies Rīgas pilsētas 1.

pamatskolā un pēc tam Rīgas pilsētas 2. ģimnāzijā. Studējis ar pārtraukumiem līdz pat 1941. gadam LU. 1933. un vēlāk arī 1935. un 1937. gadā A. Krisons US sastāvā spēlēja gan basketbolu, gan futbolu Pasaules studentu akadēmiskajās meistarsacīkstēs. Brīvajā laikā A. Krisons arī slidojis un piedalījies ātrslidošanas sacensībās. Līdzīgi kā viņa kolēģi, US rindās un basketbola laukumā A. Krisons atgriezās vācu okupācijas laikā. Otrā pasaules kara laikā A. Krisons bija iesaukts leģionā. Leitnants A. Krisons karojis Kurzemē, miris 1945. gada 19. augustā no gūtajiem ievainojumiem.

Džems Raudziņš, *tervetus*, dzimis 1910. gada 14. novembrī Harbinā, Ķīnā. Tur arī sācis skolas gaitas vietējā krievu ģimnāzijā. Kad 1920. gadā caur Harbinu brauca latviešu strēlnieku pulki, Dž. Raudziņa tēvs nolēmis viņiem pievienoties, līdz ņemot arī desmit gadus veco dēlu. Pēc vairāku mēnešu ceļojuma abi ieradusies

Latvijā. Sākumā Dž. Raudziņš Rīgā mācījies krievu skolā, bet pēc gada pārgājis uz latviešu skolu – Rīgas pilsētas 28. pamatskolu. Raudziņš bija vienīgais no 1935. gada valstsvienības spēlētājiem, kurš pabeidza studijas LU. 1938. gadā Raudziņš bija viens no pirmajiem fiziskās audzināšanas instruktoriem LU, kad tur ieviesa obligātās fiziskās audzināšanas nodarbības. Drīz viņš devās uz Vidzemi, lai izmantotu jurista zināšanas un strādātu par pašvaldības departamenta revidentu Cēsīs. No 1939. gada vadīja jaunizveidoto Vidzemes basketbola savienību. 1940. gadā darbojies pagrīdē, bet vācu okupācijas laikā bijis pretošanās kustības nodaļas vadītājs. 1942. gadā savā dzīvoklī Rīgā Dž.

1935. GADA 4. MAIJĀ LATVIJAS
BASKETBOLA VALSTSVIENĪBA EIROPAS
ČEMPIONĀTA FINĀLSPĒLĒ, PĀRSPĒJOT
SPĀNIJAS IZLASI, KĻUVA PAR
PIRMAJIEM EIROPAS ČEMPIONIEM
BASKETBOLĀ.

Kadrs no A. Graubas filmas “Sapņu komanda 1935”.

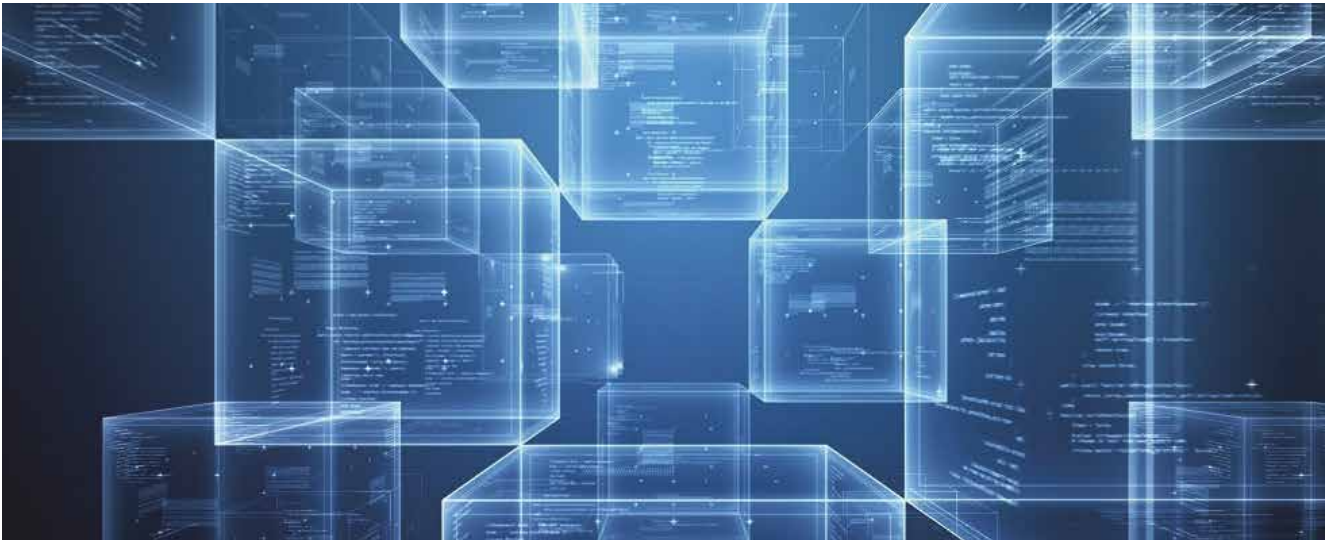
Raudziņš rīkoja groziņu vakarus – maskētas latviešu patriotu sanāksmes, kurās piedalījās arī vairāki sportisti. 1942. gada novembrī vācu drošības policija Dž. Raudziņu apcietināja. Pēc pratināšanas un spīdzināšanas viņu pārveda uz Salaspils koncentrācijas nometni. 1943. gada beigās atbrīvoja, jo neko sodāmu Dž. Raudziņam nevarēja pierādīt, bet viņa veselība neatgriezeniski bija bojāta. Arī pēc atbrīvošanas viņš turpināja darboties pretošanās kustībā. Otrā pasaules kara beigās Dž. Raudziņš devās trimdā. Pēc Vācijas nometnēs pavadītā laika 1949. gadā devās uz Austrāliju, kur strādāja par grāmatvedi un aktīvi iesaistījās latviešu sabiedriskajā dzīvē.

Valdemārs Baumanis, *tervetus*, skolojies Valsts Liepājas vidusskolā, bet gatavības apliecību 1925. gadā ieguvis kā Rīgas pilsētas 4. vidusskolas reālklases absolvents. Viņa atestātā bija tikai teicamas sekmes. 1924. gada pavasarī bija aizsargs pirmajā Latvijas basketbola valstsvienībā spēlē starp Latviju un Igauniju. Valstsvienības sastāvā V. Baumanis spēlējis sešas reizes, pēdējoreiz – 1934. gadā. 1934./1935. gadā V. Baumanis kopā ar R. Dekšenieku sagatavoja Latvijas valstsvienību startam 1. Eiropas meistarsacīkstēs basketbolā Šveicē. Nākamajā sezonā V. Baumanim uzdeva sagatavot sportistus olimpiskajām spēlēm Berlīnē. Iekšēja konflikta dēļ neilgi pirms spēlēm V. Baumani atcēla no valstsvienības trenera amata. 1936. gadā Berlīnē olimpisko spēļu laikā V. Baumanis pirmais no Latvijas ieguva starptautiskā basketbola tiesneša tiesības. Drīz pēc meistarsacīkstēm V. Baumanis un basketbolisti V. Melderis un M. Kazāks devās uz ASV apgūt basketbolu Longailendas Universitātē Bruklinā. Atgriezušies sportisti skoloja valstsvienības spēlētājus un jaunus basketbolistus. Pēc Otrā pasaules kara V. Baumanis organizēja sporta dzīvi latviešu bēgļu nometnē pie Lībekas Vācijā. 1947. gadā viņa vadītā latviešu

basketbolistu komanda “All Stars de Riga” devās turnejā uz Franciju. Desmit spēlēs – desmit uzvaras! Jau drīz franči aicināja izcilo latviešu treneri pie sevis, un vairākus gadus V. Baumanis trenēja Lorjānas pilsētas komandu “CEP Lorient”. Dzīvodams Francijā, pulcēja kopā latviešu basketbolistus spēlēt Francijas latviešu komandā. 1956. gadā V. Baumanis pārcēlās uz dzīvi ASV un tur aktīvi iesaistījās latviešu sporta dzīves organizēšanā. Ilgus gadus vadīja Amerikas vidējo pavalstu latviešu sporta pārvaldi. **U**

**Latvijas komandas sastāvs
Eiropas pirmajā čempionātā
basketbolā**

Rūdolfs Jurciņš, *beveronus*
Visvaldis Melderis, *beveronus*
Eduards Andersons, *selonus*
Herberts Gubiņš, *selonus*
Edgars Rūja, *selonus*
Andrejs Krisons, *tervetus*
Džems Raudziņš, *tervetus*
Aleksejs Anufrijevs
Mārtiņš Grundmanis
Jānis Lidmanis
Treneris Valdemārs Baumanis,
tervetus

BLOKKĒDE UN KRIPTOVALŪTAS

Fil! Kaspars Kalsnavs, *frater lataviensis*

Lai arī kriptovalūtas un blokkēde ir jau vairāku gadu fenomens, āziotāja ap to radusies tikai pēdējā laikā. Daļēji tas skaidrojams ar bitcoina (bitcoin) un citu kriptovalūtu straujo cenu kāpumu. Ļoti daudzi pasaulē iegulda naudu, cerot uz nākamo kriptovalūtu vērtības lēcieni, vai aktīvi izmanto inovatīvo blokkēdes (ang.val. – blockchain) tehnoloģiju dažādu produktu un pakalpojumu izstrādei. Blokkēde paver jaunas iespējas mūsdienu pasaulei, kas pārņemta ar kontaktu dibināšanu un savienojumu radīšanu. Tomēr bokkēdes tehnoloģiju šobrīd izprot relatīvi maz, jo lielākā daļa izglītojošo rakstu par šo tēmu ir vai nu pārāk tehniski, vai arī tik virspusīgi, ka nevar uztvert blokkēdes tehnoloģiju esenci. Sniegšu populārzinātnisku pārskatu gan par blokkēdi, gan kriptovalūtām kā vienu no blokkēdes tehnoloģijas pielietojuma veidiem.

KRIPTOVALŪTAS BŪTĪBA

Kriptovalūta ir digitāls aktīvs – alternatīvs apmaiņas līdzeklis, kas izmanto kriptogrāfijas paņēmienus, lai nodrošinātu valūtas transakciju drošību un kontrolētu papildu valūtas vienību radīšanu. Izanalizēsim termina atsevišķos elementus. **Aktīvs** – pēc būtības tas ir labums ar mantisku (nauda izsakāmu) vai nemantisku (piemēram, nostalgisku) vērtību, kas mums pieder vai ir tiesības to lietot. Fiziska aktīva piemērs ir māja. Digitāls aktīvs ir kaut kas, kas eksistē digitālā veidolā un atrodas datorā, piemēram, atvaļinājuma bildes. **Apmaiņas līdzeklis** ir kaut kas, ko var izmantot, lai tirgotos (veiktu darījumus). Zināmākais apmaiņas līdzeklis ir nauda, kas fiziski atrodas makā. To iespējams apmainīt pret pārtiku, taksometra braucienu vai māju, kas tad kļūst par jaunu aktīvu. **Kriptogrāfija** vienkāršā valodā ir zinātne par informācijas slēpšanu. Vienkāršs kriptogrāfijas piemērs ir sociālā tīkla profila paroles slēpšanas līdzekļa meklējumi. Kad mēs runājam par digitālu aktīvu, kā, piemēram, atvaļinājuma fotogrāfijas, jāatceras, ka tās var kopēt ar vienkāršu *copy-paste* komandu, savukārt kriptogrāfija var nodrošināt šādu kopiju kontroli.

Tātad digitālās valūtas ir kriptogrāfiski aizsargātas un var tikt izmantotas kā pilnvērtīgas valūtas. No tā arī radies termins ”kriptovalūta”.

KRIPTOVALŪTU VEIDI

Pēc pēdējam aplēsēm, eksistē vairāk nekā 1000 dažādu kriptovalūtu. Jāatzīst, ka daudzas no tām ir neaktīvas, bet citām ir pavisam niecīga vērtība. Ir divas valūtas, kas izplatības ziņā ievērojami apsteidz visas pārējās kriptovalūtas.

1. **Bitcoins.** Satoši Nakomoto (*Satoshi Nakomoto*) radīja bitcoinu 2008. gadā un ir arī inovatīvās blokkēdes tehnoloģijas autors.
2. **Ethereum.** Kanādā dzīvojošais krievu programmētājs Vitālijs Buterins (Виталий Бутерин) izveidoja *Ethereum* 2015. gadā, balstot to uz tā saucamajiem viedajiem darījumiem (ang.val. – *smart contracts*). Ātri vien *Etherum* kļuva par otru izplatītāko kriptovalūtu pēc bitcoina. Pateicoties *Etherum* kustībai un viedo darījumu izmantošanai, blokkēdes tehnoloģa kļuva

populāra arī ārpus kriptovalūtu entuziastu loka, jo pavērās iespējas šo tehnoloģiju izmantot vēl daudziem citiem mērķiem, ne tikai kriptovalūtu transakcijām. Gadiem ejot, tika atklāts, ka blokkēdi var izmantot arī citiem mērķiem, ne tikai bitcoina vajadzībām. Radās tādas kritpovalūtas kā *storj*, kas piedāvāja decentralizētas glabāšanas funkciju, izmantojot blokkēdes tehnoloģiju. Katra kriptovalūta ieviesa savu atšķirīgu niansi.

ĪPAŠUMTIESĪBAS UN KRIPTĒŠANA

Īpašumtiesības ir galvenais digitālo valūtu veiksmīgas funkcionēšanas izaicinājums. Valdības emitētas valūtas gadījumā īpašumtiesības nav problēma – skaidru naudaszīmju turētājs tiek uzskatīts par to īpašnieku, savukārt bezskaidras naudas darījuma autentiskumu nodrošina paraksts. Tomēr digitālām valūtām jāmeklē citi paņēmieni un risinājumi. Kriptēšana ir paņēmieni, kas nodrošina, ka nosūtīto informāciju nolasīt var tikai sūtītāja norādītais saņēmējs. Tas gan negarantē, ka nosūtīto ziņu nevarēs pārtvert, taču kriptētās informācijas saturs paliks apslēpts trešajām personām pat tad, ja ziņu izdosies pārtvert. Kriptēšanas piemēru ir daudz, un tie ir dažādi – militārie plāni, *Whatsapp* ziņas, e-pasti un citi. Kriptēšanas metodi var sadalīt trīs elementos: tīrais teksts (ang.val. – *plain text*), kas ir oriģinālā ziņa. Tīrajam tekstam tiek pievienota atslēga (ang.val. – *key*), kas ziņu kriptē. Pēc kriptēšanas tīrais teksts kļūst par šifrētu tekstu (ang.val. – *cipher text*). Procesu, kurā šifrēto tekstu atšifrē uz tīro tekstu, dēvē par dekriptēšanu. Ir divas kriptēšanas metodes.

SIMETRISKĀ ATSLĒGA

Pati pirmā kriptēšanas metode – tā izmanto vienu un to pašu atslēgu gan kriptēšanai, gan dekriptēšanai. Tādēļ arī nosaukums š – simetriskā. Apskatisim piemēru. *Caesar Cipher* ir pati vecākā zināmākā simetriskā atslēga. Tās pamatā ir alfabēta burtu pārnese pa trīs vienībām, kas izskatās šādi: A=D; B=E; C=F; D=G; E=H utt. Saziņas kriptēšanas un dekriptēšanas piemērā 1. attēlā redzams, ka gan kriptēšanā, gan dekriptēšanā tiek izmantota viena un tā pati atslēga.

1. attēls

ASIMETRISKĀ KRIPTĒŠANA

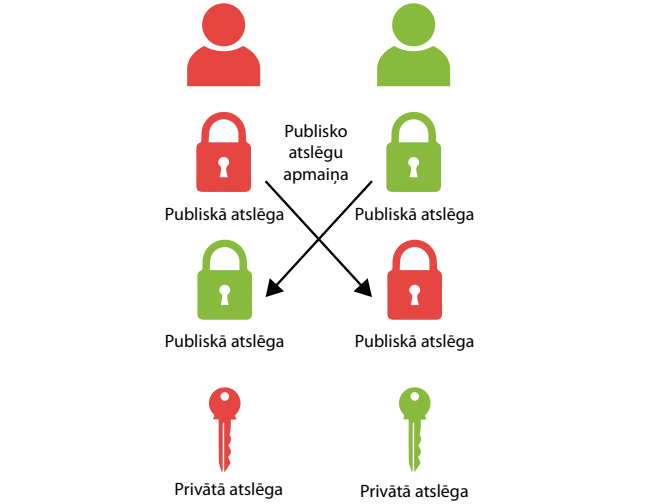
Simetriskās kriptēšanas mīnuss ir acīmredzams – šāda veida tehniku nav grūti atšifrēt. Tādēļ mūsdienās tiek izmantota asimetriskās kriptēšanas metode, kuras pamatā ir publiskās atslēgas infrastruktūra (ang.val. – *public-key infrastructure*).

Katram lietotājam tiek uzģenerēts atslēgu pāris – publiskā un privātā atslēga. Publiskā atslēga tiek publiskota un ir visiem zināma, turpretim privātā atslēga ir konfidenciāla un glabājas tikai pie lietotāja. Lai notiktu kriptēta saziņa, nepieciešama atslēgu apmaiņa. Pirmais solis: ziņas sūtītājs un saņēmējs ģenerē privāto un publisko atslēgu pārus (skat. 2. attēlu).

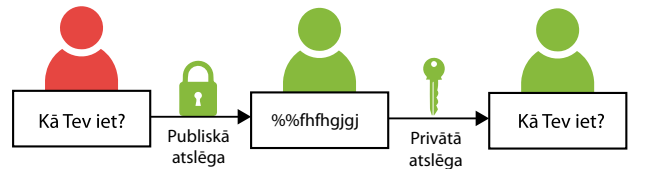
2. attēls.

Otrais solis: katrai personai nepieciešama otras personas publiskā atslēga – tā tiek apmainīta (skat. 3. attēlu).

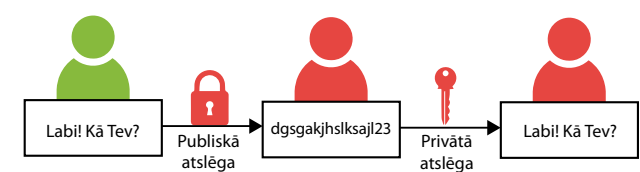
3. attēls.

Trešais solis: notiek kriptēta komunikācija. Sūtītājs sūta ziņu, kas tiek kriptēta, izmantojot saņēmēja publisko atslēgu. Saņēmējs var dekriptēt ziņu, izmantojot paša privāto atslēgu (skat. 4. attēlu).

4. attēls.

Lai sākotnējais saņēmējs atbildētu, viņš ņem sākotnējā sūtītāja publisko atslēgu. Sākotnējais sūtītājs izmanto savu privāto atslēgu, lai dekriptētu atbildi. Šādi tiek nodrošināta divvirzienu kriptēta saziņa (skat. 5. attēlu).

5. attēls.

ELEKTRONISKAIS PARAKSTS UN IDENTITĀTES PĀRBAUDE

Privātās-publiskās atslēgas pāra neatkārtojamība ir asimetriskās kriptēšanas metodes svarīgākā iezīme. Tas ir tikpat unikāli un neatkārtojami kā personas pirksta nospiedums. Šajā neatkārtojamībā balstīta arī elektroniskā paraksta sistēma, kas nodrošina kriptovalūtu sistēmas funkcionēšanu. Iepriekš apskatītajā piemērā saņēmējs kādā brīdī vēlas atkārtoti pārliecināties par sūtītāja identitāti, pieprasot pierādījumus. Kā pierādījumu sūtītājs nosūta ziņu saņēmējam kopā ar elektronisko parakstu, ko ģenerē ar sūtītāja privāto atslēgu. Pēc tam, kad saņēmējs saņem ziņu, viņš sūtītāja identitāti pārbauda, izmantojot viņa (sūtītāja) publisko atslēgu, kas ir pievienota sūtītāja ziņai (skat. 6. attēlu).

6. attēls.

Kriptovalūtas izmanto šo aprakstīto pieeju, lai nodrošinātu īpašumtiesību ievērošanu valūtas transakcijās. Vispirms kriptovalūtas konts jeb maks (*ang.val. – wallet*), kur īpašnieks uzglabā kriptovalūtas vienības jeb monētas (*ang.val. – coins*), uzģenerē simbolu virteni, ko dēvē par maka adresi. Adrese ir uzskatāma par kriptēšanas sistēmas publisko atslēgu un var tikt brīvi publiskota, gluži kā klasiskais bankas konta numurs (IBAN), kura atklāšana riskus nerada. Adrese tiek veidota no dažādiem simboliem, lai nodrošinātu kriptovalūtas konta turētāja anonimitāti. Papildus tam konts jeb maks ģenerē privāto atslēgu. Ar tās palīdzību makā esošās monētas tiek *elektroniski parakstītas*, un tas kalpo par īpašumtiesību pierādījumu digitālajā vidē.

TRANSAKCIJU VERIFIKĀCIJA

Runājot par kriptovalūtu, jāņem vērā, ka naudas transakcijas nav vienkārša divvirzienu komunikācija kā SMS ziņu sūtīšana. Digitālā nauda ir apmaiņas līdzeklis tūkstošu un pat miljonu cilvēku starpā. Kriptovalūtu transakciju verifikācijas sistēmai jānodrošina īpašumtiesību kontroles mehānisms, kas ir spējīgs netraucēti funkcionēt, to izmantojot masveidā,

ko nodrošina blokķēde. Pirms var detalizētāk pievērsties blokķēdes konceptam, jāapskata piemērs, kur sūtītājam nepieciešams samaksāt saņēmējam kādu konkrētu naudas summu. To var izdarīt vairākos veidos, kā, piemēram, ar internetbankas pārskaitījumu vai veikt bankas čeku maksājumus. Abos gadījumos sūtītājs transakcijai pievieno īpašumtiesību pierādījumu: pirmajā gadījumā – elektronisko parakstu (ievadot kodu kartes kodu) un otrajā gadījumā – apstiprinot čeku ar personisko parakstu. Tomēr šeit vēl ir vajadzīga starpnieka persona, kas verificē (apstiprina) sūtītāja īpašumtiesības, un tā ir banka. Masveida verifikācijas sistēma bija viens no lielākajiem izaicinājumiem, ar kuriem bija jāsaskaras kriptovalūtu radītājiem.

Pirmo kriptovalūtu radīja jau 20. gadsimta astoņdesmitajos gados kriptogrāfists Deivids Čaums (*David Chaum*), un viņš to nosauca par *digicash*. Lai arī tika radīts autonoms, no bankām neatkarīgs veids, kā apstiprināt sūtītāja īpašumtiesības, tomēr netika atrisināta viena elementāra, taču kritiska nianse – sistēma neparedzēja pašas kriptovalūtas autentiskuma apliecināšanu, tādēļ to varētu viegli viltot. Lai atrisinātu šo problēmu, D. Čaums bija spiests iesaistīt banku *digicash* autentiskuma verifikācijas procesā, kādēļ *digicash* nevar uzskatīt par istu kriptovalūtu. Šim projektam neizdevās piesaistīt vērā ņemamu klientu bāzi, tādēļ tas tika pārtraukts. Sekoja vairāki citi neveiksmīgi projekti, līdz 2008. gadā Satoši Nakamoto radīja bitkoinu. Projekta vīzija bija radīt elektronisko naudu, kas pilnvērtīgi funkcionētu bez starpnieka (*ang.val. – peer-to-peer*) vidē, nodrošinot iespēju veikt tiešo transakciju starp sūtītāju un saņēmēju bez bankas vai jebkādas citas finanšu institūcijas starpniecības.

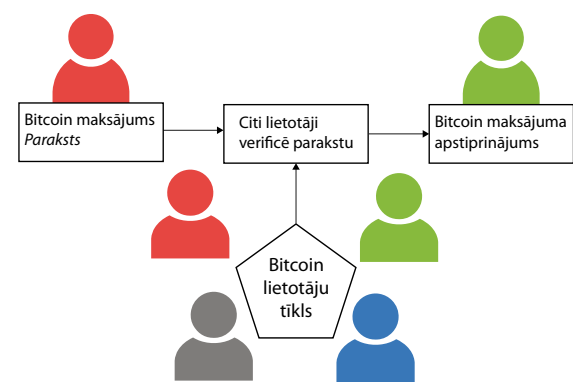
PEER TO PEER PROCESS

Peer to Peer (saīsinājums – p2p) pēc būtības ir informācijas tehnoloģiju sistēmas arhitektūras veids. Pasaulē līdz šim pazīstamākā un veiksmīgākā p2p sistēma ir failu koplietošanas un lejuplādes protokols *Bit Torrent*. Katra p2p sistēmā nosūtītā komunikācija tiek saskaldīta mazākās daļiņās, kas tiek izkaisītas pa visiem sistēmā pieslēgtajiem datoriem. Šādai arhitektūrai ir divi galvenie ieguvumi salīdzinājumā ar centralizētu komunikācijas sistēmu.

1. Pieejamība. Pat ja centrālais serveris (vai interneta vietne), no kura sākotnēji tika nosūtīta komunikācija, vēlāk kādā brīdī piedzīvo darbības traucējumus, katrs jaunais lietotājs var savākt trūkstošos komunikācijas gabaliņus no citiem lietotājiem, jo visi šie gabaliņi jau ir paspējuši izkļiedīties pa citu lietotāju datoriem.

2. Autentiskums. Ja centrālais serveris traucējumu rezultātā sāk izplatīt bojātus failus vai kļūdainu informāciju, tad, atšķirībā no centralizētas koplietošanas sistēmas, šie faili tālāk neizplatās. P2p sistēma nepārtraukti veic pārbaudi – tiek salīdzināta dažādu lietotāju izplatītā informācija un koplietotie faili; ja kāds fails atšķiras no vairuma citiem tādiem pašiem citos lietotāju datoros esošajiem failiem, tad tas tiek identificēts kā bojāts un netiek ielaists aprītē. Tāds pats princips ir kriptovalūtu transakcijās: pirmkārt, valūtas vienības autentiskuma (to, vai

tā nav viltota, neatļauti pavairota jeb kopēta) pārbaudi veic vairāki sistēmas lietotāji (datori). P2p procesu raksturo vārds “demokrātisks”, jo nepieciešams lietotāju (datoru) vairākuma akcepts procesiem kriptovalūtu tiklā, vai tā būtu transakcija vai jebkura cita darbība. Kriptovalūtām nav nepieciešama centrālā banka vai cita autoritatīva iestāde. Kā redzams 7. attēlā, sistēmas lietotāji apstiprina sūtītāja elektronisko parakstu, pēc kā var notikt valūtas transakcija. Piemērā ietverti tikai četri lietotāji-apstiprinātāji, kamēr reālajā kriptovalūtu tiklā to būs daudz vairāk – pat simti un tūkstoši. Pirms kriptovalūtas transakcija var notikt, nepieciešami vismaz 51% no visu sistēmas lietotāju apstiprinājumiem.

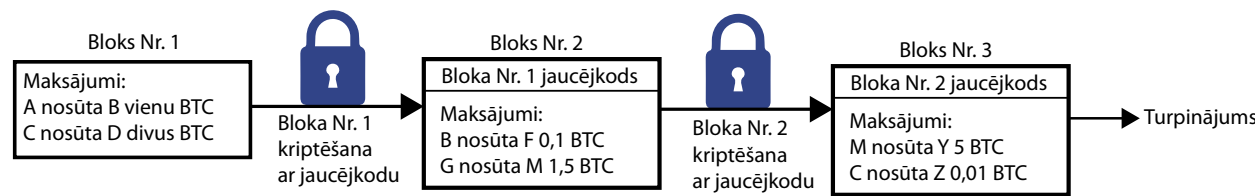

7. attēls.

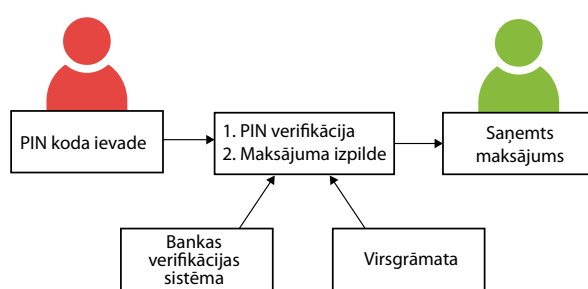
BLOKĶĒDES TEHNOLOĢIJA

Masveida apstiprināšanas procesā, kas balstās uz pilnīgi nesaistītu datoru un nepazīstamu lietotāju savstarpēju uzticēšanos, centrālā loma ir inovatīvās blokķēdes tehnoloģijai – tā aizstāj bankas funkcijas, kad nepieciešams nodrošināt uzticamas transakcijas. Blokķēde uzglabā datus par katru sākotnējo (oriģinālo) failu, tā saukto jaucējkodeus (*ang.val. – hash*). Katra jauna transakcija tiek salīdzināta ar jaucēj kodu, un, ja transakcija neatbilst, tā tiek noraidīta. Blokķēde faktiski aizstāj banku virsrāmātas, kur tiek reģistrētas naudas transakcijas, atspoguļojot tās kredītā un debetā, kā arī konta atlikumā. Ilustratīvi katra bankas transakcija aplūkojama 8. attēlā.

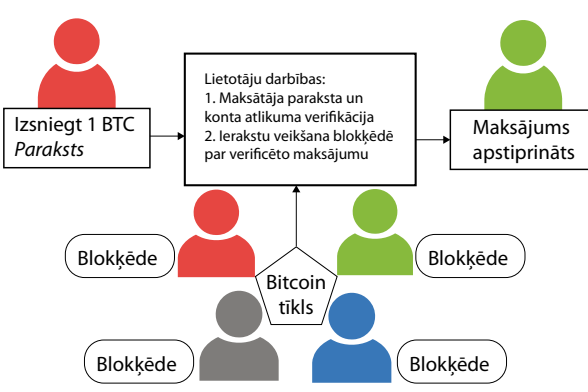
Kriptovalūtu atšķirība ir tāda, ka to virsrāmātas (blokķēdes) satur ne tikai transakcijas informāciju (kredīta un debeta summu), bet arī katra lietotāja publisko atslēgu, ko izmanto identitātes pārbaudei. Blokķēdes darbības princips redzams 9. attēlā.

10. attēls.

8. attēls.

9. attēls.

Katra lietotāja datorā uzglabājas blokķēdes kopija, ko izmanto īpašumtiesību un konta atlikuma apstiprināšanā. Pēc transakcijas apstiprināšanas lietotāji blokķēdē veic jaunus ierakstus, lai atspoguļotu sūtītāja konta stāvokli (atlikumu) pēc pabeigtās transakcijas. Šī procesa dēļ blokķēde tiek dēvēta arī par izdalīto virsrāmātu (*ang.val. – distributed ledger*). Lai nodrošinātu kriptovalūtu sistēmas uzticamību, katras transakcijas informācija un identitātes verifikācijas rezultāts tiek uzglabāts blokķēdes atsevišķā blokā. Katrs bloks tiek veidots secīgi viens pēc otra garā ķēdē, kā tas ir redzams 10. attēlā. Šādi tiek nodrošināts, ka blokķēdi tehniski nav iespējams izmainīt, neietekmējot lielo sistēmu. Tēlaini izsakoties, modificējot kādu bloku, *sagāztos* visi sekojošie bloki. Bloka viltošana ir ne tikai tehniski neiespējama, bet arī potenciālā hakera darbības būtu viegli pamanāmas un viegli apturamas. Blokķēdei mijiedarbojoties ar p2p tehnoloģiju, tiek nodrošināts tā sauktais izdalītā konsensa (*ang.val. – distributed consensus*) princips, kas ir ārkārtīgi noturīgs pret iespējamem naidīgiem uzbrukumiem.

RUBONIA KONVENTA DZĪVOKLIS

Arhitekts fil! Artūrs Lapiņš, *frater imanticus*

Turpinot pirms četriem gadiem aizsākto Latvijas studentu korporāciju konventa dzīvokļu apskatu, hronoloģiski nākamais aplūkosim vācbaltu studentu korporācijas Rubonia konventa dzīvokli, kas bijis izvietots ievērojamā, tomēr diezgan neparastā Rīgas ēkā – Pulvertornī.

1. att. Izkopējums no 1823.–1824. gada fasāžu notinumiem (Rīgas inženieru komanda, oriģināls Pēterburgas Centrālā Valsts jūras kara flotes arhīva filiālē; melnbaltās un krāsu diapozitīvu kopijas – Rīgas būvvaldē). Redzama 1750. gados izveidotā aizmugures fasāde. Pakāpjveida pārkāres liecina, ka tā bijusi veidota pildrežģa konstrukcijā.

KORPORĀCIJA RUBONIA

Korporācija *Rubonia* izveidota 1875. gadā pie Rīgas Politehnikuma. Tās dibinātāji bija vairāki vācbaltu tautības studenti, kas pēc studijām Vācijā bija atgriezušies Rīgā. Korporācijas biedri bija tādi pazīstami arhitekti kā Hermanis Hilbigi (*Hilbig*), Augusts Reinbergs (*Reinberg*) un Harijs Mēlbarts (*Mehlbart*), kuri ar savu pieredzi, ieteikumiem un praktisko līdzdarbošanos nodrošināja konventa dzīvokļa idejas īstenošanu. Korporācijas būvkomisijā darbojās arī daudzu vēsturisko ēku pārbūves arhitekts Vilhelms Bokslafs (*Bockslaff*).

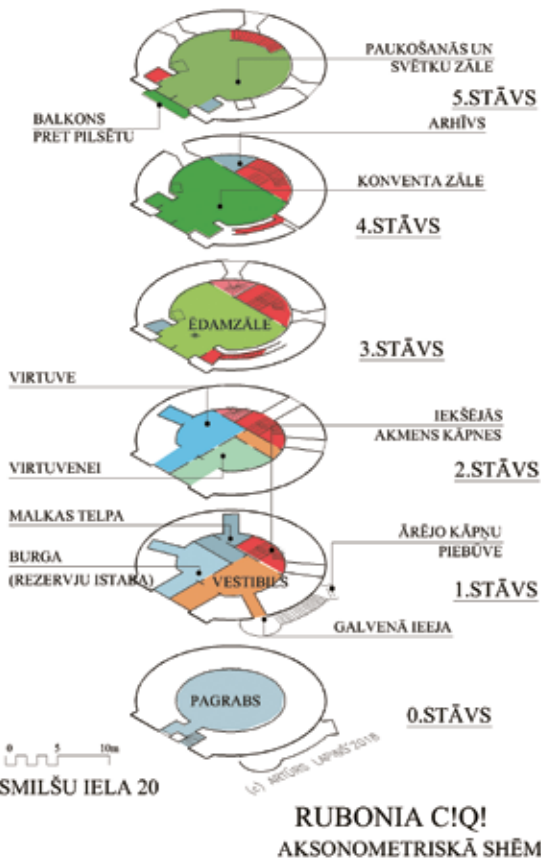
PULVERTORŅA BŪVVĒSTURE

Smilšu jeb Pulvertorņa būvvēsture aprakstīta 2014. gadā arhitektoniskās izpētes ietvaros tapušajā pētījumā, apkopojot iepriekšējo pētnieku – vēsturnieku Aleksandra Jansona un Aleksandra Neilanda, kā arī arhitekta Gunāra Erdmaņa – veikumu. Smilšu torņa izbūve saistīta ar pilsētas aktivitātēm nocietinājumu sistēmas izveidē ap 1300. gadu. Tas tika izvietots Smilšu ceļā iepretī Smilšu kalnīem, kas arī devuši tornim nosaukumu. Tornis būvēts kā daļa no jaunās nocietinājumu sistēmas, pretstatā vecākajam, vecpilsētas kodolu aptverošajam

mūrim. 1470.–1480. gados tas pārbūvēts, piemērojot ugunsieroču vajadzībām. 1515. gadā Rīgas torņu inventāra sarakstā Smilšu tornī uzskaitīti 13 lielgabali, četras akmens bises un četras āķu bises. Smilšu tornis cieta 1621. gada zviedru karspēka uzbrukumos, kad “sabrukusi jumta konstrukcija un no torņa novēlies kāds liels gabals”. Šī bojājuma dēļ pret pilsētu vērstajā pusē tornim parādījies izlauzums. Līdz 1650. gadam veiktajos torņa atjaunošanas darbos pilnā sienas biezumā tas nav atjaunots, bet gan aizmūrēts ar plānāku sienu ar logailām. Ap šo laiku tornis arī ieguvis Pulvertorņa nosaukumu, kaut arī nav dokumentāru pierādījumu un arī arhitektonisku pazīmju, ka tajā tiešām būtu uzglabāts pulveris. Tornis cietis arī 1710. gada karadarbībā, tad atjaunots, bet pēc Rīgas vaļņu nojaukšanas 1866. gadā netika izmantots un nonāca avārijas stāvoklī. Rīgas rātei bija iecere izmantot torni arhīva vajadzībām, bet, tā kā tam nebija starpstāvu pārsegumu un pagrabstāva telpa bija mitra, to nerealizēja.

NO BALOŽU MĪTNES LĪDZ K!TA DZ!

Kā aprakstījis arhitekts Harijs Mēlbarts, korporācija *Rubonia* kopš 1883. gada atradies kādā Morberga celtajā namā Teātra, tagad Basteja bulvārī, bet 1890. gadā ires līgums tur uzteikts. Pirmais par iespēju pilsētai faktiski nevajadzīgo Pulvertorni pārbūvēt korporācijas vajadzībām izteicies *rubonis* Henrihs Tīmers (*Tierner*): “Padzenam no Pulvertorņa baložus un iesēžamies to vietā”! Bezprecedenta iecere pārbūvēt šāda apjoma ēku bija pietiekami ambicioza un prasīja lielu mērķtiecību un uzņēmību. Sarunām par Pulvertorņa izmantošanu ar pilsētas valdi bija panākumi – 1891. gadā Rīgas pilsētai iesniegtais lūgums tika apmierināts 1892. gada janvārī. Korporācija apņēmās par saviem līdzekļiem veikt torņa atjaunošanu, savukārt pilsētas valde to iznomāja korporācijai uz 20 gadiem. Svarīga loma Smilšu torņa atjaunošanā bija baložiem. Kā raksta arhitekts Harijs Mēlbarts, tad, iekāpjot pa otrā stāva šaujamlūkām, pirmais, kas “piesaistīja acis, bija baložu mēsli, kas pārklāja biežā kārtā visu grīdu. Daudzajās ligzdās perēja putni, gulēja pamestas olas un priecīgi kustējās tikko izšķīlušies cālēni”. Korporanti visos laikos pazīstami ar neordināru pieeju

2. att. Pulvertorņa stāvu aksonometriskā shēma. Artūrs Lapiņš, 2018.

problēmu, šajā gadījumā – finansiālu, risināšanā: daļu no līdzekļiem, kas bija nepieciešami torņa atjaunošanai, ieguva no baložu mēslu pārdošanas.

PĀRBŪVES PROJEKTS

Pulvertorņa pārbūves projektu izstrādāja *Rubonia* biedrs arhitekts Hermanis Hilbigi (1860–1939), atsevišķus iekštelpu elementus – galdus, krēslus, gaismas ķermeņus, bufetes nišu kneipu telpā, paneļus un durvju portālu svētku zālē – gatavoja toreiz vēl arhitektūras students *rubonis* Harijs Mēlbarts. Torņa fasādes ieguva respektablu izskatu. Lēzeno, 1840. gados izbūvēto skaidu jumtu pēc pilsētas valdes prasības nomainīja pret augstu konusveida smaili, kas segta ar dabīgo šiferi. Jumts formu saglabājis līdz mūsdienām, tikai šifera segums 1930. gados nomainīts pret varu un likvidētas arī jumta izbūves un vējrādis. Tomēr saglabāts sākotnējā torņa smailes konuss, kuram tuvākajā laikā plānots atjaunot pēdējos jumta remontos zudušo dekoratīvo vara lambrekenu.

NAMA ARHITEKTŪRA

Ieeja tornī tika izveidota pirmā stāva līmenī ar uzeju pa lokveida akmens kāpnēm un lieveni. Tas redzams vēl 1930.

3. att. Pulvertorņa uzejas kāpnes ar *Fr! Arctica* biedriem. 1920. gadu fotoattēls no *Fr! Arctica* arhīva (t.s. Bibeles). Autors pateicas fil! Nikolajam Putiļinam par laipnu atļauju attēla izmantošanai.

gadā fotoattēlos. Mūsdienās par šo kādreizējo ieeju liecina tikai neliels lodziņš, kas apgaismoja ieejas halli, kā arī neregulārs ieejas durvju ailes aizmūrējums. Aizmugures fasāde pret pilsētu ieguva greznu, sarkani baltu neogotiskās formās ieturētu fasādi ar greznu balkonu. Fasāde bijusi iemīļots motīvs daudzās 20. gadsimta pirmā ceturkšņa atklātnēs un skatu kartiņās. Telpu iekšējais iekārtojums bijis šāds:

- pagrabs ar sešdaļīgu *melones kupolu* palika neizmantots, tam bija atsevišķa ieeja no ielas,
- pirmajā stāvā atradās priekštelpa, aiz tās istaba rezervēm jeb burga, kā arī malkas telpa,
- otrajā stāvā bija virtuve ar pieliekamo, istaba virtuvei un garderobe,
- trešajā stāvā ēdamzāle jeb kneipu telpa,
- ceturtajā stāvā konventa telpa ar arhīvu-bibliotēku,
- piektajā stāvā svētku jeb paukošanās zāle ar atjaunotu vēsturisko kamīnu. Svētku zāles lielais augstums iegūts, nojaucot starp piekto un sesto stāvu gandrīz metru biezo no balķiem veidoto priedes un ozola balķu bumbu tvērēju. Kokmateriāli no tā izmantoti krēslu izgatavošanai.

Visus galvenos stāvus savienojušas jaunizbūvētas akmens kāpnes, papildus tām starp virtuvi un ēdamzāli bijušas koka kāpnes. Saglabāti arī mūra sienā iebūvētie lokveida ķieģeļu pakāpieni starp trešo, ceturto un piekto stāvu. Svētku zālī pret Trokšņu ielu greznojuši divi augsti smailoka logi, kas kalpojuši arī izejai uz balkonu. No turienes pavēries skaists skats uz Vecpilsētu.

K!TA DZ! INTERJERS

Iekštelpu apdare pabeigta 1900. gadā. Saglabājušies galveno telpu attēli, kas ļauj spriest par iekārtojuma greznumu.

4. att. Pulvertornis iekštelpu skati. No apakšas uz augšu: ieejas vestibils 1. stāvā, kņeipu istaba 2. stāvā, konventa telpa 3. stāvā un svētku zāle 4. stāvā. No Mehlbart H. *Der Pulverturm in Riga*.

Interjers ieturēts neorenesanses formās. Mēbeles gatavotas no koka, visticamāk, ozola, senvācu stilistikā, kas vispār raksturīga korporāciju interjeriem. Galveno telpu sienu apakšējās daļas panelētas. *Rubonia* 25 gadu jubilejai par godu gleznotāja un vitrāžista filistra Ernsta Todes darbnīca svētku zālē apgleznoja sienas ar buršu dziesmu tēmu sižeti, izmantojot Keima minerālkrāsas. Svētku zāles iekšskatā (4. att.) virs šaujamlūkas gleznojuma parakstā redzama rindiņa no *Gaudeamus – Pereat tristitia*. Zāles augšējo dzegu šaujamlūku līmenī greznoja Vidzemes, Igaunijas, Kurzemes un Sāmsalas ģerboņi, bet apakšējo dzegu virs paneļa – Baltijas provinču un apriņķa pilsētu ģerboņi. Rīgas ģerbonis bija novietots starp abu logu smaillokiem. Telpas centrā greznās arī E. Todes projektētais kroņlukturis ar jūras meitas skulptūru un ģerboni. Vēsturiskie attēli liecina, ka gleznojumi bijuši arī pārējās galvenajās telpās. Kāpņu telpas sienas rotāja pēc senām gravīrām veidoti Vecrīgas attēli, kā arī Beberbeķu dzirnavu skats. Logiem E. Todes darbnīcā izgatavotas greznas vitrāžas. Pirmā stāva priekštelpas iekārtojumam E. Tode dāvinājis četras masīvas 18. gadsimta ozolkoka mucas, kas atvestas no hercoga pils Rundālē. Neliels atsegums svētku zāles logailā liecina, ka šie gleznojumi zem vēlākās apdares vismaz daļēji saglabājušies un būtu iespējama to atsegšana. Telpai saglabājušies arī t.s. dzimtenes stilā (*Heimatsstil*) no koka veidotie griesti. Kā atceras Harijs Mēlbarts, pēc pārbūvēm vecais Pulvertornis, par kuru sen gandrīz neviens nebija interesējies, pēkšņi bija kļuvis rīdzinieku un svešinieku acīs par ievērojamu

5. att. Pulvertornis aizmugures fasāde. 1930. gadu fotoattēls Nacionālā kultūras mantojuma pārvaldes Pieminekļu dokumentācijas centra arhīvā.

6. att. Šaujamlūka ceturtā stāva līmenī. A zondāžā atsegtais 1900. gada gleznojuma fragments. B cilpa lielgabala stiprināšanai, C 18. gs. šaujamlūkas dzelzs slēgis. Foto: Artūrs Lapiņš, 2013.

objektu. Konvents bija spiests noteikt apmeklēšanas kārtību, un tornis bija atvērts apskatei katru dienu no pulksten 14 līdz 17. Esot bijušas pēcpusdienas, kad tornī gājis kā bišu stropā.

KARA MUZEJA IZVEIDOŠANA

Konventa dzīvokli korporācijai *Rubonia* atsavināja 1920. gadā, piecus gadus pirms nomas līguma izbeigšanās, un nodeva to Kara muzejam. Torņa iekštelpu apdare tika vienkāršota – gleznojumi nobalsināti, vitrāžas likvidētas, kā arī nojaukts kamīns. Visai saspīesti telpās bija izvietota kara muzeja ekspozīcija, līdz 1939. gadā tornis tika iekļauts jaunajā Kara muzeja sastāvā (arhitekts Artūrs Galindoms, 1939). Korporācija *Rubonia* atrada jaunu mītni *rubonim*, arhitektam Harijam Mēlbartam piederošajā īres namā Stabu ielā 18, kur tā atradās līdz 1939. gadam, bet tas jau ir cits stāsts.

Korporācijas *Rubonia* konventa dzīvokļa iekārtojums bijis viens no vērienīgākajiem, stilistiski vienotākajiem un plānveidā tapušajiem sabiedrisko ēku historisma stila interjeriem. Kaut arī ēka ar atsevišķiem apdares fragmentiem saglabājusies līdz mūsdienām, iekštelpu iekārtojums pilnībā zudis un aplūkojams vairs tikai senos fotoattēlos.

Konventa dzīvokļu projekta mājaslapa: <http://www.arturslapins.lv/CQarhitektura/index.htm>.

Ar korporāciju dzīvokļu vēsturi un iekārtojumu saistītu informāciju lūdzu sūtīt uz e-pastu: arhitekts@ArtursLapins.lv.

7. att. Vaļņu un Torņa ielas stūris. Mūsdienu situācija. Foto: Artūrs Lapiņš, 2017.

8. att. Piektā stāva bijušās svētku zāles griestu daļa. A – šaujamlūka ar cilpu lielgabala stiprināšanai, B – 1892. gada pārbūvē izveidotie griesti, C – paneļu dzega. Foto: Artūrs Lapiņš, 2013.

Avoti un literatūra

Mehlbart H. *Der Pulverturm in Riga*. // Jahrbuch fuer bildende Kunst in den Ostseeprovinzen. Riga, 1908, S. 151.–154.

Strupule V. Latvijas Kara muzejs Rīgā, Smilšu ielā 20. Vēsturiskā izpēte. Rīga, Arhitektoniskās izpētes grupa SIA, 2014. Mašīnraksts Nacionālās Kultūras mantojuma padomes arhīvā.

GALDA SPĒLES KĀ KULTŪRAS FENOMENS

Fil! Agnis Škuškovniks, *frater letticus*
Foto: no Agņa Škuškovnika personīgā arhīva

Spēļu spēlēšana ir bijis laika pavadīšanas veids jau no aizvēstures. Tā ir relaksācija, atpūta, smadzeņu treniņš un veids, kā socializēties ar radniekiem un bērniem. Pēdējos 30 gados pasaulē un pēdējos desmit gados Latvijā galda spēles kļūst populārākas un atzītākas. Laikmetā, kad tehnoloģijas gūst virsroku, galda spēles ir savdabīgs kultūras fenomens, kas turpina aizraut gan lielus, gan mazus spēlētājus visā pasaulē.

VECĀS, LABĀS SPĒLES NO BĒRNĪBAS

Kurš gan bērnībā nav spēlējis “Cirku” un “Rīču-raču”? Daudzās ģimenēs ir stāsti par negulētām naktīm, spēlējot “Monopolu”. Citi varbūt atceras kauliņu kombināciju spēli ar sarežģīti izrunājamo nosaukumu “Yahtzee”, kurai gan nosaukumu, gan noteikumu variāciju ir vienlīdz daudz. Tiek uzskatīts, ka zoli – latviešu nacionālo kāršu spēli – prot spēlēt katrs latvietis, ja arī neprot, tad vismaz dzirdējis par to ir noteikti. Kāršu spēļu pieminēšana būtu nepilnīga, ja netiktu nosaukts arī aristokrātiskais bridžs. Visas šīs spēles ir zināmas, tomēr šķiet, ka mūsdienu tehnoloģiskajā laikmetā, kad visi sēž telefonos un *ķer pokemonus*, galda spēļu laiks ir pagājis. Varētu domāt, ka nosauktās spēles ir šauru kompāniju, lietpratēju un savējo laika pavadīšanas veids. Galda spēlēm tomēr ir grūti cīnīties ar tehnoloģiju izklaidēm. Iespējams, tas nozīmē, ka tehnoloģijas

pārņems šo jomu un ar laiku varbūt aizmirsīsīm galda spēles, līdzīgi kā esam aizmirsuši audiokasetes vai saldējumu vafelītē bez iepakojuma. Izrādās, tomēr nē!

GALDA SPĒĻU ZELTA LAIKMETS

Mūsdienu galda spēles ir ne tikai aktuālas, bet tiek uzskatīts, ka šobrīd dzīvojam galda spēļu *zelta laikmetā*. Kā tad tā? Galda spēļu industrija ir gājusi līdzī laimam, un jaunu spēļu izdošana un pārdošana ir ienesīgs globāls bizness. Katru gadu tiek izdots vairāk nekā tūkstošis jaunu spēļu, un lielākajā spēļu katalogā atrodamas vairāk nekā 60 000 galda spēļu. Mūsdienās spēles no vienkāršu kāršu, kauliņu vai papīra versijām ir attīstījušās par moderniem produktiem, kuros noformējums, saturs, stāsts un sacensības gars pārņem katru, kurš tām dod iespēju. Iejusties pūķu ķērāja lomā vai izglābt pasauli no infekcijas

slimībām. Lidot gaisa balonā vai braukt ar formulu, vai tuksnesī skrieties ar kamieliem. Veidot tērpu dizainu modes skatēm vai jaukt krāsas mākslas darbu gleznošanai, vai audzēt labību, vai organizēt balli rokoko laikmetā. Rakt tuneļus uz svešas planētas vai pat *terraformēt* Marsu, lai to apdzīvotu. Visu šo un vēl daudz vairāk piedāvā izbaudīt moderno galda spēļu pasaule. Plašajā klāstā var izvēlēties spēles dažādam spēlētāju skaitam: no klasiskā formāta – spēlēm diviem līdz četriem spēlētājiem – līdz spēlēm sešu vai astoņu cilvēku kompānijai vai ballīšu spēlēm vēl lielākam dalībnieku skaitam. Savukārt, ja nav izdevies atrast kompāniju, ir plašas iespējas izvēlēties vienspēlētāju spēles.

NEDAUDZ PAR TO, KĀ TAS SĀKĀS LATVIJĀ

Latvija galda spēļu virpulī iesaistījās salīdzinoši nesen. Nozares attīstība aizsākās 2003. gadā, kad latviski tika izdota par moderno klasiku sauktā spēle “Katanas ieceļotāji” (tagad

“Catan”). Pirms tam Latvijā bija pieejamas atsevišķas spēles, kā arī latvieši bija labi pazīstami ar ievadā minētajām spēlēm, bet par plašu kustību un hobija attīstīšanos nevar runāt, īpaši, ja skatāmies uz modernajām galda spēlēm. Šobrīd ģimenēs vietu radušas tādas mūsdienu spēles kā “Katanas ieceļotāji”, “Ticket to ride”, “Saboteurs” (pazīstama kā “Rūķu spēle”), noteikti arī latviskotais “Scrabble” un latviešu izdotā, lielu atzinību pasaulē guvusi spēle “Ice Cool”. Par “Katanas ieceļotāju” nonākšanu līdz latviešu spēļu galdiem ir jāsaka paldies četru draugu kompānijai, kas pēc ekskursijas Vācijā spēli bija atvedusi un kādā vakarā kopā to izmēģināja. Spēle viņus tā aizrāva, ka viņi turpināja spēlēt līdz pat rīta gaismai, un azartiskākie no viņiem pat nākamajā rītā nedevas uz darbu, lai varētu nodarbi turpināt. Vēloties dot iespēju arī citiem to spēlēt, tika nodibināts uzņēmums “Prāta spēles” un latviski izdota šī lieliskā galda spēle. Lai veicinātu spēles attīstību un atpazīstamību, pavisam drīz tika rīkotas pirmās Latvijas mēroga sacensības – “Katanas ieceļotāju” Latvijas čempionāts. Čempionātā piedalījās spēles

entuziasti no visas Latvijas. Atskatoties var droši teikt, ka tas bija brīdis, kad Latvijā dzima moderno galda spēļu kultūra un spēlētāju sabiedrība. “Prāta spēles” ir izdevušas un tulkojušas neskaitāmas pasaulē zināmas un populāras spēles latviešu valodā. Tomēr ar laiku uzņēmums transformējās un arī spēļu kultūra attīstījās. Latvijā ienākuši un izveidojušies daudzi citi uzņēmumi, kas piedāvā gan oriģinālas, gan pasaulē pazīstamu spēļu lokalizācijas. Esmu pārliecināts, ka šobrīd Latvija ir sasniegusi pasaules līmeni galda spēļu kultūrā un dod savu būtisku pienesumu.

LATVIEŠU SPĒLES PASAULES VEIKALU PLAUKTOS

Latvieši ir iemīļējuši “Katanas ieceļotājus” un labi apguvuši šo spēli. Par to liecina sasniegumi pasaules čempionātā, kur 2007. gadā čempiona titulu 20 valstu konkurencē izcīnīja latvietis. Latvieši regulāri ir šo sacensību finālisti. Galda spēles Latvijā kļūst par plaši pieņemtu un iemīļotu laika pavadīšanas veidu. Spēles pieejamas latviešu valodā, kā arī internetā iespējams iegādāties gandrīz jebkuru pasaulē izstrādātu spēli, turklāt spēļu izdevēji un izplatītāji iegulda resursus un pūles, lai atbalstītu cilvēku iesaisti un pašorganizēšanos. Liels sasniegums galda spēļu nozarē notika 2017. gadā, kad Latvijā izdomātā, izveidotā un izdotā spēle “Ice Cool” Vācijā ieguva galveno balvu bērnu spēļu kategorijā. Šis sasniegums tiek pielīdzināts Oskara balvas saņemšanai un ir pavēris latviešu veikumam ceļu uz pasaules veikalu plauktiem.

GALDA SPĒĻU KULTŪRA

Galda spēļu kultūrā pastāv noteikumi. Spēle, lai to pēc iespējas izbaudītu, būtu jāspēlē tieši pēc tiem noteikumiem, kādi tai paredzēti. Šim aspektam ir nianšes, piemēram, dažreiz spēles autors nav pamanījis problēmu, kas neļauj spēlēt pilnvērtīgi, bet šādas situācijas ir reti. Ļoti palīdz interneta vietnes, kurās spēlētāji var dalīties ar iespaidiem un pieredzi, tādējādi palīdzot citiem *neuzkāpt uz tā paša grābekļa*. Spēlējot izveidojas arī

neformāli noteikumi, kurus dalībnieki apgūst, ja spēlē ne tikai mājas apstākļos, bet piedalās arī organizētos spēļu pasākumos. Ko darīt, ja metamais kauliņš nokrit zemē? Kā reaģēt, ja kāds spēlētājs neadekvāti ilgi domā par gājienu? Kurā situācijā un spēlē ir pieļaujams mānīties, un kurā, tieši pretēji, tas ir aizliegts? Ko darīt, ja pēc noteikumiem pienākas spēles resurss vai nauda, bet fiziski spēles komplektā to vairs nav? Kā izturēties pret spēles kārtīm un komponentiem? Bieži tiek pieņemts, ka galda spēles kā domāšanu rosinoša aktivitāte nav savienojamas ar alkohola lietošanu. Tajā pašā laikā, ja izvēlas vienkāršākas un izklaidējošas spēles, tad samērīga alkohola lietošana ir pieļaujama, un ticu, ka ir arī galēji viedokļi šajā jautājumā. Svarīgs aspekts spēlēšanas kultūrā ir, ka spēles īpašnieks vēlas to saglabāt pēc iespējas ilgāk, tāpēc ēdienu un dzērienu novietošana uz spēļu galda tiek aizliegta, jo spēles azartā nejauši izgāzta glāze var sabojāt spēles materiālus. Ja pragmatiski šāds nosacījums šķiet saprotams, tad bieži ikdienas situācijā izraisa diskusijas un neizpratni, īpaši, ja līdzās spēlēšanas virsmai nav vietas, kur novietot glāzi vai šķīvi.

KĀ IEPAZĪT LABĀKĀS GALDA SPĒLES

Galda spēles cilvēki parasti iepazīst, spēlējot tās kopā ar draugiem vai kolēģiem. Arī korporāciju vidē šāda nodarbe nav retums. Šādā veidā iepazīties ar spēlēm ir viegli, jo pieredzējušie spēlētāji iemāca noteikumus un palīdz ātrāk iejusties spēlē. Plašajā spēļu klāstā var viegli apmaldīties, un arī spēļu cenas reizēm neļauj pievērsties plašiem eksperimentiem. Cilvēkus baida arī neskaitāmie noteikumi, kas jāievēro, lai veiksmīgi spēlētu, tāpēc tālāk tiek sniegti ieteikumi, kā iepazīt labākās galda spēles.

SPĒĻU DEGUSTĀCIJA

Spēļu vakars ir pasākums, kurā piedalīties var ikviens, lai izmēģinātu interesējošu galda spēli. Parasti dalība ir bez maksas. Pirms tam nav īpaši jāgatavojas un arī spēles līdzī nav jānes. Pasākumu parasti pieskata zinošs spēļu guru, vai arī spēlētāji savstarpēji iemāca cits citam noteikumus. Kāds nozares speciālists reiz šos vakarus nosauca par *galda spēļu degustāciju*, kas ir ļoti precīzs raksturojums, jo dalība neuzliek nekādus pienākumus un ļauj ērti iepazīt dažādus produktus. Rīgā lielākie spēļu vakari notiek Vecrīgā, Kalnciema kvartālā un Latvijas Nacionālajā bibliotēkā. Arī Jelgavā ir izveidojusies spēcīga grupa. Parasti šie vakari notiek kādā restorānā vai kafējnīcā. Galda spēļu spēlēšana tiek organizēta arī augstskolās, arī korporācijas rīko internus un eksternus spēļu spēlēšanas vakarus.

SPĒĻU IZSTĀDES

Kā globāls fenomens jāatzīmē galda spēļu izstādes, kas notiek katru gadu. Plašākā un populārākā ir Esenes spēļu izstāde,

kas oktobrī pulcina tūkstošiem entuziastu. Izstādē iespējams iepazīties un izmēģināt jaunumus spēļu pasaulē, sameklēt kādu īpaši retu spēļu eksemplāru, piedalīties spēļu kultūras pasākumos un satikt spēļu autorus, jomas profesionāļus.

SPĒLES ĢIMENĒM UN DRAUGU KOMPĀNIJĀM

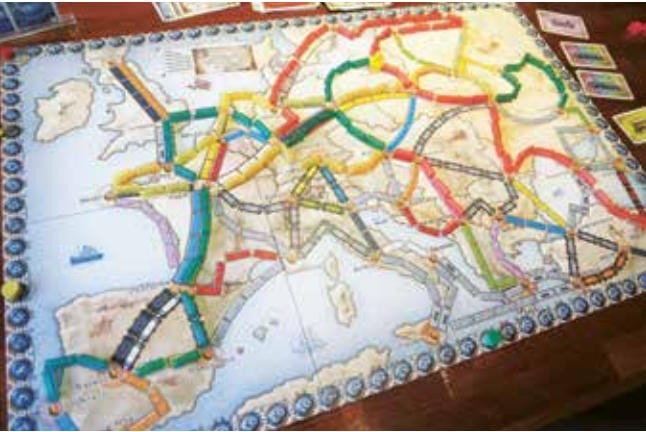
Lai arī cik ērti būtu spēļu vakari, skaidrs, ka spēlēšana kopā ar ģimeni un draugiem pazīstamā vidē ir patīkamāka. Lai tas izdotos un visi iesaistītie labi pavadītu laiku, jāizvēlas piemērota spēle. Turpinājumā piedāvāju dažas spēles, kas pasaulē atzītas kā piemērotas tieši iesācējiem. Visas šīs spēles ir viegli iemācīties, un tām ir pieejami noteikumi latviešu valodā.

► “Katanas iecelotāji”

Spēle par neapdzīvotas salas kolonizēšanu. Spēlētāji iejūtas iecelotāju lomā un sacenšas, kurš labāk izmantos pieejamos resursus un uzbūvēs lielāko pilsētu un ciematu tīklu. Resursi tiek iegūti, metot kauliņus, kā arī mainoties ar citiem spēlētājiem. Ne velti spēle tiek saukta par moderno klasiku, jo tieši tā ievadījusi galda spēļu hobijs ļoti daudzus. Spēle trim, četriem spēlētājiem.

► “Ticket to ride: Europe”

Spēle par dzelzceļa tīkla būvniecību Eiropā. Spēlētāji krāj kārtis, kas ļauj savienot kartē atzīmētas pilsētas. Katram dalībniekam ir slepeni uzdevumi, kuras pilsētas jāsavieno. Eiropas versija būs īpaši interesanta, jo tajā iekļauta Rīga un citas Eiropas galvaspilsētas. Spēles vizuālā pievilcība un vienkāršā mehānika uzrunā gan bērnus, gan skeptiskākos pieaugušos. Spēle diviem līdz pieciem spēlētājiem.

► “Stone Age”

Spēle par cilts vadīšanu akmens laikmetā. Lai uzvarētu, spēlētājam jāvāc ēdiens, jāiegūst derīgie izrakteņi, kā arī jābūvē pēc iespējas dārgākas ēkas, lai attīstītu savu cilti. Interesantā veidā tiek izmantoti metamie kauliņi. Spēle pavisam nesen ir latviskota, bet jau ilgi ir pasaules iemīļotāko ģimenes spēļu topos. Spēle diviem līdz četriem spēlētājiem.

KORPORĀCIJU SPĒĻU VAKARIEM

Korporāciju pasākumos parasti ir lielāks skaits spēlēt gribētāju, tāpēc ir vērts minēt dažas spēles, kurās var piedalīties vairāk nekā četri vai pieci spēlētāji.

► “Codenames”

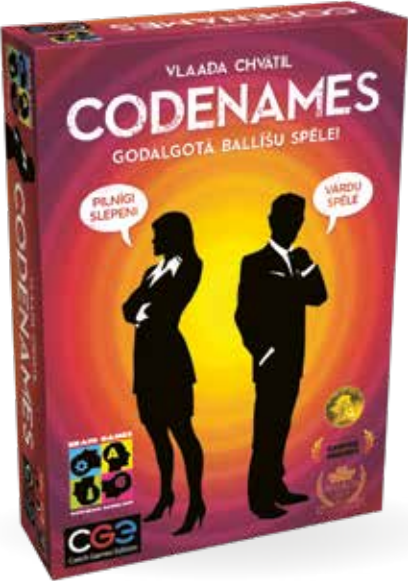
Spēlētāji iejūtas divās spiegu nometnēs. Viens no komandas ir vadītājs, kurš dod slepenas norādes, kas ļautu pārējiem atšifrēt, kurš no šķietami mierīgajiem iedzīvotājiem ir slepenais spiegs un kuras puses labā spiego. Spēli vislabāk varēs izbaudīt kompānijas, kurās ir seši vai vairāk cilvēku.

► “Saboteur”

Spēlētāji iejūtas rūku kalnraču lomā, kuri vēlas izrakt tuneli līdz dārgumiem. Rūku starpā ir sabotieri, kuru uzdevums ir nepieļaut, ka pārējie sasniedz dārgumus. Spēle ar slepenām lomām. Varēs rakt un spridzināt tuneļus, kā arī traucēt rakšanu, salaužot darba instrumentus. Spēli aizraujošu padara tas, ka līdz pat beigām nav skaidri zināms, kuri tad ir labie rūķi un kuri sabotieri. To draudzīgi varēs spēlēt līdz pat astoņiem spēlētājiem.

► “Dixit”

Spēle, kurā iedarbināt iztēli. Spēlētājiem pieejamas mākslinieciski un filozofiski noformētas kārtis, kuras jācenšas raksturot tā, lai kārti uzminētu tikai daži no dalībniekiem. Spēle nodrošina aizraujošus mirkļus un diskusijas, un to var spēlēt gan jauni, gan gados vecāki spēlētāji.

VIENA MELODIJA, PIECAS VALODAS – 55. BALTIJAS TAUTU KOMERŠS RĪGĀ

Fil! Mārtiņš Eglītis, *ventonus*
Foto: Matīss Galdiņš

No 29. jūnija līdz 1. jūlijam seno Hanzas savienības pilsētu Rīgu pāršalca buršu sveiciens: “Sveiks svētkos!”, kas atskanēja četrās Baltijas buršu valodās! “Tere tulemast Balti Rahva Komerss! Witamy w Baltic People’s Comerss! Willkommenim Baltischen Volkskommer!” Sirmajā Rīgā uz 55. B!T!K! pulcējās ap piecsimt Baltijas korporāciju tradīcijām piederošu studentu, studenšu, filistru un filistres no tuvām un tālām zemēm.

Komeršs bija īpašs, jo notika Latvijas simtgades zīmē un to organizēja divi atšķirīgi Konventi – Rīgas un Tērbatas tradīciju nesēji. *Selonija* – rīdzinieki līdz kaulu smadzenēm, un drusku dumpīgie brīvdomātāji no Jelgavas, pēdējie Tērbatā dibinātie – *Ventonia*. Protams, palīgā nāca S!P!K! prezidējošā S!K! *Gaujmaliete*. Organizatoriskais darbs nebija viegls, un uztraukums bija līdz pēdējai dienai – vai viss izdosies, vai būs apmeklējums, ko korona teiks. Manuprāt, mums izdevās!

B!T!K! tika atklāts RISEBA Arhitektūras un mediju centra H2O 6 telpās ar polonēzi Nacionālo Bruņoto spēku

bigbenda pavadījumā. Vairāk nekā 260 dalībnieku baudīja trīs deju tūres, priekšnesumus un sarunas pie klātiem galdiem. Priecēja jaunā dziedātāja Anneli un Rihards ar repertuāru angļu un latviešu valodā, pārsteidza buršu grupa no *Fraternitas Livienis* piecu vīru sastāvā: Antss Tomings (*Ants Tooming*), Hanness Plinte (*Hannes Plinte*), Hainss Tomings (*Hains Tooming*), Kristjans Kannukene (*Kristjan Kannukene*), Heldurs Harrijs Polda (*Heldur Harry Polda*). Heldurs tikai 28. jūnijā ielidoja no Londonas, kur mācās mūziku, lai piedalītos B!T!K!. Pusnaktī skanēja *Gaudeamus Igitur* un tika pasniegta svētku torte.

Svētku dievkalpojumu Rīgas Svētā Jāņa baznīcā apmeklēja 250 trikolorā tērpti baznīcēni. Dieva vārdus sludināja prāvests emeritus Māris Ķirsons, *ventonus*, prāvests Klāvs Bērziņš, *selonus* (vāciski), Tartu prāvests Antss Tomings, *frater livienis* (īgauniski), students, teologs Lauris Kārkliis, *ventonus* (poliski).

Pēc dievkalpojuma Rīgas Svētā Jāņa baznīcas mācītājs Juris Zariņš atzina, ka viss organizēts lieliski! Procesija, ienākot un iznesot korporāciju karogus no baznīcas, esot bijusi iespaidīga, un draudze gaidīs buršus atkal citu reizi.

Dievkalpojuma sekoja gājiens pa senās Rīgas ielām pāri likteņupei Daugavai uz Latvijas Nacionālo bibliotēku. B!T!K! tika apvienoti divi Daugavas krasti, divi dažādi *ūzusi* un burši no četrām valstīm, bet ar kopīgām Baltijas buršu tradīcijām. Gaismas pils ir simbols latvju tautas tieksmei pēc zināšanām, tāpēc 55. B!T!K! kopbilde tika uzņemta pie bibliotēkas, kur izskanēja arī kants “Daugav’s abas malas”. Svētku akts norisinājās Latvijas Universitātes (LU) Dabaszinātņu akadēmiskā centra telpās. LU Aula bija aizņemta ar Dziesmu kariem, jo tuvojās XXVI Vispārējo latviešu Dziesmu un XVI Deju svētku atklāšana. Toties B!T!K! viesiem parādījām, kā attīstās Rīga un LU, kur jauniejiem censoņiem asināt prātu un jauniejiem zinātniekiem atklāt jaunas teorijas un gūt panākumus. Tā tikai turēt – lai zeļ mūsu *Alma Mater*, būsim kā dzīvi koki, kā zaļojoši ozoli un liepas, neklūsīm taču par stabiem! Svētku aktā ar akadēmisko runu uzstājās Latvijas eksprezidente fil! Vaira Viķe-Freiberga, *spīdola*. Svētku aktā piedalījās ap 300 dalībnieku.

Pēc akta tika pasniegti atspirdzinājumi un burši devās uz komeršu H2O 6, bet studenšu korporāciju pārstāves uz *Selonija C!Q!* telpām, kur risinājās Studenšu korporāciju vakars. Komeršā piedalījās 415 burši. Tradīcija notika pēc Rīgas ūzusa, bet komeršs – Daugavas kreisajā krastā, Kurzemē. Apvienojām pie viena komerša galda buršus no Tētbatas, Tallinas, Rīgas, Jelgavas, Varšavas, Gdaņskas, Hamburgas, Gottingenes un Mīnhenes – buršus, kas ir brīvi domās un garā, buršus, kas strīdas, kas āzējas un kas kārto goda lietas. Buršus no dažādām *jumta* organizācijām, f!, com! un fil!, kā arī buršus no dažādiem kontinentiem! Mēs dziedājām dziesmas ar vienu melodiju, bet vārdi bija piecās valodās – vai tas nav lieliski? Tikās senie ciņu biedri, kādam šis jau bija desmitais, citam divdesmitais, citam tikai pirmais B!T!K!. Atskanēja “*Prozit*, komeršs” un atsaucās “*Prozit*, komeršs”. Laiks pagāja ātri. Oficiālā daļa, svētku dziesma, burša solījums būt uzticīgiem Buršu valstij un palikt draugiem līdz mūža galam. Runā, ka esot bijis arī *afterparty*, bet komerša zālē vēl četrus no rīta skanēja dziesmas un sarunas. “Lai tā būda rūc Tērbatā, Rīgā, Jelgavā, Polijā un Vācijā.”

Pēc rīkotāju iniciatīvas tika izgatavota B!T!K! viesu grāmata. Tā turpmāk ceļos no viena B!T!K! uz nākamo. Pēc 50 un vairāk gadiem kāds f!f! ar sajūsmu sauks savam com!com! vai fil!fil! – re, tas ir mana vectēva paraksts, viņš bija 55. B!T!K! Rīgā!

Lēnām mostas Rīga. Stabu ielā ir *kāterfrīštiks*, bet pusdienlaikā sākas Dziesmu svētku dalībnieku gājiens, kuru pirmo reizi vēsturē burši sveic no Olimpa virsotnes. Paldies visai 55. B!T!K! organizatoru komandai, kā arī uzņēmumiem “Kubls”, “Dagi”, “Jelgavas tipogrāfija” un citiem, kas palīdzēja, lai svētki izdotos.

Vivat, crescat, floreat B!T!K! in aeternum. **U!**

STUDENŠU KORPORĀCIJU VAKARS 55. BALTIJAS TAUTU KOMERŠĀ

S!P!K! t/l sen!taut! Baiba Stepe, *gaujmaliete*
Foto: Matīss Galdiņš

Kamēr kungi baudīja komerša tradīcijas, vienojot četru valstu pārstāvjus, tikmēr dāmas no Latvijas un Igaunijas pulcējās K! *Selonija C!Q!* baudīt Studenšu korporāciju vakaru. Dāmas vienojās kopīgā tradīcijā, un 118 skaistu balsu īpašnieces vienojās kopīgā dziesmā, lai stiprinātu draudzības saites. Vakars tika ieturēts Latvijas un Igaunijas simtgades zīmē – atskatījāmies uz abu valstu simtgades notikumiem gan faktos, gan attēlos, izdziedājām populārākās dziesmas gan latviski, gan igauņiski un lieliski pavadījām laiku. Tā bija iespēja ikvienai m!m!, com!com! un fil!fil! satikt sen neredzētas māsas, iepazīt jaunas un priecāties par svētku tikšanos. Dziesmas, dejas, jautras čalas, sirsnība un “Sveika svētkos!” piepildīja K! *Selonija C!Q!*.

Paldies visai 55. B!T!K! rīkotāju komandai – šis trīs buršu saimes svētku dienas ir un būs atmiņā paliekošas kā izdevušās! Īpaši lielu paldies vēlos teikt manām vismīļākajām *gaujmalietēm*, pateicoties kurām bija iespējams uzburt šos brīnišķīgos svētkus studenšu korporācijām! **U!**

PILSĒTAS ATSLĒGA STUDENTU ROKĀS – VALPURĢA NAKTS TARTU

Fil! Lelde Kalvāne, *dzintra*
Foto: Kristjans Tēdema (*Kristjan Teedema*) un no fil! Leldes Kalvānes, *dzintra* arhīva

Katru gadu naktī no 30. aprīļa uz 1. maiju Igaunijā tiek atzīmēta Valpurģa nakts, jo īpaši tā notiek Igaunijas studentu galvaspilsētā Tartu, kur pie rātsnama mērs nodod pilsētas atslēgu uz vienu nakti studentu rokās. Korporācijas ir neatņemama Valpurģu nakts sastāvdaļa. Ieskats pasākumā dzintru acīm.

Literāro vakaru sarunās atklājām, ka kāda no *dzintrām* vēl nav bijusi Tartu izbaudīt Valpurģi, tāpēc šogad nolēmām noteikti braukt. Atsaucība bija liela, un 14 *dzintru* sastāvā ar pašu organizētu autobusu devāmies ceļā. Diena bija kā radīta, lai baudītu Valpurģa nakts pārsteigumus. Esam iepriekš uz Tartu devušās dažādi – gan sadaloties pa mašīnām, gan ceļojot ar *pievienoto vērtību* un baudot kultūru pierobežā, gan pievienojoties citu korporāciju organizētajam transportam.

Viss sākās jau ceļā no Rīgas, kad, skanot dziesmām, Valpurģa nakts piedzīvojumu stāstiem un iemalkojot filistru sarūpēto glāzi šampanieša, ceļš aizskrēja nemanot. Šogad mums pievienojās draugi no *Fraternitas Lettica*, kam vismaz uz laiku nolēmām piešķirt arī konventa vārdus – Krītiņš un Kramiņš. Vienīgais šķērslis, lai viņi tiešām kļūtu par *dzintrām*, bija dzimums.

Valpurģi mums sākās ar tradicionālo gājieni uz Tartu Universitāti, pievienojoties kartelēmāsām *indlām* un dziedot līdzī viņu vadītajām dziesmām. Gājiena secība gan

Dzintru un Krītiņa pašbilde.

mazliet atšķiras no Latvijā ierastās, jo Tartu gājienā visas korporācijas dodas secībā pēc dibināšanas gada, neatkarīgi, vai tā ir studentu vai studenšu korporācija. Gājienā var manīt tikko krāsu lentas saņēmušos korporāciju biedrus, kuriem draudzības lentas savītas ciešā rakstā. Katru gadu arī kāda meitene no studenšu korporācijas *Philiae Patriae* pie skūpstošos studentu strūklakas, kam tiek uzlikts krāšņs

ziedu vainags, mēdz tikt pie krāsām. Pie Rātsnama plīvo prezidējošās igauņu studentu korporācijas *Rotalia* karogs, un seniors un pilsētas mērs tukšo goda alus kausus. Gājiens daļai dalībnieku noslēdzas pie K. E. Bēra (*Karl Ernst von Baer*) pieminekļa, kur Igaunijas studentu apvienības (EÜS) jaunākie biedri ar šampanieti un birstītēm mazgā profesora pieminekli un uz sien kaklasaiti vai šalli.

Īstā Valpurģu nakts burvība gan iestājas, saulei rietot. Šogad pavisam īpašs mirklis izvērtās *dzintrām* Līgai Baumanai un com! Artai Rolavai. M! Līgai Baumanai šis bija pirmais Valpurģis, un šajā dienā meitene bildināja krustmāti. Īpašais brīdis notika Doma kalna drupās. Tā kā pilsdrupas daļēji bija pa ceļam uz *indlu C!Q!*, tad kā aizbildinājums gājienam caur tām bija video sveiciens nosūtīšana filistrei dzimšanas dienā. Lai radītu īpašu noskaņu, audzinātāja jau pirms mūsu ierašanās drupās bija aizdegusi svečītes. Visas *dzintrās* aplī dziedājām jaunās krustmātes com! Artas Rolavas krāsu dziesmu.

Vienmēr nepacietīgi gaidām mirkli, kad durvis ver igauņu korporācijas un aicina baudīt vietējo mūziku un atrakcijas. Valpurģa naktī katrs spēj atrast gaumei atbilstošu izklaidi, sākot no vēderdeju priekšnesumiem, disko zāles, viscaur izklātas folijā, un beidzot ar dejām visas nakts garumā igauņu mūzikas pavadījumā. Mierīgākam vakaram var mājīgi iekārtoties kādas studentu korporācijas dārzā pie ugunskura un vērot salūtu. *Dzintru* nakts piedzīvojumus ierasti sākām pie *indlām*. Šogad viņas bija īpaši pacentušās izdaiļot C!Q! atbilstoši raganu naktij – mošķu ielenkumā visur zirnekļu tikli, sikspārņi, zārks, un sajūta, ka no tā tikko izkāpis kāds vampīrs. Tāpat arī pārsteigums vienmēr ir daudzveidīgie priekšnesumi vakara gaitā. Turpmākais maršruts un vakars paiet kur nu kurai kompānijai – kādai, iespējams, arī pāri gājēju tilta margām, kurš pagājušajā gadā rekonstrukcijas dēļ palika neiekarots.

Gājienā uz Tartu Universitāti.

Uz Tartu šajā naktī jāaizbrauc vismaz vienreiz katram – izdejoties tā, ka nejūt kājas, sajūties kā īpaši svarīga persona, esot regālējās, negaidot rindā pie ieejas, un ir visas iespējas baudīt kādu romantisku žestu no puisiem. Kad Valpurģa nakts pasākumi sāka noklust, arī mēs piecos no rīta sākām ceļu mājup, sakot ardievas Tartu līdz nākamajai reizei. **U**

Ziedu vainadziņa uzlikšana strūklakai “Skūpstošies studenti”.

Rotalia seniors un Tartu pilsētas mērs Urmass Klāss (Urmas Klaas) svinīgi tukšo alus kausu.

Īstā Valpurģu nakts burvība iestājas, saulei rietot, kad durvis ver igauņu korporācijas.

2017./2018. akadēmiskā gada komers 2. jūnijā zintu jaunajā C!Q!.

ZINTĀM SAVS C!Q!

Fil! Viktorija Belerte, zinta, foto: no slk! Zinta arhīva

Slk! Zinta vienīgajai no latviešu studenšu korporācijām trikolorā ir melnā krāsa, kas simbolizē svešniecības gaitas, atstumtību no mājām, Latvijas, tradīcijām un ierastās dzīves. Melnā krāsa – šī sajūta, ka nekur nav mājas, – zintām jau ir ielikta šupuli dibināšanas brīdī 1947. gadā Pinebergā, Vācijā. Pirmo reizi zintas mājās pārnāca 1992. gadā, un atļaušos teikt, ka konventa dzīvokļa iegāde un iekārtošana ir simboliska otrreiz mājās pārnākšana. Jā, ar lepnumu vēlamies izrādīt ikvienam mūsu jaunās mājas!

Jau no Zintas iedibināšanas Latvijā 1992. gada vasarā, kad 10. augustā tika uzņemts pirmais Latvijas coits, gaisā ir virmojušas domas par savu konventa dzīvokli. Pirmās Zintas telpas bija Latvijas Ķīmijas vēstures muzejā Kronvalda bulvārī 4, kam sekoja Latvijas Arhitektu savienības nams Torņa ielā 11, tad atpakaļ Ķīmijas vēstures muzejā. No 1994. līdz 2007. gadam Zinta mitinājās pie k! Gersicania Blaumaņa ielā 5, savukārt pēc tam desmit gadus pie k! Fraternitas Vanenica Artilērijas ielā 54.

Visbeidzot 2015. gada nogalē Zinta iegādājās pagraba telpas Artilērijas ielā 25–43 – trīs dzīvojamo māju īpašumā, kas pamazām atdzimst un šobrīd gaida fasāžu atjaunošanu. Esam atgriezušās pagraba telpās – Pinebergā kādu brīdi Zinta apdzīvoja pagrabstāvu, gan Arhitektu namā, gan pie Gersicania esam mitinājušās pagrabā. Interesanti, ka jau

1992. gada protokolos ir ideja par īpašumu Ziedonārdza tuvumā. Tātad ik pa laikam zintas atgriezās pie diskusijām par mājvietas iegādi. 2015. gadā, taut! Elinas Beleckas mudināts, t/l sen! taut! Anetes Grīnhofas vadībā konvents spēra lielo soli uz īpašuma iegādi.

Zintas, sapņojot par šķietami neiespējamo, meklēja un apskatīja dažādus sludinājumus par telpām, kuras tiek pārdotas un varētu būt piemērotas zintu vajadzībām. Artilērijas ielā tika piedāvāti divi puspagrabi ar pieklājīgām platībām par adekvātu cenu. Telpu atrašanās vieta likās laba, plānojums izskatījās piemērots. Satiekoties pie nama ieejas, īpašnieku pārstāvis vairākkārt pārjautāja, kādām funkcijām vēlamies telpas izmantot. Stāstot par to, kas esam un ko plānojam telpās darīt, viņš nepārprotami centās pārliecināt, ka šīs telpas nav domātas mums. Pirmā konventa dzīvokļa

Taut! Elīna Belecka, fil! Gaida Maruta Sedmale, t/l sen! fil! Viktorija Belerte atklāj C!Q! Zintas 71. gadadienā.

apskate bija amizanta, jo pa galvenajām durvīm nemaz nevarēja iet, un pārvaldnieks ievēda mūs no sētas puses. Elektribas nebija, viss ar putekļiem un celtniecības materiāliem, bet nelielas konventa dzīvokļa aprises jau varēja iezīmēt. Aplūkojām arī otru īpašumu, kas bija pārdošanā, bet pirmais jau bija iesēdies domās, kas mūs neatlaida. Radās vīzijas, kā te varētu izskatīties.

Turpmāk katra diena pagāja ilgās sarunās ar teju katru zintu, jo māca šaubas par to, vai spēsim tikt galā ar finansēm, bet, lai saglabātu slk! Zinta un nodrošinātu izaugsmi un attīstību, bija jāspēr šis nozīmīgais solis. Un tā 22. oktobrī nolēmām riskēt un iegādāties konventa dzīvokli.

Tad sākās plānošana, remontdarbi un iekārtošana. Katra siena, katra lampa, katra rozete, katrs stūrītis tika mērīts un pārmērīts, analizēts un pārdomāts tā, lai atbilstu zintu budžeta iespējām un veidotu telpas maksimāli komfortablākas. Visām dzīvokļa veidošanā iesaistītajām zintām bija jāpieņem daudzi grūti lēmumi par dzīvokļa kopējo tēlu.

Liels paldies visam zintām, viņu tuviniekiem par atbalstu, paldies ziedotājiem, kas ļāva piepildīt sapni – iegādāties īpašumu, to izremontēt un iekārtot, lai 2017./2018. mācību gads pilnvērtīgi tiktu aizvadīts jau jaunajās telpās.🙏

Foto: Arturs Lapīnš, *frater imanticus*
Valmieras kopa 2018. gada maijkomeršā netālu no Valmieras.

STĀV PĀRI VISAM VALMIERA GERSICANIA KOPA VALMIERĀ

Foto no *Gersicania* arhīva

Fil! Eduards Grigorjevs, *frater imanticus*, sarunājas ar *Gersicania* kopas izveidotājiem
fil!fil! Jāni Birznieku, Normundu Mihailovu un com! Jāni Arāju.

Kā radās ideja par *Gersicania* kopas veidošanu Valmierā?

Ideja par korporāciju tradīciju iedibināšanu Valmierā gaisā virmoja jau 2006. gada nogalē, kad Vidzemes Augstskolas (ViA) dienesta viesnīcā dažādu kursu un programmu studenti fantazēja par korporācijas *Wolmaria* izveidi. Idejas autori bija Jānis Arājs, Rihards Rainbahs, Kaspars Primaks, Jānis Birznieks un Pēteris Zariņš. 2006. gada nogalē veicām neformālu aptauju, nosūtot e-pasta vēstules visām studentu korporācijām ar lūgumu izskaidrot nepieciešamās darbības, kas būtu jāveic, lai Valmierā varētu dibināt korporāciju. Saņemtās atbildes sarūgtināja – jaunas organizācijas izveide diezin vai tiktu atbalstīta, jo korporāciju vide jau ir pārāk sadrumstalota ar 23 studentu korporācijām. Ņemot vērā radušos situāciju un saglabājot vēlmi iedzīvināt buršu tradīcijas Valmierā, 2007. gada maijā ķērāmies pie plāna “B” – korporācijas kopas izveides. Attiecīgi izplānojam stāties kādā no eksistējošām korporācijām, lai pēcāk izveidotu tās filiāli Valmierā. Rihards

Rainbahs bija apmeklējis viesu vakarus studentu korporācijā *Gersicania* un informēja par tajos dzirdēto. 2007. gada maijā kolektīvi izteicām vēlmi stāties *Gersicania*, kurā tikām uzņemti 2007. gada jūnijā. Rezultātā bija veselas divas uzņemšanas vienā semestrī, jo nevarēja laist garām sešus ļoti motivētus un ieinteresētus jauniešus. Tā tika izveidots 89. *coetus*, kur lielākais vairums bija ViA studentu. Tad sekoja ilgstošs darbs, lai, pirmkārt, apliecinātu mūs kā buršus *Gersicania*, otrkārt, piesaistītu jaunus biedrus, jo daļa jau mācījāmies 4. kursā un plānojam dzīvi prom no Valmieras. Izdevās piesaistīt bariņu jauniešu, kuri vēlāk veidoja mugurkaulu kopas attīstībā un kļuva par *de iure* kopas dibinātājiem.

Vai konventā valdīja vienprātība šajā jautājumā, visi atbalstīja kopas izveidi?

Gersicania konventā nebija būtisku iebildumu par to, ka vajadzētu attīstīt Valmieras kopu, jo to aktīvi aizstāvēja gan

S/I old! fil! Jānis Rubulis ar lielāko Valmieras *coetu* 2012. gada 2. semestrī C!Q! Rīgā.

jaunie biedri no Valmieras, gan arī pats fakts bija unikāls, jo līdz šim korporāciju dzīve bija koncentrējusies Rīgā un Jelgavā. Laiks izvērtās diezgan vētrains, jo bija jādodas gan uz Rīgu iesaistīties *Gersicania* aktīvajā konventa dzīvē, gan jāveido vide Valmierā. Kad starp valmieriešiem jau bija vairāki krāsneši, varēja ķerties pie plāna otrās daļas un formalizēt Valmieras kopu, kas prasīja salīdzinoši lielu darbu, jo *Gersicania* nebija

nostiprināts kopu veidošanas princips pēc trimdas statūtu likvidēšanas un komāna atjaunošanas.

Pastāstiet par kopas pirmsākumiem – kā tika piesaistīti un uzņemti jaunie biedri? Pirmais *coetus*, pirmais prezidijs. Kāds bija sākums?

Pirmie viesu vakari Valmierā notika 2008. gada rudenī, pēc kuriem tika uzņemti četri jauni korporācijas biedri – Normunds Mihailovs, Jānis Rubulis, Kārlis Nilanders un Kristaps Ročāns –, kuri vēlāk arī bija kopas dibinātāji. 2009. gadā tika uzņemti vēl pieci biedri no Valmieras. Sākotnēji, lai apmācītu jaunos Valmieras korporācijas biedrus, laiku veltīja Jānis Birznieks un Rihards Rainbahs. Viņi regulāri brauca uz Valmieru, lai vadītu oldermaņa stundas, mācītu paukot un vadīt kantus. Šādas tikšanās bija katru otro nedēļas nogali, paralēli vakaros notika alus vakari, viesu vakari, vēlāk arī literārie vakari. Ikdienā biedrus vadīja Jānis Arājs, kurš studēja 4. kursā un bija jau com!, un varēja jaunus biedrus *pieskatīt*. Tāpat gribētu atzīmēt fil! Jāņa Trauliņa, *frater imanticus*, ieguldījumu, kurš kā kartelbrālis regulāri apmeklēja pasākumus Valmierā, dalījās ar zināšanām un audzināja jaunus kr!kr!. Jaunie biedri aktīvi iesaistījās arī Rīgas krustdēlu dzīvē – brauca uz deju stundām, piedalījās bēgšanās un citos pasākumos, kas deva pieredzi kopas tālākai attīstībai. Valmieras kopu dibināja 2010. gada 10. martā jaunie com!com! Kārlis Nilanders, Normunds Mihailovs, Jānis Rubulis (šobrīd visi jau fil!fil!). Pirmās Valmieras amatpersonas bija sen! com! Normunds Mihailovs, vice!sen! com! Kārlis Nilanders, sekr! com! Jānis Rubulis, old!

Valmieras kopa 2012. gada rudens komeršā C!Q! Rīgā.

Valmieras kopa 2016. gada 11. novembra Lāpu gājienā pie ViA.

com! Kārlis Nīlanders, bet uzreiz nākamajā K!K! tika saņemti iesniegumi no vairākiem jau esošajiem korporācijas biedriem, kas studēja Valmierā, par to pārnākšanu uz Valmieras kopu. Tie bija desmit biedri (kr!kr!), kas garantēja pietiekamu pamatu aktīvai korporācijas dzīvei. Pirmajā Valmieras *coetā* 2010. gada rudenī tika uzņemti četri kr!kr! – Ralfs Piziks, Jānis Miezītis, Roberts Kovaļenko un Edgars Bērziņš –, no kuriem pirmie divi joprojām ir aktīvi biedri. Sākums nebija viegls – vajadzēja vairot com!com! skaitu, jo amatu bija vairāk nekā to, kas tos varētu pildīt. Regulāri notika oldermaņa stundas, pauku stundas, kantu stundas.

Kādas ir attiecības *Gersicania* ar ViA, un cik liela iesaiste kopai ir akadēmiskajos pasākumos?
Sākotnēji attiecības bija ļoti labas – korporācijas biedri bija aktīvi arī studiju un ārpusstudiju aktivitātēs. Augstskola uzreiz piešķīra dienesta viesnīcā zāli, kur buršiem pulcēties. Tika

S/I old! com! Guntis Davidovs ar otrā semestra kr! 2017. gada jubilejas komeršā C!Q! Rīgā.

noorganizēts reprezentatīvs korporācijas pasākums ar izstādi, paukošanās paraugdemonstrējumiem un citām saviesīgām aktivitātēm. Valmieras kopa pārstāv un vada studentus 11. novembra Lāpu gājienā cauri visai pilsētai, un tas ir iespaidīgi. Augstskola atbalsta korporāciju, taču ne pilnībā izprot tās vērtības un nozīmi. Noteikti jāpiemin rektora Gata Krūmiņa entuziasms un ieinteresētība korporācijas dzīvē. *Gersicania* Valmierā jau iepriekš veidojusi reprezentatīvus pasākumus, un šis semestris nebūs izņēmums – plānojam organizēt vieslekcijas par sabiedrībā aktuālām tēmām, kurās uzstāsies mūsu filistri.

Vai sapņojat par savu C!Q!?
Šobrīd *Gersicania* Valmierā atrodas augstskolas studentu dienesta viesnīcas telpās, kur notiek gan konventi, gan saviesīgie pasākumi. C!Q! jautājums tiek risināts – meklējam piemērotu ēku korporācijas vajadzībām, bet tas nenotiek tik ātri, kā gribētos. Ja kādam žurnāla *Universitas* lasītājam ir kādi ieteikumi vai priekšlikumi, labprāt uzklausīsim.

Kā piesaistāt jaunos biedrus Valmierā?
Tikai tiešas komunikācijas veidā. Afišas neizliekam un sociālajos tīklos nereklamējamies. Paši uzaicinām viesus uz

Pirmais Valmieras *coetus* 2017. gada *Gersicania* jubilejas komeršā ar s/I old! fil! Normundu Mihailovu.

Pieci Valmieras kopas krāsneši (trīs no dibinātājiem) 2017. gada jubilejas komeršā C!Q! Rīgā.

viesu vakariem, kas kalpo kā pirmais *filtrs*, lai saprastu, vai potenciālajam biedram būs saistošas korporācijas vērtības. Jaunie kr!kr! tiek uzņemti gandrīz katru semestri, bet to skaits ir svārstīgs. Iepriekšējā semestrī tika uzņemti trīs jauni biedri.

Atskatoties atpakaļ, vai ideja veidot kopu bija pareiza?
Noteikti pareiza. Vēl ir daudz darba, lai nostiprinātu korporācijas kopu Valmierā, jo demogrāfijas bedri un studentu kritumu izjūt visās korporācijās. Kopas izveidošana ļauj tās biedriem būt patstāvīgiem un dod iespēju neatkarīgi vadīt

Vamieras kr! ar jauno old! com! Ati Eversu 2018. gada pirmajā semestrī Valmierā.

dzīvi augstskolā, tajā pašā laikā ļauj būt piederīgiem kopējai buršu saimei. Bez kopas būtu grūti piesaistīt jaunus biedrus no Valmieras, izglītot viņus, turklāt grūti attīstīt com! prasmes, ja visa konventa dzīve notiek Rīgā.

Kāds ir kopas pienesums kopš tās izveides?
Vairāki valmierieši, kuri pēc studiju absolvēšanas pārcēlušies uz dzīvi Rīgā, pārgājuši uz Rīgas konventu un pilda dažādus amatus. Valmieras *gersikāņi* līdz šim ir pildījuši un vēl pilda seniora, sekretāra, oldermaņa, ekonomista, kantu maģistra un literārā maģistra amatus Rīgā. Katru otro gadu Valmieras pusē tiek rīkots maijkomeršs kopā ar karteļbrāļiem *Fraternitas Imantica*, ko organizē un vada Valmieras kopa. Arī citos pasākumos Valmieras amatpersonas bieži aizvieto Rīgas amatpersonas amata pienākumu pildīšanā. Kopumā mēs cenšamies nedalīt – Valmiera vai Rīga, jo esam viena korporācija, tāpēc kopīgi lemjam par korporācijai būtiskiem jautājumiem un vienoti piedalāmies pasākumos.

Kāda ir pievienotā vērtība kopš kopas izveides Valmierā?
Valmieras kopā ir bijuši 47 biedri, no kuriem korporācijā ir palicis 31 biedrs (8 fil!fil!, 13 com!com! un 10 kr!kr!), 1 miris, bet 15 izslēgti vai izstājušies.

Vai valmierieši kā īpaši izceļas kopējā *Gersicania* konventā?
Valmieras *gersikāņi* izceļas ar neatsveramu ieguldījumu korporācijas stiprināšanā un iekšējās dzīves daudzveidošanā, kas ietver arī jaunu biedru piesaisti un uzņemšanu ārpus Rīgas. Korporācijas idejas popularizēšana Valmierā un reģionā noteikti ir būtisks devums korporācijām kopumā. **U!**

KORPORĀCIJAS SOCIĀLAJOS TĪKLOS VAI NOSLĒPUMAINĪBAS PLĪVURS SĀK ZUST?

Fil! Māra Arāja, *gundega*
Titulbilde: Sandra Melnalksne-Trēziņa

Ilgu laiku studentu un studenšu korporācijas tiem, kas paši nav burši, bijusi noslēpumaina vide, par kuru kļīst leģendas. Tagad izaugusi paaudze, kura pieredzējusi, ka ikdienas dzīve teju pilnībā tiek integrēta sociālajos tīklos – gandrīz jebkas, kas tiek darīts, nonāk arī Facebook, Twitter vai Instagram. Ikdienas gaitu atspoguļošana sociālajos tīklos kļuvusi par nozīmīgu sava tēla veidošanas daļu arī korporantiem. Vai tas padara korporāciju ikdienu mazāk noslēpumainu? Vai varbūt tas rada lielāku interesi potenciālajiem biedriem? Un, galu galā, vai tas nemazina korporāciju internumu?

Skatīties uz korporāciju atspoguļošanu sociālos tīklos var divos veidos: viens no tiem ir indivīdu veidotie ieraksti, kuros ir sasaiste ar korporāciju dzīvi, bet otrs – konventu

radītie profili. Šajā rakstā vispirms tiks apskatīts individuālais līmenis, bet pēc tam uzmanība pievērsta informācijai, ar ko dalās korporācijas organizācijas līmenī.

KORPORANTS IR KORPORANTS ARĪ SOCIĀLAJOS TĪKLOS

Katrs korporants ar vizuāliem attēliem *Instagram* vai aprakstu *Facebook* profilā savā ziņā *pārdod* personisko pieredzi korporācijā. Daloties ar attēliem, kas parāda kopīgus notikumus, brīnišķīgas draudzības, kopības sajūtu un pasākumus, tiek radīts iespaids par korporāciju. Turklāt bieži vien tas ir iespaids par visu buršu saimi, jo cilvēkiem, kas nav saistīti ar korporācijām, visdrīzāk nebūs svarīgi, pie kura konventa konkrētais korporants pieder. Viedoklis formēsies

par korporantiem kopumā. Ar sociālo tīklu palīdzību iespējams izsekot līdz gandrīz visam ceļam korporācijā: no uzņemšanas konventā, tad dažādiem pasākumiem un aktivitātēm *fukšu* laikos, piemēram, bēgšanām, krāsu uzlikšanai, līdz amatu pildīšanai, komersiem, jubilejas ballēm un godasardzēm kāzās. Par visiem šiem notikumiem iespējams atrast visdažādākos attēlus *Instagram*. Ievietojot attēlu, indivīdi mēdz pievienot arī atrašanās vietu jeb *location*, un tādā veidā var apskatīties, kas noticis konkrētos

TAS IR IESPAIDS PAR VISU BURŠU SAIMI, JO CILVĒKIEM, KAS NAV SAISTĪTI AR KORPORĀCIJĀM, VISDRĪZĀK NEBŪS SVARĪGI, PIE KURA KONVENTA KONKRĒTAIS KORPORANTS PIEDER.

konventos. Nedaudz papētot, iespējams gūt ieskatu alus vakaros, krāsu uzlikšanās, komersos un citos pasākumos. Ir skaidrs, ka būtiski mainījusies korporāciju dzīves publiskā puse. Ja iepriekš, jaunam studentam atnākot uz viesu vakaru, viss bija jaunums, tagad viņš var ne vien iepazīties ar koordinēti ievietoto informāciju, piemēram, mājaslapā, bet arī – pavisam īstiem un dzīviem *aizkadriem* no buršu personiskās pieredzes. Tas var nākt par labu, tomēr iespējams ir arī negatīvs efekts. Šobrīd nav noteikts, kā uzvesties sociālajos tīklos, un visbiežāk lēmumi vai vadlīnijas rodas jau pēc konkrētām situācijām, bet katra korporanta ieraksti

veido viedokli par korporācijām, tāpēc, iespējams, būtu jāsāk domāt par kopīgām sociālo tīklu lietošanas vadlīnijām.

KONVENTU SOCIĀLIE TĪKLI TĒLA VEIDOŠANAI

Liela daļa studentu un studenšu korporāciju nolēmušas veidot profilus jeb lapas sociālajos tīklos. Teju visi konventi atrodami *Facebook*, kur par sekotājiem var pieteikties jebkurš interesents. Piemēram, studentu korporācijai *Lettonia* sekotāju skaits *Facebook* lapā pārsniedz 1100, arī studentu korporācijas *Selonija* lapai “patīk” atzīmējuši vairāk nekā 1000 tīkla lietotāju. Lielākajai daļai citu konventu sekotāju skaits svārstās ap 600–700. Ir skaidrs, ka sekotāju skaits ir lielāks nekā pašu konventu locekļu skaits, kas parāda – šīs lapas kā informācijas avotu izmanto ne tikai korporācijas biedri.

Facebook tiek izmantots, lai veidotu arī slēgtās grupas – kā komunikācijas platformu pašiem korporācijas biedriem. Kamēr konventu mājaslapās lielākoties pieejama statiska informācija, sociālajos tīklos daudzi konventi aktīvi dalās arī ar ikdienas notikumiem. Tas ir loģiski izskaidrojams gan ar to, ka papildināt informāciju sociālajos tīklos ir vienkāršāk nekā mājaslapās – nepieciešams vien kāds attēls un neliels teksts, savukārt lietošanas prakse piemīt gandrīz jebkuram. Bet, kas vēl svarīgāk, sociālie tīkli ļauj ar šo informāciju dalīties un mijiedarboties – komentējot, spiežot “patīk”. Sociālie tīkli sniedz arī citus pozitīvus ieguvumus korporācijai kā organizācijai.

JAUNO BIEDRU PIESAISTE

Lielākā daļa studentu ir dažādu sociālo mediju lietotāji un aktīvi tos izmanto ikdienā. Līdz ar to tieši sociālajos tīklos sastopami potenciālie korporāciju biedri. Lai gan var šķist, ka studentam pašam vajadzētu nonākt pie idejas iestāties korporācijā un sameklēt interesēm atbilstošāko, jāņem vērā, ka šodien studenta iespējas izvēlēties aktivitātes, kam

veltīt savu laiku, ir daudz plašākas. Gluži tāpat kā pieejamā informācija par tām. Un tas ir svarīgs iemesls, kādēļ studentu un studenšu korporācijām vērts regulāri atjaunot sociālo tīklu profilus. Latvijā lielākā daļa konventu izvēlējušies izveidot lapu *Facebook* tīklā, kā arī *Twitter*, kur pārsvarā tiek publicēta informācija, kas saistīta ar *Facebook* ierakstiem.

Pārskatot korporāciju profilus, var secināt, ka informācija lielā mērā tendēta uz aktīviem pasākumiem, parādot dalību, piemēram, Teātra festivālā, vai atskatoties uz literārajiem vakariem, sporta sacensībām, akadēmiskajām ballēm. Pozitīvi, ka šādi ieraksti attaisno korporāciju lomu kā sabiedriskās dzīves veidotāju, vienlaikus neatklājot internas tradīcijas.

Tuvojoties jauno biedru uzņemšanai, vērojams, ka konventi popularizē viesu vakarus, gan ievietojot informāciju par to tēmām, gan izveidojot pasākumu lapas, ar kurām var dalīties biedri (ja nu viņu sekotāju pulkā ir kāds, kuru interesē iestāšanās korporācijā), kā arī atzīmēt dalību. Šāds komunikācijas veids ir uzrunājošāks un ar lielākām iesaistes iespējām, gan iegūstot informāciju, gan pēc tam daloties ar atsauksmēm. Par šo potenciālo jauno biedru piesaisti domas dalās, jo ir korporanti, kas atbalsta dažādas mūsdienīgas pieejas, tai skaitā, sociālo tīklu izmantošanu, bet ir arī

tādi, kas pārliecināti, ka katram studentam pašam jānonāk pie savas potenciālās korporācijas. Nevar teikt, ka kādai no šīm pusēm būtu absolūta taisnība, jo, kamēr plašāka popularizēšana var piesaistīt vairāk biedru, tāpat paliek aktuāls jautājums par piesaistīto biedru motivāciju – vai tos uzrunājušas tikai sociālo tīklu aktivitātes, kur korporāciju

SOCIĀLO TĪKLU PLATFORMAS RADĪJUŠAS PILNĪGI JAUNU VIDI, LAI VĒRTĒTU KORPORĀCIJAS, BALSTOTIES UZ TO IERAKSTIEM, KAS VAR BŪTISKI IETEKMĒT VEIDU, KĀ KORPORĀCIJAS SABIEDRĪBĀ TIEK UZTVERTAS.

dzīve izskatās pēc nemitīgiem pasākumiem, vai izvēlēts konvents, izvērtējot tā mērķus un devīzes.

VĒL VIENA SATIKŠANĀS VIETA

Tikpat nozīmīgi, kā uzņemt jaunus biedrus, katrai korporācijai ir arī esošo biedru apzināšana un iesaiste konventa dzīvē. Ar sociālajiem tīkliem tas ir kļuvis vienkāršāk. Ir korporācijas, kurām ir privātas *Facebook* grupas, kurās var dalīties ar nepieciešamo informāciju, kas

nav jāzina citiem. Šodien nereti cilvēku vieglāk sasniegt, uzrakstot kādā no sociālajiem tīkliem, nevis zvanot, un to izmanto arī korporācijas. Turklāt šādas grupas ļauj ērti un ātri sasniegt lielākas cilvēku grupas, nesatraucoties, ka ar kādu no tiem var pārtrūkt sakari, jo mainīts telefona numurs vai e-pasta adrese.

Vēl vairāk konventi izmanto iespēju veidot publisku lapu, kur iespējams dalīties ar pasākumiem, kas paredzēti plašākai publikai, piemēram, eksterniem literāriem vakariem, vienlaikus tur atjaunojot aktuālo informāciju par tiem. Savās *Facebook* lapās konventi dalās arī ar ikdienas informāciju – par pasākumiem, jaunām amatpersonām, konventa sasniegumiem –, ko saņem visi, kas lapai atzīmējuši “patīk”. Ieraksti tiek papildināti ar fotogrāfijām, ziņām, savukārt biedri var atzīmēties, ka apmeklējuši konventu. Šāda biedru aktivitāte darbojas arī kā korporācijas pozitīvās sabiedriskās attiecības.

Interesanti, ka sociālos tīklus savos uzdevumos izmanto arī *fukši*, organizējot bēgšanas. Pirmkārt, tieši *Twitter* un *Facebook* parasti ir pirmais informācijas avots, ka kāda konventa *fukši* ir aizbēguši. Arī *fukši* ir izdomas bagāti un uzdod krāsnešiem, lai tiktu pie nākamās norādes, publicēt kādu informāciju korporācijas *Facebook* lapā, piemēram, kopīgu bildi no kāda konkrēta punkta, vai pat sagatavot video ar dziesmu. Tas parāda, kā sociālie tīkli arvien vairāk

integrējas korporāciju ikdienā un ir neiespējami no tā izvairīties.

NEGATĪVIE SOCIĀLO TĪKLU EFEKTI

Lai gan sociālie mediji var būt ļoti noderīgi jaunu biedru piesaistei, tie var arī ieinteresēt nepareizi motivētus studentus. Ne visi potenciālie biedri, izvēloties konventu, to dara, lai atrastu draudzību, akadēmisku vidi un izaugsmes iespējas. Balstot izvēli uz pieņēmumiem, kas radīti pēc sociālajos tīklos atspoguļotās informācijas – gan konventu, gan buršu personiskajos profilos –, pastāv liela iespēja izvēlēties konventu, kura pamatvērtības beigās nemaz nešķiet saistošas. No šādas situācijas nebūtu liels ieguvums ne organizācijai, ne arī jaunajam biedram, kurš varētu justies vilies, ka viņa gaidas nav piepildījušas. Sociālo tīklu platformas radījušas pilnīgi jaunu vidi, lai vērtētu korporācijas, balstoties uz to ierakstiem, kas var būtiski ietekmēt veidu, kā korporācijas sabiedrībā tiek uztvertas. Ir jāpievērš liela uzmanība, lai korporācijas profils sociālajos tīklos neizskatās pēc nemitīgas pasākumu organizēšanas un apmeklēšanas, bet atspoguļotu arī

KONVENTU UZDEVUMS IR RAST BALANSU STARP ĀRIŠKĪBU UN SATURU.

korporācijai svarīgās vērtības. Protams, interesantākie un skaistākie foto ir no jubileju pasākumiem, ballēm, komeršiem, bet tas parāda tikai nelielu daļu no patiesās korporāciju būtības. Konventu uzdevums ir rast balansu starp ārišķību un saturu.

NOSLĒPUMAINĪBAS PLĪVURS 21. GADSIMTĀ

Lai gan korporācijām jārēķinās, ka sociālajiem tīkliem iespējami arī negatīvi efekti, tomēr tos atsver ieguvumi. Arī korporācijas ir komunikācijā un sociālās saiknēs balstītas organizācijas, un tām ir visas iespējas izmantot sociālos tīklus kā priekšrocību. Vai tā ir jauno biedru piesaiste, vai esošo biedru informēšana un, iespējams, atkal ieinteresēšana atnākt uz kādu konventu, vai arī pasākumu popularizēšana, tie ir papildu instrumenti komunikācijā. Vienlaikus svarīgi paturēt prātā iespējamās pretējās efektus un darīt visu, lai savu organizāciju pasargātu no tiem. Konventiem svarīgi izvērtēt, cik atklāti būs to sociālie tīkli, un šo nostāju popularizēt biedru vidū. Ir iespējams, nezaudējot savu noslēpumaino pievilcību, vienlaikus izmantot mūsdienu tehnoloģiju iespējas, atrodot balansu starp atklātību un internumu.

FRATERNITAS LETTICA – 115

Fil! Agnis Škuškovniks, *frater letticus*

Foto: no *Fraternitas Lettica* arhīva

2017. gada rudenī studentu korporācija *Fraternitas Lettica* atzīmēja 115. gada svētkus. Svētkos *frāteri* uzrunās ar cieņu pieminēja korporācijas dibinātājus, kas spējuši tās pamatos ielikt vērtības, kas arī pēc 115 gadiem vieno mūs un iedvesmo attīstīties. Uzrunās izskanēja vēlējums, ka, lai gan korporācijas lēnām pieņem pārmaiņas, mūsdienu modernais laikmets prasa pārvērtēt un nostiprināt kopīgās buršu pamatvērtības, lai *Fraternitas Lettica* varētu pastāvēt vēl vismaz tikpat ilgi.

Sekojojot korporācijas devīzei *Scientia pro patria*, jubilejas oficiālajā programmā bija iekļauti pasākumi gan dzimtenes mīlestības stiprināšanai, gan redzesloka paplašināšanai. Svētku skaistākais notikums – balle – bija krāšņs un sirsnīgs, pateicoties Dāmu komitejai, kas kopā ar konventu ir zēlusi gan skaita ziņā, gan aktivitātē. Ballē, kas tika aizvadīta K.K. fon Stricka villā, priecēja orķestris un koris "Pa saulei".

Svētku aktā ar aizraujošu akadēmisko runu par redzi un mūsdienu tehnoloģijām priecēja Latvijas Universitātes profesors un eksrektors g!fil! Ivars Lācis.

Kopš pēdējiem lielajiem korporācijas svētkiem *frāteru* skaits pieaudzis par vairākiem desmitiem un, pateicoties rosīgai saziņai, biedru aktivitāte jūkami palielinājusies, un tas lika svētku prezidijam rūpīgi plānot svinību norisi. Ierastās svētku vietas – Biriņu pils un Jaunpils pils – bija kļukušas par šauru. Plašas telpas komeršam tika rastas, pateicoties atjaunotajām saitēm ar Rīgas Latviešu biedrību (RLB). Vēsturiski *frāteri* lepojas, ka viens no ievērojamākajiem RLB vadītājiem fil! Andrejs Krastkalns bija mūsu biedrs, savukārt, pateicoties draudzībai ar pašreizējo RLB vadītāju, komeršs varēja notikt biedrības nama Zelta zālē. Svinību moto – pieskandināt RLB namu tā, lai *māmuļa* jūt, ka *frāteri* ir atgriezušies. Pēc svētkiem visi atzina, ka ar uzviju izpildījām uzdevumu, līdz pat rīta gaismai ar dziesmām un sveicieniem piepildot zāles un gaitenšus.

Lielo sarīkojumu starplaikā *frāteri* tika aicināti ekskursijā uz Brīvības pieminekļa iekšējām. Bijām pirmais kolektīvs, kas apmeklēja pieminekli pēc oficiālās atklāšanas (pēc renovācijas). Gida stāstījums, unikālās Rīgas ainavas baudīšana un kāpšana līdz pieminekļa augšai bija neaizmirstama pieredze.

Šie svētki ir kā atslēga un kā ceļa rādītājs uz nākotni. Lai mūžam dzīvo, zeļ un plaukst *Fraternitas Lettica*.

Svētku balle K.K. fon Stricka villā.

Sen! fil! Andris Igaunis saņem viesu grāmatu ar krāsu vairogu. Dāvanu pasniedz Dāmu komitejas vadītāja taut! Inta Cīmure, varavīksne.

VENTONIA 100

Fil! Arnis Razminovičs, *ventonus*

Foto: Gunārs Timermanis

Reizi simts gados var atļauties svinēt skaisti un vērienīgi, parādot kuplo biedru skaitu, vēsturi un tradīcijas. Simtgades jubilejas pasākumi no 17. līdz 21. novembrim Ventonia bija nozīmīgs notikums, kuru vēl ilgi atcerēsies gan ventoņi, gan viesi.

Ventonia simtgades svētki tika atzīmēti sasaistē ar korporācijas attīstību un vēsturiskajām atrašanās vietām, secīgi svētkus svinot Tartu, Rīgā un Jelgavā. 2017. gada pavasarī maijkomeršs tika organizēts Tērbatā (Tartu), jubilejas balle norisinājās Rīgā, bet dievkalpojums, svētku akts un komeršs – Jelgavā un tās apkārtnē. Bija iecere jubileju svinēt arī Amerikā, bet tas nerealizējās, jo sirmie *ventoņi* kļuvuši neaktīvi un uztur *Ventonia* tikai sirdī.

Ventonia jubilejas pasākumi Latvijā iesākās ar simtgades balli, kas norisinājās 17. novembrī RISEBA Arhitektūras un mediju centrā H2O 6. Pie ieejas ēkā dega lāpas, pie durvīm viesus sagaidīja *fukši*, bet bārmeņi pasniedza vīna glāzes. Viesu grāmatā parakstījušās vairāk nekā 200 personu. Balle sākās ar polonēzi, kuru veikli cauri zāles kolonnām manevrēja t/l sen! Valters Kalvis Vitte, *ventonus*. Polonēzei un pirmajam valsim sekoja seniora uzruna. Pēcāk klātesošie tika aicināti uz mielastu. Turpinājumā skanēja vairākas deju tūres Siguldas Absolventu orķestra vadībā. Īpaši pārsteidza *ventonu* sagatavotais tautas deju priekšnesums, kurā vienojās vairāki *ventoņi* un viņu dāmas, demonstrējot trīs dejas, no kurām vīru deju publika novērtēja ar viskaļākajām ovācijām. Tāpat viesus priecēja dziesminieks Haralds Šimanis. Pasākumā darbojās burvju mākslinieks, *fukšu* bārs, kā arī foto stūris, kurā varēja iegūt drukātas salona tipa fotogrāfijas ar *Ventonia* simtgades simboliku. Pusnaktī skanēja *Gaudeamus Igitur*, kas zīmīgi ieskandināja 18. novembri. Svētku torti ar krāsu vairogu un simtgades skaitļiem grieza seniors ar rapieri, noslēdzot *Ventonia* 100. jubilejas balli.

18. novembra rītā *ventoņi* kopā ar citām studentu un studenšu korporācijām tikās pie Latvijas Universitātes galvenās ēkas, lai kopā dotos gājienā uz Brāļu kapiem un, kā ierasts, noliktu ziedus pie "Mātes Latvijas", kā arī pie ģenerāļa *Ventonia* god!fil! Jāņa Baloža kapa. Pēcāk *ventoņi* devās sasildīties un iestiprināties pie s!k! *Lettonia*, bet vakaru patriotiskās noskaņās pavadīja kopā ar savām ģimenēm. 19. novembra rītā *ventoņi* pulcējās uz svētku dievkalpojumu Jelgavas Svētās Annas evaņģēliski luteriskajā baznīcā, kuru ar savu klātbūtni bija pagodinājuši arī S!P!K! un P!K! prezidiji un citi viesi. Dievkalpojumu vadīja prāvests

emeritus fil! Māris Ķirsons, *ventonus*, Jelgavas Svētās Annas evaņģēliski luteriskās baznīcas mācītājs Kaspars Kovaļovs un Tartu prāvests fil! Ants Toomings, *frater livienticus*. Pēc dievkalpojuma sekoja gājiens, pa priekšu cēli soļoja t/l oldermanis com! Marats Vasariņš ar *Ventonia* karogu, un tam sekoja prezidijs, visi *ventoni* un viesi. Gājiens veda līdz Latvijas Lauksaimniecības universitātes (LLU) galvenajai ēkai Jelgavas pili, kur Fundamentālās bibliotēkas lasītavā tika noturēts svētku akts un atvērta grāmata “*Ventonia 100*”. *Ventoņus* sveica P!K! un S!P!K! prezidiji, tuvākie, draudzīgākie konventi, kā arī karteļbrāļi *Fraternitas Livienis*, LLU zinātņu prorektors fil! Arnis Mugurēvičs, *latvus*, LLU Veterinārmedicīnas fakultātes dekāns Ilmārs Dūritis un citi. Dāmu komiteja *Ventonia* dāvināja jaunu prezidiju galdautu, kas jau rotāja svētku prezidija galdu. Pēc svētku akta *ventoni* devās uz komeršu, bet dāmām un S!P!K! pārstāvēm bija iespēja kavēties pie kafijas un noskatīties Zanes Daudziņas monoizrādi.

Uz komeršu Mazmežotnes muižā *ventoni* devās ar trīs autobusiem, dziesmu pavadīti un prieka pilni. Viens no jubilejas kulminācijas mirkļiem bija atjaunotā vāpeņa iesvētīšana. Vāpeņi izgatavojis mākslinieks Ivars Ķivulis, un tas tapis, pateicoties fil! Armanda Daubura, *ventonus*, un Romāna Caunes, *ventonus*, neatlaidībai un *ventonu* dāsnajiem ziedojumiem. Pie komerša galda sēdēja vairāk nekā 150 buršu, kuri katrs saņēma piemiņai stikla kausu ar īpašām, jubilejai veltītām atzīmēm. **U!**

STUDENŠU KORPORĀCIJAI VARAVĪKSNE – 90

Taut! Diāna Grīnvalde, *varavīksne*
Foto: no s!k! *Varavīksne* arhīva

2017. gada novembra izskaņā studenšu korporācija *Varavīksne* atzīmēja 90 gadu jubileju ar vairākiem notikumiem. Korporācija var lepoties ar piecu gadu ilgu priekšvēsturi, jo tā dibināta, pārveidojot tāda paša nosaukuma 1922. gada 6. martā dibināto Latvijas Universitātes (LU) studenšu literāro biedrību. 1927. gada 25. novembrī ar krāsām *zils-zelts-violets* tika dibināta studenšu korporācija *Varavīksne*. Biedrības literārās tradīcijas tika saglabātas un koptas gan starpkaru periodā, gan pēc korporācijas atjaunošanas 1989. gada 29. novembrī.

Varavīksnes jubileja iesākās ar svētku aktu 21. novembrī LU Lielajā aulā. Ar akadēmisko runu uzstājās korporācijas zelta filistre Renāte Ligere, kura iepazīstināja ar korporācijas vēsturi, sievietes lomu akadēmiskajā vidē un *varavīksnēm*, kuras sasniegušas zinātnes augstumus, veidojot dzīvi atbilstoši vienai no korporācijas devīzēm – *Vitam impendere vero!* *Varavīksnes* jubilejā sveica arī studenšu un studentu korporāciju pārstāvji un citas akadēmiskās mūža organizācijas, ar kurām izveidojušas draudzīgas saites.

Nākamais *varavīksņu* svētku pasākums – dibināšanas komeršs un zelta cirķeļu ceremonija – notika 24. novembrī *Daugaviete* K!Dz! Svētkos ar sirsnīgu apsveikuma runu uzstājās t/l sen! Ilze Melgalve. Komeršā *varavīksņu* zelta filistru saimei pievienojās jauna zelta filistre – Aina Ieleja, kura saņēma zelta cirķeli. Tika pasniegtas arī s!k! *Varavīksne* Filistru biedrības stipendijas jaunajām tautietēm un meitenēm par akadēmiskajiem panākumiem un aktivitāti konventā. Stipendijas saņēma t! Sanita Putniņa, m!m! Marta Daukste un Džeina Zāgere. Goda filistrs Pēteris Bolšaitis, *frater letticus*, kopā ar *varavīksņu* zelta filistri Īru Bolšaiti apsveica un nodeva t/l audzinātājam fil! Ilzei Auziņai īpašu dāvinājumu meitenēm. Kopā ar *varavīksnēm* svētkus svinēja Raiņa un Aspazijas mājas vadītāja, mūsu goda filistre Gaida Jablovskā, krustmātes un krustmāsas – *daugavietes, gaujmalietes un zintas*.

Noslēdzošajā svētkudienā, 25. novembrī, Svētā Pestītāja Anglikāņu baznīcā notika svētku dievkalpojums, kurā Dieva vārdus teica mācītāja Jāna Jēruma-Grīnberga. Mācītāja kavējās pārdomās par latviešiem – korporāciju biedriem –, kuri, pēc Otrā pasaules kara dodoties trimdā, kļuva par latviešu kultūras glabātājiem. Svētos rakstus lasīja zelta filistre Aina Ieleja un t/l sen! t! Ilze Melgalve. Dievkalpojumā tika aizlūgts arī par tām *varavīksnēm*, kuras devušas mūžībā. Uzstājās S!P!K! koris un ērgelnieks, kas svētku dievkalpojumu padarīja ļoti īpašu. Pēc dievkalpojuma sekoja gājiens uz Brīvības pieminekli, kur t/l prezidijs nolika ziedus, un tālāk visi devās uz *Alma Mater* fotografēties ar viesiem. Vakarā

LU Lielajā aulā pēc svētku akta ar sveicējiem.

Varavīksnes ballē.

T/l audzinātāja fil! Ilze Auziņa un t/l seniore Ilze Melgalve griež jubilejas kūku.

varavīksnes steidzās uz jubilejas balli, kas norisinājās Rīgas Latviešu biedrības namā. *Varavīksnes* un viesus sagaidīja prezidijs ar šampanieša glāzi, sveicot visus šajā gaišajā, baltajā notikumā. Ballē uzstājās Dobeles pūtēju orķestris, ar skaistām melodijām klātesošos priecēja dziesminieks Kārlis Kazāks un vokāli instrumentālais ansamblis ar karavīru dziesmām. Pēc skanīgā *Gaudeamus Igitur* klātesošie baudīja mielastu un jubilejas torti. Paldies *varavīksnēm*, kas gādāja par svētku tapšanu, un paldies sveicējiem no buršu saimes! Jau pavisam drīz posisimies korporācijas 95 gadu jubilejai. **U!**

ATSKATS UZ S!K! STABURADZE 70. GADASVĒTKIEM

Fil! Linda Zustrēne, *staburadze*

Foto: no s!k! *Staburadze* arhīva

S!k! *Staburadze* ir dibināta 1947. gada 2. septembrī. Lai gan Otrā pasaules kara dēļ lēmumu par organizācijas izveidi pieņēma Vācijā, Minhenē, viņu sirdīs bija Latvijas gars. Pirms 70 gadiem jaunas latviešu studentes no vairākām Vācijas augstskolām sanāca kopā, sirdi turot ilgas pēc mājām un godājot gan akadēmiskās, gan tautas tradīcijas, nolēma radīt kopienu latviešu studentēm, kurā realizēt mērķus un saglabāt latvisko identitāti. Pēckara apstākļos viss notika ātri un neparedzami. Vien divus gadus pirms izceļošanas uz Kanādu, ASV un Austrāliju *staburadzes* paguva būt vienotas Minhenē un nostiprināt pamatus s!k! *Staburadze*, kuras 70. gadaskārtības svinējām 2017. gadā Rīgā.

Latvijas Universitātes Mazajā aulā 2017. gada 31. augustā svinības tika atklātas ar svētku aktu un svētkbrīdi, kuru vadīja Rīgas Vecās Svētās Ģertrūdes draudzes mācītājs Rinalds Grants, cildinot s!k! *Staburadze* devīzē iekļauto vērtību – UZTICĪBU. Akta dalībniekus priecēja fil! Dr. philol. Eva Eglāja, uzstājoties ar akadēmisko runu “Sievšķīgais murgs”, kas bija veltīta izpratnes tendencēm par sievieti no 19. gadsimta līdz mūsdienām. Paldies sveicējiem par laba vēlējumiem un apsveikuma vārdiem! *Staburadzēm* īpašu pagodinājumu sagādāja uz svinībām no ASV ieradusās ārlatvijas fil!fil! Velta Cukurs, 3 c!, Vija Ūdenāns, 15 c!, un Linda Cukurs, 18 c!. Fil! Velta Cukurs ir nesavtīga *staburadžu* atbalstītāja un mecenāte, kura 93 gadu vecumā devās pāri okeānam pie mīļajām Latvijas *staburadzēm*. Savukārt Vija Ūdenāns ir meita vienai no mūsu dibinātājām.

Svētku grandiozākais sarīkojums bija balle Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas zālē 2017. gada 1. septembrī. Dejas, par kuru skanīgumu rūpējās grupa “Tvīda orķestris”, tika atklātas ar svētku uzrunām un polonēzi. Viesus priecēja taut! Hertas Taubes sagatavotais video par konventa mērķiem, ikdienu un paveikto pēdējo piecu gadu periodā. Vakara gaitā tika pasniegtas piemiņas balvas dažādās nominācijās – atraktīvākā, elegantākā, viedākā un sportiskākā *staburadze*, kuras pirms tam tika noskaidrotas konventa aptaujā.

Brīnišķīga korporācijas svētku sastāvdaļa ir draudzības saīsu atjaunošana komerša tradīcijā. Tāpēc nākamajā dienā, 2017. gada 2. septembrī, *staburadzes* kopā ar krustmātēm *dzintrām*, māsām *spīdolām* un *līgām* tikās svinīgajā vispārīgajā konventā un svētku komeršā s!k! *Staburadze* C!Q!. Ar skanīgām dziesmām un draudzīgām čālām tika aizvadīts sirsnīgs vakars un kaldināti jauni mērķi un plāni. *Staburadzes* sarūpēja dāvanu sev un nākamajām paaudzēm, apkopojot un izdodot papildinātu biogrāfiju krājumu, kas tika prezentēts šajā vakarā.

Staburadzes svētki noslēdzās ar vienu no komerša nakts idejām –

Svētku aktā Latvijas Universitātes Mazajā aulā.

Balles atklāšana ar polonēzi.

izbraukuma literāro vakaru ar ģimenēm uz Daugavas Staburagu, kur klīnts stiprumam par godu dots korporācijas nosaukums. Pasākums tika realizēts ar s!k! *Staburadze* F!B! atbalstu. Turpcelā fil! Maruta Skudra-Rumba prezentēja filistrēšanās referātu “Staburags likteņpupes Daugavas krastā: vēsture, nozīme, vieta folklorā un nācijas apziņā”. Rudenīgā pastaigā apskatījām Vīgantes parku un Staburaga ciematu, kā arī viesojāmies pie rakstnieces Māras Svīres, kura dalījās stāstos par Staburaga klīnti.

Lai arī pēckara gados *staburadzes* nonāca katra savā pasaules malā, 1950. gadā par pastāvīgām mājām s!k! *Staburadze* konventam kļuva ASV. Esot svešumā, *staburadzes* ticēja, ka kādreiz savām acīm redzēs klinšu radzi, ko izvēlējušās par dzīves moto. Kā klīnts bija arī viņu ticība brīvei. Lai arī pēc 1966. gada Daugavas appludināšanas noslika Staburags un klinšainie radžu krasti, stipra un nesalaužama palika trimdas *staburadžu* stāja un ticība kādreiz tikties Daugavas krastos un atvest *Staburadzi* mājās – brīvā Latvijā.

Lepojamies, ka saviem spēkiem un sadarbojoties spējam noorganizēt šos brīnišķīgos svētkus, ar kuriem godinājam *staburadžu* garu un uzņēmību.

STUDENŠU KORPORĀCIJAS LĪGA 25. GADADIENA KOPŠ UZŅEMŠANAS S!P!K! UN 90 GADU INTERNĀS DZĪVES JUBILEJA

Taut! Ilze Kundziņa, *līga*

Foto: taut! Elīna Kokenberga, *līga*, un no *Līga* internā arhīva

Par mākslu, draudzeni, tēviju! *Tā skan studenšu korporācijas Līga devīze, un, lai kādi būtu laiki un līgu statuss, vienmēr esam to ievērojušas un tai sekojušas. Jāsāk ar nelielu ieskatu vēsturē, kas izskaidro, kāpēc mēs svinējam dubultjubleju un kāpēc, ja reiz mums ir 90 gadi, piemēram, 18. novembra gājienā dodamies pēdējās no studenšu korporācijām.*

Studenšu korporācija *Līga* dibināta 1928. gada 4. martā pie Latvijas Konservatorijas, sanākot kopā desmit jaunām mūziķēm. Mērķi bija veicināt augstskolas sabiedriskās dzīves aktivitātes, izkopt goda prātu, taisnīgumu, disciplīnu, tautisko apziņu un dot iespēju būt vienotām arī pēc Konservatorijas absolvēšanas. *Līgu* skaits strauji auga, tomēr 1934. gadā korporācija bija spiesta pārdēvēties par kopu. 1939. gada 3. oktobrī atkal izdevās atgūt korporācijas nosaukumu, un 1940. gada 26. aprīlī tika nodibināta Filistru biedrība, bet Otrās pasaules karš pārtrauca plānus iekļauties S!P!K!. Kara beigās dažas *līgas* emigrēja uz Rietumiem, tomēr trimdas kopa neizveidojās. Tās, kuras bija palikušas Latvijā, reizēm slepeni tikās, bet atjaunoties izdevās tikai 1990. gadā. 1993. gadā *Līga* beidzot tika uzņemta S!P!K!, līdz ar to oficiāli kļuva par jaunāko studenšu korporāciju. Pēc aktīva darbības posma dažādu iemeslu dēļ 2003. gadā *Līga* pašlikvidējās. Pēc desmit gadiem, nu jau ar trillera cienīgu sižetu, *līgas* atjaunojās otrreiz. Turpinot izkopt iedibinātās vērtības, šobrīd *Līga* uzņem ne tikai mūziķes, bet arī ar citiem mākslas veidiem saistītas jauniņas.

Līgas pēc koncerta “Veltījums Jāzepam Vītolam” kopā ar klavierduetu Antru Viksni un god!fil! Normundu Viksni.

pasaules pirmatskaņojums Cēsu koncertzālē notika tikai dažas dienas pēc literārā vakara. Kupli apmeklētajā pasākumā bijām liecinieces Ērika stāstnieka talantam, humoram un personības šarmam, kas aizrāva visus klātesošos. Savukārt 11. martā bija jubilejas kulminācija – svētku akts un koncerts Zirgu ielas koncertzālē, Vecrīgā. Aktā mūs apsveikt bija ieradusās gandrīz visas studenšu korporācijas, kā arī pārstāvji no vairākām studentu korporācijām un akadēmiskās vienības *Latviēte*. Dzirdējām ļoti daudz uzmundrinošu vārdu un patiesi sirsnīgu vēlējumu. Saņēmām arī noderīgas, pārdomātas un iedvesmojošas dāvanas. Lai pieminām dažas: t/l vicesen! com! Kaspara Iljina, *frater letticus*, Latvijas Konservatorijas (mūsdienās Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija) ēkas zīmējums ar novēlējumu neaizmirst, no kurienes *līgas* ir cēlušās, tāpat arī *Lettonia* arhīvos atrasta, Rīgā 1930. gadā izdota grāmata “Latvijas Konservatorija 1919–1929”, kurā ievietots foto ar *līgām* 1929. gadā. Pēc akta un apsveikumiem visi tika mīļi aicināti uz glāzi šampanieša un kūku, lai pēc neliela brīža varētu baudīt koncertu “Veltījums Jāzepam Vītolam”.

Jubilejas koncerta ideja radās pagājušā gada rudenī, gatavojot materiālu literārajam viesu vakaram par izcilo komponistu, Latvijas Konservatorijas dibinātāju, ilggadēju rektoru un mūsu god!fil! Jāzepu Vītolu, *frater lataviensis*. Svinot dubultjubleju, arī svētku koncerta pamatdomai un vēstījumam jābūt nozīmīgiem

Līgas pēc svētku akta.

un ievērojamajiem skaitļiem atbilstoši, tādēļ konventā radās ideja par koncertu – veltījumu Jāzepam Vitolam, un tā tika vienbalsīgi atbalstīta. Turklāt šogad Jāzepam Vitolam apīr 155. gadskārta. Janvārī, pārlasot 1930. gadu protokolus, atklājās, ka nozīmīgākais – desmitās gadadienas – koncerts *līgām* pirmās brīvvalsts laikā arī bijis veltīts Jāzepam Vitolam. Negaidītais atklājums šķita kā aizkustinoša saite ar tā laika *līgām*.

Koncertā muzikālo *līgu* (meit!meit! Leldes Rasnaces, Lauras Balabanes, Gunitas Gulbes un taut!taut! Rūtas Īzākas-Mačas, Ilzes Kundziņas, Daces Bites, Līvas Černoglazovas) izpildījumā skanēja gan Jāzepa Vītola, gan viņa laikabiedru un studentu darbi, aptverot visdažādāko žanru loku – klaviermūziku, solo un kora dziesmas, instrumentālo kamermūziku. Prieks, ka koncertā uzstājās arī Latvijā un ārzemēs labi pazīstamais klavierduets – Antra Viksne un mūsu god!fil! Normunds Viksne –, kā arī viešņas no S!P!K! kora – Laura Iesava, fil!

Jubilejas literārais vakars ar Ēriku Ešenvaļu.

Ingūna Līgere, *gaujmaliete*, un fil! Liena Grauda, *spīdola*. Savukārt lasījumi no J. Vītola autobiogrāfiskā sacerējuma “Manas dzīves atmiņas” ļāva sajūst cienījamo un, no mūsdienu perspektīvas, neaizskaramo profesoru kā spožu, kolorītu personību, kurš mīlēja mūziku, dzīvi un cilvēkus.

Kopš otrās atjaunošanās 2013. gadā paveikts ļoti daudz, un, aizņemoties citātu “Mazs cinītis gāj lielu vezumu” no kādas mums reiz veltītas apsveikuma runas, varam pamatoti lepoties ar to, ka, būdams skaitā neliels konvents, spējam īstenot aktīvu iekšējo dzīvi un organizēt arī citiem saistošus pasākumus, kā arī pamazām piepildīt mūsu mērķus. Viens no tiem – studenšu korporācijas *Līga* kantikums. Pirmās brīvvalsts *līgām* kantikuma nebija, arī 90. gados tas netika izveidots. Ar devīzi “Vai nu tagad, vai nekad!” septembrī ķērāmies pie darba un tieši uz svētku aktu 11. martā saņēmām kantikuma signāleksempļāru. Vislielākie nopelni kantikuma tapšanā ir t/l sen! taut! Dacei Bitei, kura veica apjomīgāko darba daļu, pagājušajā gadā pamazām atlasot dziesmas un pārrakstot tās nošu datorsalikumā. Tomēr izteikta darba duna iestājās janvārī, kad sapratām, ka jubileja jau klauvē pie durvīm. Intensīvajā kantikuma sagatavošanas posmā tika iesaistītas gandrīz visas *līgas*. Viens mērķis īstenots, bet ir vēl citi, starp tiem – savs vapenis, kāds *līgām* nekad nav bijis, un atkal iegūt pašām savas mājas, savu konventa dzīvokli, kā pirmskara laikā.

BŪDAMS SKAITĀ NELIELS
KONVENTS, SPĒJAM ĪSTENOT
AKTĪVU IEKŠĒJO DZĪVI UN
PAMAZĀM PIEPILDĪT MŪSU
MĒRĶUS.

Lai arī *Līgas* ceļā bijuši dažādi pārbaudījumi, gan laika un likteņa lemti, gan arī pašu vainas dēļ radušās neskaidrības, tomēr *līgas* ir stipras, un acīmredzot mums lemts tāds gājums – sarežģīts, dažbrīd citu acīm varbūt pat neizprotams. Šobrīd esam

patiesi aktīvā posmā, priecājamies, ka jubilejas gadā izdevās noorganizēt arī citus interesantus pasākumus, kā, piemēram, literāro vakaru ar dzejnieci Ingu Gaili decembrī un, kā mēs to nosaucām, “Eksperimentālo viesu vakaru” kopā ar *Patria* februārī.

Pateicamies visiem, kas mums ir palīdzējuši pēdējo gadu laikā, sevišķi krustmātēm *dzintrām* par padomu un *seloņiem* par iespēju izmantot telpas. Mums ir arī brīnišķīgas māšas *spīdolas* un *staburadzes*, uz kurām vienmēr varam palauties. Paldies mūsu dāsnajai ziedotājai un atbalstītājai fil! Hēlijai Staņislavskai, *spīdola*.

Mūzikas teorijā ar terminu “līga” apzīmē grafisku līniju pusloka veidā, kuras viena no nozīmēm ir apvienot daudzas notis, lai izpildītājs varētu saprast, kā veidojas frāze – noslēgta, jēgpilna muzikālā doma. Studenšu korporācija *Līga* aug un pilnveidojas ar mērķi, lai tās jauniešas, kuras apvienojas zem nosaukuma *Līga*, patiesi veidotu jēgpilnu teikumu, kas apstiprina mūsu vērtības un kam būtu svars un nozīme arī pārējo korporāciju vidū. *Vivat, crescat, floreat, Līga in aeternum!*

STARP 18 000 DEJOTĀJU “MĀRAS ZEMĒ”

Deju kopas *Marmale* vadītāja fil! Elīna Ķersele, *gundega*
Foto no deju kopas *Marmale* arhīva

Ceļš uz Dziesmu un deju svētkiem Latvijas studentu korporāciju Prezidiju konventa deju kopai Marmale aizsākās 2016. gadā, kad tika atklāta deju lieluzveduma “Māras zeme” koncepcija un dejotāji iepazīstināti ar uzveduma dejām. Neviennozīmīgu vērtējumu guva autoru iecere, tomēr marmalieši deju materiālu uzņēma kā izaicinājumu.

Marmalē nekad iepriekš tik daudz dejotāju nav dejujuši. Svētkiem gatavojās 39 dejotāji, un visi piedalījās un izbaudīja svētkus. Izvirzījām vairākus mērķus. Pirmkārt, nolēmām, ka šiem jāklūst par ģimenes svētkiem, tāpēc deju mēģinājumus varēja apmeklēt kopā ar ģimeni (un nereti ar bērniem, kas ikdienas darbu padarīja gan dinamiskāku, gan jautrāku). Otrkārt, dejotāji ļoti aktīvi darināja un iegādājās tautastērpus. Ceram, ka nākamajos svētkus katrs dejotājs varēs svinēt savā goda tērpā. Treškārt, kopīgiem spēkiem strādājām, lai sniegtu mākslinieciski un tehniski augstvērtīgu sniegumu gan skatēs, gan uz laukuma.

1. jūlijā, saposušies tautastērpos un spītējot aukstumam, pulcējāmies dalībnieku svētku gājienam. Valdīja satraukums un prieks, ka ilgi gaidītais piedzīvojums beidzot ir sācies. Koru dziedātāju balsis, orķestrantu mūzika, skatītāju gaviļes *nesa* pa Rīgas ielām. Iesoļojot svētku kvartālā, sirds gavilēja. Atklāšanas koncerts bija kā liela dāvana visiem svētku dalībniekiem, kura laikā varēja gan dejot, gan dziedāt, gan satikt draugus. Vitamīnu deva darbam, kas gaidāms.

Mēģinājumi atjaunotajā Daugavas stadionā ritēja raiti. Dejotāji pa gabaliņiem lika kopā “Māras zemi”. Daži pārsteigumi tomēr

marmaliešiem bija, un starplaikus starp mēģinājumiem pavadījām mazos improvizētos papildmēģinājumos. Tomēr tie izvērtās par komandas saliedēšanas treniņu ar gana jautriem brīžiem. Liels paldies korp! *Gundega*, kas vēlīgi ļāva c!q! uzturēties *Marmales* dejotājiem. Caurām dienām Pērnavas ielas namā skanēja bērnu čalas un dejotāju smiekli, smaržoja gludināto apakšsvārku, blūžu un kreklų garaiņi, uz galda vienmēr karsta kafija, un bērni tika pie kāda našķa.

Neticami īsā laikā uzvedums tika savīts vienotā stāstā. Tikai trīs mēģinājumu dienās dejotāji paveica brīnumainu darbu. Cieši kopā, plecu pie pleca, caur smiekliem un asarām, caur sūri grūtu darbu stāvējām lielā notikuma priekšā. Būt daļai no priekšnesuma, kurā vienā elpā deju 18 000 dejotāju, ir liela atbildība un pagodinājums, bet pats galvenais – gandarījums. Ikkatrs no *marmaliešiem* pielicis darbu simtgades svētku radišanā. Mēs piedalījāmies ar augsti paceltu galvu, ar lepnumu par paradīto, ar lepnumu par mūsu Latviju, ar aizrautīgu milestību pret latviešu deju, ar degsmi sirdīs, ka varam darīt to, kas mums patīk, kopā ar tiem, ko mīlam.

Latvijas un *Marmales* karogam plīvojot, aizvadījām šos svētkus, lai ar jaunu jaudu gatavotos deju kopas desmitajai sezonai.

JĀŅU NOSKAŅĀ BALTIJAS VALSTU STUDENTU DZIESMU SVĒTKI GAUDEAMUS

Deju kopas *Marmale* vadītāja fil! Elīna Ķersele, *gundega*
Foto no deju kopas *Marmale* arhīva

Studentu dziesmu un deju svētki Gaudeamus notiek reizi četros gados kādā no Baltijas valstīm. Šovasar studenti 22.–24. jūnijā pulcējās studentu pilsētā Tartu, kur dejoja, dziedāja un spēlēja 18. festivālā, kas norisinājās Līgo svētku tematikā un Igaunijas simtgades zīmē.

Gandrīz 4000 dalībnieku vidū otro festivālu aizvadīja arī Latvijas studentu korporāciju Prezidija konventa deju kopa *Marmale*. Nenobistoties no vasaras saulgriežu tuvuma, lielā un draudzīgā kompānijā *marmalieši* devās piedzīvojumā. Jau no agra rīta tīkloties pie Latvijas Universitātes, sejās redzams patiens prieks. Pirmo reizi uz kādu sarīkojumu dodamies tik kuplā skaitā – 30 dejojāji, līdzī panēmuši 15 lielus un mazus atbalstītājus.

Ierodoties Tartu, ērti iekārtojamies draudzīgās corp! *Filiae Patriae* konventa dzīvoklī, kas atrodas pašā pilsētas sirdī, netālu no pasākumu norises vietām. Tomēr nav daudz laika jūsmot par jauko mītnes vietu, jo jāsteidz uz deju lielkoncerta “Līgo nakts mistērijas” mēģinājumu Tammes stadionā. Lietuvas, Igaunijas un Latvijas dejojāji caur deju izstāsta mitiskās Saulgriežu tradīcijas un izdejo skaistākos milas stāstus. Latvijas deju programmu veido pieredzējuši komanda – režisors Jānis Siliņš, virsvadītāji Rolands Juraševskis, Ilze Mažāne un Elita Treilone. Jau mēģinājuma laikā ir skaidrs, ka uzvedums solās būt iespaidīgs.

Vakarā pulcējamies Kasitomes ielejā, kur tiek aizdegta festivāla uguns un lāpas, lai kopīgi dotos lāpu gājienā, kas noslēdzas upes Emajegi krastā ar atklāšanas ceremoniju un koncertu – Karla Orfa kantāti “Karmīna Burana”, kuru izpilda labākie Igaunijas studentu kori, festivāla orķestris no Tartu un Tallinas Universitātes. Festivāls atklāts godam – mūsu karognesējs krāsnesis Didzis Šteinerts no konkordijas *Valdemārija* azartiski ar Latvijas karogu rokā izskrien plašu loku caur ieleju un izpelnās skaļus klātesošo aplausus un ovācijas. Arī mums pašiem pakrūtē jūtams emociju sakāpinājums, rotājušies savās krāsās, godam nesam Latvijas studentu mūža organizāciju vārdu. Evelīna Plūme, *dzintra*, un Mareks Kalniņš, *talavus*, no Latvijas puses aizdedz lielo festivāla uguni.

Nākamā diena gandrīz brīva, koncerts tikai vakarā. Šo dienu izmantojam, lai izstaigātu Tartu ievērojamākās vietas un gatavotos vakaram – jāpin vainagi, jāgludina tērpi, jāatceras deju soli. Dažiem no mums šī ir pirmā pieredze šādos svētkos. Līgo vakarā, 23. jūnijā, posušies goda drānās, ierodamies Tammes stadionā. Tik daudz laimīgu cilvēku tautastērpos. Stadionā burtiski virmo jaunība, aizrautība un svētki. Koncerts ir izpārdots. Savdabīgi veidots laukuma noformējums – stadionam pa vidu izvietota platforma, kas ne tikai sadala laukumu uz pusēm, bet arī ir nozīmīgs elements uzvedumā. Skatītāju tribīnēs, kurās izvietojušies koristi un muzikanti, cilvēki sēž, cieši saspiedušies. Laiku pa laikam kādā tribīnē daļā iedārdas skaļš balsis, jo koristi dzied līdzī zināmām dziesmām, kuru pavadijuma deju dejojāji. Tautas dejas mijas ar mūsdienu deju priekšnesumiem un ielu teātra uguns šovu. Skatītājus sveic liesmojošs velosipēdists, mīnotārs ar degošiem ragiem uz skrejriteņa un uguns kleitā dejojosa meitene. Jo vēlāks un tumšāks kļūst, jo vairāk laukums tiek izgaismots ar dažādiem gaismas elementiem. Skatītājs tiek ierauts krāšņā stāstā par rituāliem, sapņiem un cerībām. Uzveduma noslēgumā visu valstu dejojāji apvienojas kopīgu tautas deju dejošanā, sarīkojot uz laukuma kārtīgu *ballīti*. *Marmalieši* plecu pie pleca bauda šo vakaru. Dejas, dziesmas un jautrība nebeidz rimties arī tad, kad aust gaissma.

Pēdējā dienā pirms noslēguma koncerta “Jāņu dziesmas” dalībnieku gājienā list kā pa Jāņiem, tomēr jāatzīst, ka tas nemazina svētku sajūtu. Kopīgā soli, plecu pie pleca mēs soļojam cauri Tartu. Acīs viešas neliels nogurums, jo tā nogurt jau var tikai no svētkiem. Studentu gars mūsos ir dzīvs, to sajūtam no visas sirds. Priekšā garš ceļš uz Rīgu, bet mēs neatvadāmies uz ilgu laiku, tepat aiz stūra ir XXVI Vispārējie latviešu Dziesmu un XVI Deju svētki Rīgā.

NĀKS MEITENES BALTĀS ZEĶĒS – S!P!K! KORIS DZIESMU SVĒTKOS

S!P!K! kora prezidente fil! Inta Briede, *imeria*

Gatavošanās XXVI Vispārējiem latviešu Dziesmu un XVI Deju svētkiem S!P!K! korim sākās ilgi pirms svētkiem – vairāku gadu garumā mēģinājumos apgūstot svētku repertuāru, uzlabojot tehnisko izpildījumu un pilnveidojot māksliniecisko sniegumu. 2018. gada martā koru skatē S!P!K! koris ieguva līdz šim augstāko vērtējumu, apliecinot ieguldītā darba vērtību. S!P!K! kori vada diriģente taut! Dace Bite, līga, un kormeistare un diriģente Lāsma Pommere.

1. jūlija pēcpusdienā Dziesmu svētku dalībnieku gājienā devāmies ar saviļņojumu un lepnumu. Lai gan gājienā laiks mūs nelutināja, jutāmies pacilātas, un gājiens no 11. novembra krastmalas līdz pat Skonto stadionam likās kā viens krāšņs mirklis. Būt S!P!K! kora dalībniecei, vienlaikus pārstāvēt katrai savu korporāciju, tā ir laime, gods un atbildība.

Šogad krāšņais svētku dalībnieku gājiens noslēdzās īpašā Svētku kvartālā, izejot cauri godināšanas vārtiem.

Svētku atklāšanas koncerta vadmotīvs bija Latvijas simtgade. Krāšņs, daudzpusīgs, sirsnīgs koncerts – S!P!K! koristes to izbaudīja un priecājās kopā ar dejotājiem, pūtējiem, folkloristiem un pārējiem svētku dalībniekiem.

Mēģinājumu grafiks bija spraigs – nereti no deviņiem rītā līdz vēlam vakaram izdziedot gan kopkora dziesmas kopā ar jauktajiem un viru koriem, gan atsevišķi sieviešu koru repertuāru. S!P!K! kora koši zaļie mēģinājumu kreklīņi bija pamanāmi, tāpat kā koristu smaidi.

Mēģinājumu starplaiki tika izmantoti lietderīgi – kāda paguva aizskriet uz mājām pabarot zīdāniti, cita pabeigt pēdējās detaļas jaunajam tautastērpam, vēl citas turpat “Electrum”

telti kopīgi iesaistīties dāvanas radīšanā Latvijai simtgadē – iedziedot sveicienu Latvijai.

Noslēguma koncertā visiem dalībniekiem bija vēlams tērpties tautas tērpos, tāpēc S!P!K! kora skaistās, baltās kleitas tika nomainītas pret nacionālajiem tērpiem – dažām koristēm bija lieliska iespēja uzvilkt speciāli šūdinātos, pašu rokām izrakstītos tautastērpus.

Svētdien, 8. jūlijā, ar noslēguma koncertu “Zvaigžņu ceļā” un sadziedāšanās nakti noslēdzās XXVI Vispārējie latviešu Dziesmu un XVI Deju svētki. Koncerta ideja – iziešana pa vairākiem likteņiem, vēstures, paaudžu un dabas lokiem un krustcelēm, lai beigās pa Piena ceļu atgrieztos mājās. Fantastiskas emocijas, mirdzums acīs un vieglas skumjas pārņēma ikvienu noslēguma koncerta dalībnieku lielajā Mežaparka estrādē svētku izskaņā. S!P!K! koris turpinās cītīgi strādāt un gatavoties nākamajiem dziesmu svētkiem, kas norisināsies 2023. gadā. [U](#)

BURŠU DZIESMA, LAI SKAN TĀLI – P!K! VĪRU KORIS DZIESMU SVĒTKOS

P!K!V!K! valdes loceklis b!fil! Ģirts Avots, *talavus*

Foto: Artūrs Lapiņš, *frater imanticus*, un no P!K!V!K! arhīva

Prezidiju konventa vīru koris (P!K!V!K!) – otrs vecākais vīru koris Latvijā, izcilākais vīru koris pirmskara periodā, kas zuda PSRS okupācijas laikā un atdzima kā fēnikss Atmodas laikā, un 2018. gadā nosvinēja 93 gadu jubileju. Kopš Latvijas atjaunošanas koris piedalījies sešos dziesmu svētkos, un XXVI Vispārējie latviešu Dziesmu un XVI Deju svētki nebija izņēmums. To laikā P!K!V!K! arī organizēja pasaules vīru koru sanāksšanu k! *Latvia C!Q!* dārzā. 2018. gada Dziesmu svētkos P!K!V!K! pārstāvēja 30 burši mākslinieciskās vadītājas fil! Loris Cinkusas, *daugaviete*, un diriģenta Ivo Kempela vadībā.

Dziesmu svētku dalībnieku gājienā ar kora karogu fil! Edgars Pastors, *talavus*, ar Latvijas karogu fil! Jānis Zālītis, *selonus*, ar kora nosaukuma plāksni com! Ernests Ozoliņš, *tervetus*.

P!K!V!K! soļo cauri Dziesmu svētku godināšanas vārtiem. Šie korim ir jau 6. dziesmu svētki kopš atjaunošanas.

Dziesmotā nedēļa vēl tikai sāksies, bet visiem jau pacilāts noskaņojums un kora diriģente fil! Lorisai Cinkusa, *daugaviete*, jau ir augstāk par zemi!

Pirmie tenori no kreisās bfil! Ģirts Avots, *talavus*, (otrais tenors fil! Vadims Šaripovs, *frater lataviensis*), fil! Jānis Krastiņš, fil! Kims Šifers, fil! Mārtiņš Stirāns, fil! Jānis Zālītis, *selonus*.

KORPORANTU DEVUMS KULTŪRĀ UN MĀKSLĀ – “BURŠI LATVIJAI 100”

P!K!V!K! valdes loceklis, biedrības “Prezidiju konventa vīru koris” valdes priekšsēdētājs b!fil! Ģirts Avots, *talavus*

Foto: taut! Agnese Tauriņa, *selga*

Trīs dienu garumā valsts simtgadē burši dāvināja sevis radīto – gleznas skaņās, caur fotoobjektīvu un uz audekla. Iespējams, plašāka sabiedrība maz pazīstama ar buršu devumu Latvijas kultūras attīstībai valsts pastāvēšanas garumā. Tāpēc 15. jūnijā Rīgas Tehniskās universitātes (RTU) Mazajā zālē Prezidiju konventa vīru koris (P!K!V!K!) sniedza koncertu – Uģa Prauliņa kantāti “Venera un Amors” jeb dziesmas par Viņām un Viņiem.

Koncerta ievadā skanēja S!P!K! koris, kas ir pirmais dibinātais sieviešu koris Latvijā, atskaņojot vasarīgas dziesmas latviešu komponistu aranžējumos un apdarēs. Līdzās Tālvāldas Ķeniņa daiļradei dzirdējām arī mūsdienās jau atzinību guvušo kordziesmu aranžētāju fil! Edgara Lindes, *frater academicus*, un Ārija Šķepasta, kā arī jaunās paaudzes talantu Irīnas Rebhūnas un Eduarda Fiskoviča daiļradi. Ar sieviešu balsīm raksturīgo vieglumu tika izdziedāts flirts, iemīlēšanās, vilšanās un naivs prieks par saules pielieto jūru, kas pieder tikai mums.

P!K!V!K!, kas klausītājus priecē jau 93 gadus, izpildīja U. Prauliņa kantāti “Venus et Amor”, kuras ievada skaņās viegli jaušams reveranss Karlam Orfam un viņa Carmina Burana. Šķiet, kantātē komponists sajutis to vīrišķo gara un miesas stāvokli, kādā tie atrodas ik vasaru, meklējot vērtības, pēc kurām alkst, – skaistumu, mīlestību, zaļās ganības, kā arī krogu un vīnu! Vīru kora sniegumu papildināja mecosoprāna taut! Daces Bites, *līga*, suģestējošais dziedājums, Ivara Cinkusa vīrišķais vokāls, kā arī instrumentālās grupas radītās skaņu gleznas, kuras diriģentes fil! Lorisai Cinkusa, *daugaviete*, vadībā mālēja komponists U. Prauliņš (taustiņi), Sarmīte Ārenta (klavieres), Inita Āboliņa (akordeons), fil! Mārtiņš Blūms, *talavus* (čells), fil! Uģis Kruskops, *latvus*, un Ivo Kruskops (sitamie instrumenti). Pēc koncerta visi dalībnieki un klausītāji no Kaļķu ielas līdz izstādei

“Buršikozais skats” *Fraternitas Lataviensis* konventa telpās, Aldara ielā, devās Meiju gājienā. Gājiens kā simbols savienoja pasākumus un papildināja vasarīgo vakaru ar jaunu pieredzi.

Izstādi “Buršikozais skats” atklāja P!K!V!K! pirmais tenors un izstādes organizators b!fil! Ģirts Avots, *talavus*, un pateicās iesaistītajiem, kas palīdzēja izstādes tapšanā. Viņš informēja, ka arī nākotnē P!K!V!K! turpinās iesāktu ceļu un jau 2020. gadā

uz kora 95 gadu jubileju varam gaidīt lielāku izstādi Latvijas Nacionālajā mākslas muzejā ar krietni daudzskaitlīgāku mākslinieku dalību. Savukārt izstādes kuratore fil! Kaiva Krastiņa, *daugaviete*, iepazīstināja ar izstādes māksliniekiem un pašas dzejas rindām. Īpašu noskaņu radija flautiste taut! Rūta Īzāka-Mača, *līga*, atskaņojot dažādu komponistu skaņdarbus un papildinot mākslinieku darbu auru.

Izstāde atklāja to daudzveidīgo vizuālās mākslas pasauli, kurā redzamas pēdas ieminuši un turpina mīt burši – mākslinieki. Savus audeklus atvēlēja tādi zināmi un pieredzējuši mākslinieki kā fil! Juris Jūrjāns, *vendus*, fil! Jānis Kalniņš, *ventonus*, un *Selga* god!fil! Jānis Anmanis, tā arī jaunie talanti taut! Kristīne Šķipsna, *līga*, un taut! Elīna Kokenberga, *līga*. Viņu darbos varēja atklāt krāsu spēli un dzīves filozofiju. Fotomākslas pasaulē atzītais fil! Andris Apšenieks, *lacuanus*, pavēra durvis uz fotomākslas

niansēto telpu. Savukārt P!K!V!K! bass fil! Artūrs Lapīšs, *frater imanticus*, ļāva ielūkoties viņa daudzšķautņainajā mākslinieka dvēselē gan fotomirkļos, gan akvareļos.

Projekta “Burši Latvijai 100” organizators P!K!V!K! izsaka pateicību atbalstītājiem: Latvijas Universitātei, RTU, *Fraternitas Lataviensis*, Filistru biedrību savienībai, Prezidiju konventam, fil! Kaivai Krastiņai, *daugaviete*. [U](#)

JURIS BITENIEKS DOKTORA GRĀDS

Fil! Juris Bitenieks (trešais no kreisās), *lettgallus*, kopā ar recenzentiem un komisijas locekļiem pēc promocijas darba aizstāvēšanas.

BIOGRĀFIJA

Fil! Juris Bitenieks, *lettgallus*, dzimis 1985. gadā Valmierā. 2007. gadā ieguvis inženierzinātņu bakalaura grādu materiālzinātnē, 2009. gadā – maģistra grādu materiālzinātnē, 2018. gada 7. martā ieguvis inženierzinātņu doktora grādu (Dr.sc.ing.) ķīmijas inženierzinātnē Rīgas Tehniskajā universitātē (RTU).

Kopš 2006. gada strādā RTU Polimērmateriālu institūtā, kur nodarbojas ar polimēru kompozītmateriālu īpašību pētījumiem un šo materiālu iegūšanas tehnoloģiju izveidi.

PROMOCIJAS DARBA APRAKSTS

Fil! Jura Bitenieka promocijas darbs “Oglekļa nanocaurulītes saturoši termoplastiski polimērkompozīti” veltīts oglekļa nanocaurulītes (ONC) saturošu atšķirīgas dabas polimēru – polivinilacetāta, stirola-akrilātakopolimēra, polietilēna, polipropilēna un polietilēntereftalāta – nanokompozītu iegūšanai un to struktūras un stiprības-deformācijas, termisko, dielektrisko un reoloģisko īpašību raksturošanai. Pētījuma praktiskā nozīme ir izstrādāt polimēru/ONC nanokompozītu iegūšanas tehnoloģijas ar šķīduma metodi un pārstrādi kausējuma, iegūstot plašu termoplastisku polimēru kompozītmateriālu grupu ar paaugstinātiem stiprības-deformācijas īpašību rādītājiem un izmainītām termiskajām un dielektriskajām īpašībām. Darba metodiskajā daļā raksturoti izmantotie polimērmateriāli un to modificējošās ONC pildvielas. Aprakstītas izstrādātās polimēru/ONC nanokompozītu iegūšanas tehnoloģijas. Raksturotas izmantotās pētišanas metodes un noteiktie raksturlielumi.

Darba eksperimentālajā daļā detalizēti izvērtēta iegūto polimēru/ONC nanokompozītu struktūra un pētīta saistība ar kompozītu stiprības-deformācijas īpašību rādītājiem. Modelēta stiepes elastības moduļa atkarība no ONC izkārtojuma polimēra matricā. Pētīta ONC koncentrācijas ietekme uz polimēru mehāniskajām un termiskajām īpašībām. Konstatētas straujas nanokompozītu dielektrisko īpašību izmaiņas un aprakstīta strāvas vadāmības perkolācijas pāreja. Noskaidrota ONC ietekme uz kausējuma pārstrādes reoloģiskajiem parametriem. [U](#)

KASPARS SILIŅŠ DOKTORA GRĀDS

Fil! Kaspars Siliņš Upsalas Universitātē Zviedrijā.

BIOGRĀFIJA

Fil! Kaspars Siliņš, *tervetus*, dzimis 1987. gada 26. maijā Rīgā. 2006. gadā uzsācis studijas Rīgas Tehniskās universitātes (RTU) Vides inženierzinātnes specialitātē, pētījis gaisa kvalitāti Rīgas Ostas teritorijā un 2009. gadā ieguvis bakalaura grādu. Maģistrantūrā analizējis kaitīgo izmešu (CO, NOx) samazināšanas metodes mazas jaudas biomasas granulu

apkures katlos. Maģistra studijās ieguvis ERASMUS stipendiju un 2010. gada rudens semestri pavadījis Zviedrijā, studējot Karaliskajā Tehnoloģiju institūtā. No 2008. gada februāra līdz 2012. gada novembrim strādājis RTU Vides aizsardzības un siltuma sistēmu institūtā par vecāko laborantu un zinātnisko asistentu. Maģistra grādu ieguvis 2011. gadā RTU. Doktorantūras studijas uzsācis 2012. gada 11. novembrī Upsalas Universitātē Zviedrijā. Inženierzinātņu doktora grādu ieguvis 2018. gada 23. martā. Promocijas darba izstrādes ietvaros mēnesi pavadījis, veicot zinātniski pētniecisko darbu Dienvidrietumu Jiaotongas universitātē Ķīnā. Piedalījies septiņos zinātniskās izpētes projektos, ir 11 zinātnisko publikāciju autors un uzstājies 16 starptautiska un vietēja mēroga zinātniskajās konferencēs.

PROMOCIJAS DARBA APRAKSTS

Promocijas darbs “Plazmas ķīmisko un fizikālo tvaiku uzklāšana, izmantojot dobus katodus” veltīts smalko kārtiņu un nanopārklājumu inovatīvu uzklāšanas tehnoloģiju snieguma un potenciāla izpētei. Tika noskaidrots, ka ar pētītajām tehnoloģijām iespējams uzklāt augstas kvalitātes titāna nitrīdu (TiN), alumīnija nitrīdu (AlN) un amorfo oglekli. TiN un amorfā oglekļa pārklājumi plaši tiek izmantoti, lai palielinātu mehānisko detaļu (piemēram, automašīnu dzinēju detaļas, cilvēka gurnu protēzes) kalpošanas mūžu, kā arī dekoratīviem nolūkiem (piemēram, rokas pulksteņos). AlN pārklājumi ir plaši sastopami datoru, radio aparātu un mobilo telefonu elektronikā. Tehnoloģisko iekārtu inovāciju pamatā ir dobie katodi (*ang. val. – hollow cathodes*), ar kuru palīdzību tiek jonizēta izvēlētā gāze vai paaugstināta tās jonizācijas pakāpe. Smalkie pārklājumi tika uzklāti dažādos apstākļos, pie dažādiem gāzu maisījumiem (Ar+N₂/Ar+C₂H₂), pie dažādiem spiedieniem (*Torr un mTorr* līmenis) un barošanas bloku jaudām. Dobo katodu plazmas avotiem ir pietiekami augsts potenciāls smalko pārklājumu uzklāšanā, lai nākotnē verētu sekmīgi konkurēt ar mūsdienu industrijas praksē atzītajām tehnoloģijām. Darba ietvaros tapušas piecas zinātniskās publikācijas. [U](#)

2017. UN 2018. AKADĒMISKAJĀ GADĀ MŪŽĪBĀ AIZGĀJUŠIE BIEDRI

P!K!

Selonija
Fil! **Edvīns Sprīngis**, mūžībā aizgājis 20.06.2018., apglabāts Pirmajos Meža kapos Rīgā, Latvijā

Ventonia
Fil! **Konrāds Lubavs**, 1958 I, mūžībā aizgājis 15.07.2018. Kalamazu, ASV, apglabāts latviešu nodaļā “Riverside Cemetery”, Kalamazu, ASV

Tervetia
Fil! **Ivars Bukalders**, mūžībā aizgājis 08.12.2017. ASV

Fraternitas Metropolitana
Fil! **Bruno Hirsch**, 52 c!, mūžībā aizgājis 26.10.2017. Bostonā, ASV

Fraternitas Lataviensis
Fil! **Alfons Kalns**, 1954 I, mūžībā aizgājis 11.07.2018. Toronto, Kanādā, apglabāts York Cemetery, Toronto, Kanādā

Vendia
Fil! **Artūrs Kūlāns**, mūžībā aizgājis 19.05.2018. Ilinoisā, ASV, apglabāts Ilinoisā, ASV

Fraternitas Imantica
Fil! **Verners Brois**, 15 c!, mūžībā aizgājis 17.09.2017. Viskonsinā, ASV, mirstīgās atliekas nodotas medicīniski zinātnisku pētījumu veikšanai

Fil! **Gunārs Rēpiņš**, 8 c!, mūžībā aizgājis 18.10.2017. Irvīnā, Kalifornijas pavalstī, ASV, pārpelnots, atrodas pie ģimenes

Fil! **Uldis Gosts**, 6 c!, mūžībā aizgājis 24.10.2017. Beverlī, Bostonas apriņķī, Masačūsetas pavalstī, ASV

Fraternitas Cursica
Fil! **Jānis Bormanis**, mūžībā aizgājis 18.02.2018. Austrālijā, kremēts Rookwood Cemetery, Austrālijā

S!P!K!

Gundega
Fil! **Indra Gubiņa**, 46 c!, mūžībā aizgājusi 12.12.2017. Toronto, Kanādā

Fil! **Anda Johnston**, 60 c!, mūžībā aizgājusi 24.12.2017., apglabāta Toronto, Kanādā

Fil! **Rasma Ģilis**, 46 c!, mūžībā aizgājusi 26.01.2018. Milvoki, ASV

Dzintra
Fil! **Dace Reinauer**, 36 c!, mūžībā aizgājusi 12.12.2017. ASV
Fil! **Andra Mangule**, 90 c!, no Denveras kopas, mūžībā aizgājusi 21.03.2018. ASV

Fil! **Anda Bibelnieks** Carn, 46 c!, no Ņujorkas kopas, mūžībā aizgājusi 16.05.2018. ASV

Fil! **Anda Dauvarte**, 103 c!, mūžībā aizgājusi 22.05.2018., apglabāta Trikātas kapos, Latvijā

Selga
Fil! **Ināra Kuņicka**, mūžībā aizgājusi 30.10.2017.

Varavīksne
Fil! **Tanita Solveiga Sveķe**, mūžībā aizgājusi 25.07.2017. Kanādā
Fil! **Valentīna**, mūžībā aizgājusi 18.08.2018., apglabāta Pirmajos Meža kapos Rīgā, Latvijā

Spīdola
Fil! **Ausma Balode** no Melburnas kopas, mūžībā aizgājusi 07.01.2018. Melburnā, Austrālijā

Fil! **Austra Bāra**, 6 c!, no Toronto kopas, mūžībā aizgājusi 29.04.2018., apglabāta York Cemetery, Toronto, Kanādā

Līga
Fil! **Vilma Cirule**, 17 c!, mūžībā aizgājusi 08.07.2018. Rīgā, apglabāta Pirmajos Meža kapos Rīgā, Latvijā

GUNDEGA FIL! INDRA GUBIŅA, 46 C! 08.08.1927.–12.12.2017.

Indra Gubiņa (dz. Bencone), dzimusi 1927. gada 8. augustā Līvberzes pagastā. Tēvs – kara ierēdnis Kārlis Bencons, māte – aktrise Anete Bencone (dz. Kronīte). Bērniņu pavadīja Jelgavā, mācoties Jelgavas Valsts Skolotāju institūta paraugpamatskolā, un pēc tam no 1941. līdz 1944. gadam turpināja mācīties institūta vidusskolā. Pēc Jelgavas nodegšanas dažus mēnešus uzturējās Kurzemē un oktobrī evakuējās uz Vāciju. Pēc kara beigām atjaunoja skolas gaitas Lībekas Latviešu ģimnāzijā, ko absolvēja 1947. gadā. Tā paša gada rudenī izceļoja uz Angliju, kur strādāja par audēju. 1950. gadā apprecējās un 1952. gadā kopā ar vīru Gunāru izceļoja uz Kanādu, kur palika uz dzīvi Toronto.

I. Gubiņa pieder pie stiprajām sievietēm, kuras nesamierinās ar likteni. Jauno autori neapmierināja audējas darbs, un viņa vakaros apmeklēja Bradfordas Tehniskā institūta komerczinību nodarbības. Pēc divu gadu smaga darba fabrikā I. Gubiņai radās iespēja strādāt birojā.

1953. gadā piedzima dēls Arnis, un 1956. gadā – meita Nora. Mācījusies Toronto Universitātes Mākslas zinātņu fakultātē, kur 1963. gadā ieguva bakalaura grādu mākslas zinātnēs. Izvēli studēt mākslas zinātnes būtiski ietekmējis ceļojums uz Itāliju. Pēc studiju beigšanas I. Gubiņa strādāja Toronto Mākslas galerijā. Paralēli I. Gubiņa turpināja studēt un 1968. gadā ieguva maģistra grādu bibliotēku zinībās, un ar šo profesiju saistījās turpmākās darba gaitas Toronto Universitātes bibliotēkā. Kad 1987. gadā mūžībā aizgāja I. Gubiņas vīrs, patvērumu no lielā zaudējuma rakstniece meklēja, strādājot avīzē “Latvija Amerikā”.

I. Gubiņa savās rakstniecības gaitās sarakstījusi 27 grāmatas – romānus, noveles, vairākas īsprozas, dzejas grāmatas un atmiņu stāstījumus par saviem ceļojumiem. Žurnāla “Treji Vārti” redaktore un izdevēja Julieta Rumberga par I. Gubiņas daiļradi saka: “Dzejoļus I. Gubiņa sākusi rakstīt, kad klajā jau nācis prāvs skaits romānu un stāstu grāmatu, arī interesantie stāstījumi par redzēto un piedzīvoto ceļojumos. Ar saviem romāniem autore ieguvusi plašu interesi un atzinību. I. Gubiņai nekad nav bijis jāžēlojas, ka viņas grāmatām nebūtu lasītāju. Ja romānos viņa attēlo daudz un dažādu cilvēku dzīvi svešumā, tad liekas, ka dzejā viņa izsaka personīgās izjūtas, pārdzīvojumus un vērojumus. Daudzus no saviem dzejoļiem viņa veltījusi vientulības stundām un domu ziediem, kas radušies šādos brīžos.”

I. Gubiņa uzskatāma par prozaiķi – vairāk nekā desmit romānu autore, no tiem trīs ieguvuši trimdas literātu saimes atzinību. Par romānu “Iztiksim bez mēness” (1974) piešķirta J. Jaunsudrabiņa prozas balva, par romānu “Uz akmeņa stāvēdams” (1986) – K. Barona prēmija, bet romāns “Vai slidēja mākonis” (1994) ieguvis Pasaules brīvo latviešu apvienības Kultūras fonda balvu. I. Gubiņas darbus caurvij nostalģija par pagājušo laiku, dzimtenes mīlestību, seniem draugiem, piedzīvojumiem un degsmi dzīvot. Par I. Gubiņas darba vitalitāti liecina tas, ka viņas apceres, dzejas un stāsti publicēti vai visos trimdas periodiskajos izdevumos.

Studenšu korporācijā Gundega I. Gubiņa tika uzņemta 1960. gadā Toronto kopā. Korporācijas dzīvē aktīvi un ar atbildību veica meiteņu pienākumus un pēcāk sekretāres, seniores, viceseniores amatus. Toreiz bija maz grāmatu, kas sniedz ieskatu par latviešu literatūru un autoriem, tāpēc I. Gubiņa izglītoja gundegas gan latviešu literatūrā, gan gramatikā, uzsverot latviešu valodas gramatikas likumu nozīmi un to svarīgumu ikdienā un sarakstēs. Gundegas atbalstīja Indras rakstnieces gaitas, rīkojot literāros vakarus, kur viņa referēja, kā arī pašas rīkoja rakstniecei veltītus literāros vakarus, kuros iepazīnās ar viņas daiļradi.

2017. gada 12. decembrī I. Gubiņa devās mūžībā, atstājot bagātīgu daiļradi nākamajām paaudzēm.

Sit tibi terra levis!

DZINTRA FIL! ANDA DAUVARTE, 103 C! 27.08.1932.–22.05.2018.

Fil! Anda Dauvarte jeb, kā *dzintras* viņu dēvēja, Andiņa dzimusi 1932. gada 27. augustā ārsta Žaņa un zobārstes Austras Karlsones ģimenē. Diemžēl vecāku ceļi šķīrās, Andai vēl mazai esot, un Anda dzīvoja kopā ar mammu Rīgā. Tā kā Austras bija zobārste ar zobārstniecības kabinetu dzīvoklī, kurā arī pašas dzīvoja, tad bērnam caurām dienām bija jābūt klusai kā pelītei.

Tuvojoties kara beigām, Anda ar mammu mēģināja doties bēgļu gaitās no lauku mājām "Tomēniem", tomēr, aizkavējoties pajūgam, bēgļu ceļš pārtrūka jau pie Svētes pirmā tilta – tas bija uzspriecināts. Tā viņas atgriezās "Tomēnos" un vēlāk Rīgā. Tēvs, kas vēl līdz beidzamajam brīdim gaidīja viņas abas pie Liepājas, tomēr iesēdās vienā no pēdējām laivām uz Zviedriju.

Gan pamatskolas, gan vidusskolas gaitas pagāja Rīgā. Anda vidusskolu absolvēja kā teicamiece. Šķiet, meitenei nekad nebija grūtību izšķirties, kādu ceļu dzīvē izvēlēties. Ārsts – tas jau bija zvaigznēs ierakstīts! Andiņa gāja tēva pēdās un kļuva par neiropatologu.

Anda pati rakstījusi: "Tā kā vidusskolu beidzu ar sudraba medaļu, Rīgas Medicīnas institūtā tiku uzreiz. Sākot ar otro studiju gadu, strādāju Normālās fizioloģijas pulciņā, kur paveicu pirmo eksperimentālo darbu "Kemeru minerālūdens iedarbība uz cilvēka kuņģa sekrēciju", kuram par izmēģinājuma trusīšiem izmantoju gan studiju biedrus, gan sevi. Pēc augstskolas beigšanas piecus gadus centos būt kārtīgs praktizējošs neiropatologs poliklīnikā, tomēr 1961. gada rudenī pametu darbu un sāku strādāt Latvijas Zinātņu akadēmijas Organiskās sintēzes institūtā par jaunāko zinātnisko līdzstrādnieci pretvēža ķīmioterapijas grupā (...). 1968. gada nogalē aizstāvēju disertāciju un ieguvu medicīnas zinātņu kandidāta grādu (kas pielīdzināms ASV doktora grādam). Darbu rezultāti atspoguļoti vairāk nekā 80 publikācijās, ir arī astoņas autorapliecības (t.i., patenti) par pretvēža savienojumu un viena par radioprotektoru meklējumiem. Ar 1991. gada 1. janvāri mainīju profesiju – biju pensijā un sāku strādāt par vecmāmiņu." 2008. gada 6. jūnijā Andai tika piešķirts emeritētā zinātnieka

statuss. Ar vīru Andri kopīgu ģimeni uzsāka 1956. gada 18. novembrī – zīmīgā datumā, kas padomju laikos neliedza iespēju to atzīmēt, aizbildinoties ar ģimenes svētkiem. Ģimenē bija divas meitas, Aija un Ilze, mazbērni – Zīle, Kaspars, Inga – un arī pulks mazmazbērnu – Mare, Dāvis un Ernests. Ar vīru Andri laulībā nodzīvoja 61 gadu, līdz 2017. gada nogalē viņš aizgāja mūžībā.

Andas mamma jeb, kā Andiņa mīli viņu sauca, māmiņa arī bija *dzintra* – Austras Karlsons, 7 c!. Anda *Dzintrā* tika uzņemta pēc tās atjaunošanas Latvijā – 1990. gada 15. martā. Kā Andiņa bieži vien teica, viņa bija visneizglītotākais *fuksis*, kaut gan visas uzskatīja, ka, tā kā Andiņas mamma bija *dzintra*, arī Andiņa visu zina. Bet mamma padomju laikā viņai par *Dzintru* neko nebija stāstījusi, jo Andiņa bija plāpīga meitene. Andai jau tā paša gada rudenī tika piešķirtas krāsas, un uzreiz viņa sāka pildīt amatus. Jau pēc gada, no 1991. līdz 1994. gada rudenim, bija *Dzintras* seniore, 1992./1993. akadēmiskajā gadā arī S!P!K! seniore, no 1995. gada rudens līdz 1997. gada rudenim bija audzinātāja. Pēc tam pildījusi arī citus amatus. Bija viena no trim komiltonēm, kas pirmās pēc *Dzintras* darbības atjaunošanas Latvijā filistrējās – 1994. gada 7. novembrī. 1998. gada 26. februārī atjaunoja *Dzintras* Filistru biedrību, kur Andiņa bija arī pirmā valdes priekšsēdētāja, vēlāk viņa darbojās arī Filistru savienībā.

Andiņa visu aktīvo *Dzintras* laiku, kas sakrīt ar atjaunotās *Dzintras* laiku, bija *Dzintras* vēstures un arhīva zinātāja. Viņa zināja visu, kas varēja būt zināms par *dzintrām* Rīgā, Latvijā un plašajā pasaulē, tā būdama stiprais ķēdes posms, kas sēja kopā teju divdesmit *Dzintras* kopas plašajā pasaulē. Viņa prata viesu vakaros uzrunāt topošās *dzintras* tā, ka viņas sajūtās kā mājās. Var teikt, ka ir *dzintras*, ir *dzintras* ar lielo "D", bet Andiņa bija pāri visam un reizē viss – viņa bija korporācijas silti pukstošā sirds un tīrā, skaistā dvēsele. Andiņa iemiesoja *Dzintras* oranžo krāsu – dzintara sirdsskaidrību un tēvzemes mīlestību, iedvesa citos zaļo – mērķtiecību un esības jēgas apzināšanos, un izstaroja gaišzilo – sievišķību un dvēseles maigumu.

Pēdējos gados Andiņas veselība pasliktinājās, tomēr vēl 2017. gada maija komeršā viņa bija kopā ar *dzintrām*. Šā gada 22. maijā Andiņa devās mūžībā.

Sit tibi terra levis!

LĪGA FIL! VILMA CĪRULE 11.05.1923.–08.07.2018.

Nostrādājot 30 gadus Latvijas Radio kā soliste un koncertmeistare, sniedzot neskaitāmus koncertus ar ievērojamākajiem vokālistiem un instrumentālistiem, izcilā pianiste fil! Vilma Cīrule, *līga*, ierakstījusi savu vārdu latviešu atskaņotājmākslas zelta fondā un šovasar 95 gadu vecumā aizgāja mūžībā.

V. Cīrule dzimusi Valmierā. Vilmas ģimene bija muzikāla, un kādā kopīgā dziedāšanas reizē, kad Vilmai bija seši gadi, viņai atklāja absolūto dzirdi. Drīz pēc tam viņa uzsāka mācības mūzikas skolā, Alvīnes Liepiņas-Sinepas klavieru klasē. Pianiste atmiņās raksta: "Skolas gados ar sevišķu čaklumu neizcēlos, bet man viss labi padevās – muzikālā atmiņa bija ļoti laba un arī dzirde – absolūtā. Tādēļ jau agrā bērnībā tiku bieži *rādīta* viesiem no Rīgas, kuri brauca gan koncertēt, gan iepazīties ar mūzikas skolas darbu. Tā iepazīnu gan profesoru s!k! *Līga* god!fil! Paulu Šūbertu, gan arī komponistu s!k! *Līga* god!fil! Jāzepu Vītolu. Liels prieks bija saņemt profesora uzslavu un laba vēlējumus turpmākajām mācībām. Tā jau bērnībā mans ceļš iezīmējās. Vispirms mūzikas skola, tad konservatorija..."

Absolūtā dzirde, teicamas lapas lasīšanas dotības, spēja ātri orientēties jaunos materiālos un dabiska tehnika ir īpašības, kas piemita māksliniecei. Konservatorijā pianiste studēja pie profesora Paula Šūberta, sekmes bija tik labas, ka profesors, kurš pats bija pieprasīts pianists un ansamblists, dažkārt aizsūtīja apdāvināto studentu koncertos nospēlēt viņa vietā. Vilmai tika piešķirta stipendija studijām vienā no prestižākajām mūzikas augstskolām pasaulē – Zālcburgas universitātē "Mozarteum", bet Otrais pasaules karš izjauca šos nodomus.

Pēc studijām V. Cīrule strādāja par koncertmeistari Latvijas Valsts konservatorijā (1944–1945), par solisti un koncertmeistari Latvijas PSR Radio un televīzijā (1945–1975), no 1955. gada – Latvijas Valsts filharmonijā. Šajā laikā sadarbojusies gandrīz ar visiem izcilākajiem atskaņotājmāksliniekiem.

V. Cīrules paveiktais darbs radio ir vesels laikmets gan pianistes, gan Latvijas atskaņotājmākslas vēsturē. Lielāko daļu 30 gadu periodā V. Cīrule bija vienīgā *štata* pianiste, līdz ar to viņas veiktie skaņu ieraksti – gan solo, gan pavadījumi un kameramūzika, gan arī ieskaņojumi ar orķestri – mērāmi simtos vienību. Ļoti bieži vajadzēja uzstāties arī raidījumos tiešraidē – tas pieradināja būt visaugstākajā profesionālajā līmenī. Pianistes repertuārs bija ļoti plašs, bet par tuvākajiem viņa atzina klasicisma un romantisma laika komponistu darbus, sevišķi Mocarta, Šūberta, Šumaņa daiļradi, kas bija piemērota viņas samērā nelielajai rokai. Tomēr dzīves laikā iemīļota kļuva daudzu citu komponistu mūzika un sevišķa loma pievērsa latviešu skaņražu devumam.

No 1980. līdz 1996. gadam V. Cīrule bija pasniedzēja kamerdziedāšanas klasē Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijā. Viņa ir atzinusi, ka vislabāk veicas pedagoģiskais darbs ar vokālistiem, jo ilgajā sadarbībā ar māksliniekiem iegūtās zināšanas varēja palīdzēt jaunajiem dziedātājiem. Arī pēdējā darbavietā – vakara mūzikas skolā "Rīdze" –, kurā V. Cīrule strādāja no 1996. gada, kolēģi atceras viņu kā labāko dziedātāju koncertmeistari, kāda vien varētu būt! Jau ļoti cienījamā vecumā pianiste joprojām bija vislabākajā profesionālajā formā.

Paralēli darbam radio pianiste daudz koncertējusi Latvijā, Igaunijā, Lietuvā, Vācijā, Bulgārijā, Rumānijā, Polijā, Islandē un Kanādā. Saņēmusi nozīmīgus apbalvojumus: 2003. gadā Triju Zvaigžņu ordeni, bet 2007. gadā – Lielo Mūzikas balvu par mūža ieguldījumu. Arī laulības dzīve ar Nikolaju Kārklīņu (LPSR Kinematogrāfijas komitejas priekšsēdētājs) bija laimīga un harmoniska. Savu krāsu dzīvei deva darbošanās Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas studenšu korporācijā *Līga* 1990. gados, Vilma tad labprāt uzstājās arī koncertos un priekšnesumos. V. Cīruli atceramies kā ļoti gaišu, sirsniņu cilvēku, ar neiztrūkstošu humora klātbūtni.

V. Cīrules skaidrais, dzidrais tonis, pārdomātās interpretācijas un visaugstākā līmeņa profesionalisms ir kvalitātes, kas viņas veiktajos ierakstos iedvesmos gan nākamo paaudžu mūziķus, gan klausītājus.

Sit tibi terra levis!

S!K! SELGA GOD!FIL! OJĀRS ZANDERS

11.03.1931.–31.03.2018.

Foto no s!k! Selga arhīva.

2018. gada 31. martā mūžībā devās s!k! Selga god!fil! Ojārs Zanders, literatūras un grāmatniecības vēsturnieks, dzejnieks un stāstu autors.

O. Zandera dzīves ceļš sākās 1931. gada 11. martā Jaungulbenes pagasta "Lejniekos". 1956. gadā beidzis Rīgas Pedagoģiskā institūta Svešvalodu fakultāti, 1997. gadā kļuvis par sociālo zinātņu maģistru, bet 2001. gadā – par Latvijas Zinātņu akadēmijas Goda doktoru. Darba dzīves sākumā strādājis par vācu valodas skolotāju un docētāju, pēc tam – Raiņa Literatūras un mākslas vēstures muzejā, bet lielu mūža daļu veltījis darbam Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas Rokrakstu un reto grāmatu nodaļas vadītāja amatā, bijis arī bibliogrāfs Misiņa bibliotēkā, kur daudzi viņu iepazīnuši kā ļoti aizraujošu ekskursiju vadītāju pa seno un reto grāmatu krājumiem.

Pirmā O. Zandera publikācija iznākusi 1965. gadā, un kopš tā laika par literatūru, rakstniecību, kultūras mantojumu un tā mijiedarbību tapuši vairāki tūkstoši publikāciju, tai skaitā publikācijas vācu, krievu, poļu, zviedru, angļu, igauņu, lietuviešu valodā. Sarakstītas arī vairākas grāmatas: "Tipogrāfs Mollīns un viņa laiks" (1988), "Senās Rīgas grāmatniecība un kultūra Hanzas pilsētu kopsakarā" (2000) (atzīta par gada skaistāko un vērtīgāko grāmatu konkursā "Skaistākā grāmata 2000"), "Gadsimtu silueti Rīgas bruģakmeņos" (2002), "Vidzemes baltajos lielceļos" (2006). Sarakstīts arī teksts katalogam "Senās grāmatas Rīgā" (1988). Paraleli grāmatniecības izpētei veltītajiem darbiem O. Zanders ir izpaužis radošo garu dzejā, ko rakstījis jau no 13 gadu vecuma, taču PSRS laikā to neizdeva, jo lielākā daļa bija dziļi patriotisku jūtu caurausti. 1999. gadā izdots dzejoļu krājums "Dažādu gadu balsis".

2002. gadā O. Zanders saņēma IV šķiras Triju Zvaigžņu ordeni. Saņēmis arī citus apbalvojumus – Valsts Kultūrkapitāla fonda mūža stipendiju (1999), Rīgas balvu par mūža ieguldījumu Rīgas grāmatvedības un kultūrvēstures izpētē (2003), balvu "Zelta ābele" par mūža ieguldījumu latviešu grāmatniecībā (2013).

Par s!k! Selga god!fil! O. Zanders kļuva 1990. gadā, līdz ar Selgas darbības atjaunošanu Latvijā. Kamēr viņa veselība to ļāva, O. Zanders viesojās un interesējās par Selgas konventa dzīvi.

O. Zandera dzīves kredo: dzejnieku un rakstnieku parāda tas, par ko viņš neraksta, nevis tas, par ko viņš raksta. O. Zandera paša sagatavotie atvadu vārdi apliecina, ka viņš savā bagātīgajā radoši zinātniskajā mūžā vienmēr palicis uzticīgs sev un Latvijai – nav uzrakstīta ne rindiņa, kas būtu veidota ar mērķi iegūt padomju varas labvēlību: "Esmu mūžu nodzīvojis pēc Ata Kronvalda sacītā: "Man nav mīļākas valodas par latviešu valodu, man nav mīļākas tautas par latviešu tautu"".

Sit tibi terra levis!

REDAKCIJA INFORMĒ

Žurnāls Universitas ir P!K!/L!K!A! interns izdevums, kas sagatavots ar P!K!, L!K!A! un F!B!S! finansiālu atbalstu.

Joprojām pieejams Universitas 106., 107. un 108. numurs bez maksas. Par iespēju saņemt žurnālus interesēties savā konventā vai redakcijā.

Žurnāls turpmāk iznāks katru semestri 48 lpp. biezumā.

Nākamais numurs – 2019. gada februārī.

Aicinām iesaistīties redkolēģijas darbā – žurnāla satura veidošanā, komunikācijā, izplatīšanā un tehniskajos darbos. Iesūtīt idejas rakstiem, kā arī publicējamus materiālus – intervijas, stāstus un referātus no interniem korporāciju resursiem.

Piedāvājam prakses vietu komunikācijas vai citu jomu studentam, kam interesētu iesaistīties žurnāla veidošanā 2018./2019. akadēmiskajā gadā. Pieteikumu sūtīt uz universitas@pk.lv.

NĀKAMAJĀ NUMURĀ LASIET:

- Žurnāla *Universitas* vēsture no 1930. līdz 2018. gadam
- Stāsts par fil! Gaļinu Patrovu-Matīsu, *sororitas tatiana*
- Intervija ar fil! Brigitu Strodu, *zinta*
- Labākie krāsu referāti un citi notikumi buršu sabiedrībā
- Saruna ar fil! Irmu Kalniņu, *dzintra* par etiķeti korporācijās
- 2018. gada rudens semestra jubilāri
- Populārākie alus veidi pasaulē un Latvijā

KĀDĀ APRĪĻA DEINĀ TARTU...

EŪS JAUNĀKAIS BIEDRS:
JŪSU GADSKĀRTĒJAIS BRUTS, REKTO-
RA KUNGS!

K. E. BĒRS:
CIK VAR ATKĀRTOT, ES JAU KURO
GADU GAIDU VALMIERMUIŽAS ALU!

Zīmējis com! Kaspars Iljins, *frater letticus*

L!K!A!/P!K! interns izdevums

Žurnāla veidošanā piedalījušies:
redaktore fil! Sandra Grigorjeva, *gundega*
redkolēģija:

fil! Dmitrijs Trofimovs, *frater arctus*
fil! Māris Matrevics, *frater metropolitanus*
fil! Inese Tauriņa, *dzintra*

ziņas par augstskolām apkopojusi
fil! Ieva Krūmiņa, *gundega*
ziņas no konventiem apkopojusi
com! Iveta Muceniece, *gundega*

korektore: Indra Endzele
maketētāja: Rita Kalniņa

Žurnāla drukātais izdevums iznāk ar Jelgavas tipogrāfijas atbalstu
Par iespēju saņemt žurnālu interesēties savās korporācijās vai
rakstīt:

e-pasts: universitas@pk.lv
adrese: Aldaru iela 7, Rīga, LV-1050
tīmekļvietne: pk.lv/universitas
Facebook: [zurnalsUniversitas](https://www.facebook.com/zurnalsUniversitas)